سياسي عينکې

(د طنزونو مجموعه)

ليکوال: عبد النافع همت

کال ۱۳۸۸ ش

عبد النافع همت

سياسي عينکې

کال ۱۳۸۸ ش

عبد النافع همت

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سياسي عينكي

د طنزونو مجموعه

ليكوال :
عبدالنافع همت

۱۳۸۸ لمريز كال

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب د چاپ او خپرولو حقوق له لیکوال او خپرندویې ټولنې سره خوندي دي.

د کتاب پېژندنه

د کتاب نوم	:	سیاسي عینکي
لیکوال	:	عبدالنافع همت
د چاپ کال	:	۱۳۸۸ش
د پښتنی طرحه	:	هژبر شینواری
برېښنالیک	:	an_himmat@yahoo.com
گرځنده ټلیفون:	:	۰۰۹۳۷۰۸۱۹۸۴۵۱
انلاین چاري	:	مختار احمد احسان - د لراوبر ډاټ کام برېښنايي کتابتون

www.Larawbar.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اهداء:

دا کتاب هر هغه چا ته اهداء کوم چي
د سولي لپاره مبارزه کوي.

عبدالنافع همت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب فهرست

مخونه **ګڼه**

۱- د جلال نوراني سریزه
۲- د علم ګل سحر سریزه
۳- لېونی ځنګه د ناټو قوماندان سو؟
۴- باز سازي که بادسازي؟
۵- سیاسي عینکي
۶- جار قربان د مالیې وزیر تر پلان سم
۷- افغانستان ته د نوبل جایزه ورکول کېږي
۸- زه ځنګه ولسمشر سوم؟
۹- د ارګ مېلمستیا ولې وځنډېده؟
۱۰- کاشکي د وزیر صاحب وطندار وای
۱۱- ګوانتنامو پارک
۱۲- دلته د ولسمشر فرمان نه چلېږي
۱۳- افغانستان اپریل فول سو
۱۴- د ړندو حکومت
۱۵- بیا د پیسو کڅوړي راغلې
۱۶- د تیلو ټانکرونه او
۱۷- جنرال فیل
۱۸- قوماندان پنچرمین
۱۹- ښاروال الوتلای هم سي
۲۰- په ګېډه کي جګړه
۲۱- شاهکار ادبي بهیر
۲۲- سپي ځنګه ادبي اثر غلا کړ؟
۲۳- تشنابونه او د ښورو بویونه
۲۴- نازوکړی شاعر
۲۵- د پوهاند صاحب غاښ ځنګه ووت؟
۲۶- بیا به بله ورځ درته ووایم
۲۷- اوس اصلي خبري ته راځم

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸- ما پوهنتون نه دی ویلی
۲۹- زه له ژرندي فارغه سوی یم
۳۰- مست بوډا
۳۱- آنلاین مینه
۳۲- بای فرینډ خپرونه
۳۳- بوش بازار

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالنافع همت او د هغه طنزونه

په افغانستان کي په (۱۳۴۷) لمريز کال د طنز او ټوکو لومړنۍ جريدې (ترجمان) په خپرونو پيل وکړ چي د امتياز څښتن يې ارواښاد ډاکټر عبدالرحيم نوين او مسئول چلوونکی يې استاد علي اصغر بشير و. دې خپلواکي او ملي جريدې چي په رښتيا يې د مظلومو افغانانو د دردونو او هيلو ترجماني کوله، په لږ وخت کي ډېر طنز ليکوال پر ځان راټول کړل.

د خلکو د حقوقو ساتنه، د خلکو هوسا ژوند ، بې سوادي، بې وزلي او د ټولنيزو خدمتونو نشتوالی د ترجمان جريدې عمده موضوعګاني وې چي په دې ډول يې په افغاني ټولنه کي د ظالمانو ، بډې اخيستونکو ، قاچاق وړونکو ، مفت خورو ، سود خوړونکو او چالبازانو پر وړاندي ښکاره مورچل نيولی و. ترجمان پر دې سربېره د ځوانو ادبي څېرو ، ليکوالو ، شاعرانو او طنز ليکوالو د روزني مکتب هم و چي نوموړې جريده د (۱۳۴۷) لمريز کال د وري په مياشت کي پيل او د (۱۳۵۲) لمريز کال د چنګاښ تر مياشتي پوري يې دوام وکړ. د دې اخبار په هره ګڼه کي به د هيواد په ملي ژبه پښتو هم طنزونه خپرېدل چي خوږ ژبي ليکوال عبد الاحد وحيد به ليکل.

په پنځوسمه لسيزه کي د طنز ليکني بهير ورو او ټکنی سو ، خو په شپېتمه لسيزه کي يې بيرته نوې سا واخيسته چي په دغه بهير کي د ارواښاد منان ملګري او کاتب پاخون نومونه يادولای سو.

په دوو وروستيو لسيزو کي له نېکه مرغه طنز ډېره وده کړې ده. ماته چي د کډوالۍ په ژوند کي کوم اخبارونه او مجلې په لاس راغلي دي نو د نويو طنز ليکوالو له نومونو سره اشنا سوی يم چي ځيني يې په هيواد کي او ځيني يې له هيواده دباندي ژوند کوي.

کله چي زه د (۱۳۸۷) لمريز کال په پای کي تر اوږدې کډوالۍ وروسته خپل هيواد ته راستون سوم نو طبعاً د خپل ذوق او لېوالتيا له مخي لومړی د طنز ليکوالو او د هغوی د اثارو په لټه کي سوم چي له نېکه مرغه ډېر ژر مي د طنز په ډګر کي له يوې نوي څېرې سره وپېژندل.

د دې ليکوال يوه طنزي مجموعه مخکي چاپ سوې او هغه مهال يې ستاسي په لاس کي د دوهمي مجموعې لپاره چمتووالی نيوه. خبره به ډېره نه اوږدوم، له عبدالنافع همت سره مي وليدل. په لومړی کتنه کي مو خبري ښې اوږدې سوې، د بحث اوږدېدو سبب دا و چي همت صاحب په ډېره لېوالتيا سره غوښتل چي د طنز په باب هم خپله يو څه ووايي او هم يې زما خخه واوري. ما داسي احساس کړه چي دی هڅاند او پلټونکی ليکوال دی چي غواړي د طنز د ځانګړتياوو او تيورۍ په باب په لږ وخت کي ډېر څه زده کړي.

ننني طنز ليکوال اکثره پاروډي (Parody) او ژورنالستيک طنزونه ليکي خو همت صاحب ددوی بر عکس له طنزي داستانو سره ډېره مينه لري. ما چي وکتل نو نه يوازي دا چي د همت صاحب د رنګ او قيافې په ليدلو سړي ته ډېر ژر د ترکيي نامتو طنز ليکوال عزيز نسين ورياد ېږي، بلکي د طنز ليکلو ميتود يې هم هغه ته ډېر ورته دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د همت صاحب په لومړۍ او دوهمه مجموعه کې تر ډېره بریده سیاسي طنزونه لیدل کېږي. د ده سیاسي طنزونه تونـد او بې پروا دي چې د خورا زړه ورو او ښکاره بریدونو څرک پکښې لیدل کېږي.

دی یوازې پر داخلي سیاستوالو برید نه کوي، بلکې کله چې په دې پوهېدلی چې د علتونو ریښـه د هیـواد تر پولو دباندې ده، نو د هغه د کاکا، ماما، خاله او د ژېړو وېښتانو او شنو سترګو پر دایي باندې یې هم سترګې نه دي پټې کړې او ښه ټینګې نوکارۍ یې ورکړې دي. دی موږ ته دا راښیي چې دا تر مور مهربانه دایي چې موږ ته په کاچوغه په خوله کې عسل راکوي، هره شیبه دې ته هم چمتو ده چې که موږ لږ تندی تریو کړو، نو د همدې کاچوغې پـه لاستي به مو سترګې راوباسي.

همت صاحب په دې ډېر ښه پوهېږي چې د یوه طنزي داستان سرلیک څومره ارزښت لري.

ده په خپله لومړۍ مجموعه کې هم ډېر له تلوسې ډک سرلیکونه ټاکلي دي، لکه سپي خنګه مړالونه وګټل او داسې نور. په دې مجموعه کې یې هم څو سرلیکونه ډېر له تلوسې ډک او پـه زړه پوري دي،لکه اخیـر زه هم پـه خپـل نوبت ولسمشر سوم، باز سازي، که باد سازي؟ اوس اصلي خبري تـه راځم، لېـونی ځنګـه د ناټو قوماندان سو؟ سیاسي عینکې، بیا به بله ورځ درته ووایم، کاشکې خو د وزیر صاحب وطندار وای او داسې نور.

په داستان کې په عام ډول او په طنز کې په خاص ډول په زړه پوري، پارووونکې او له تلوسې ډک سرلیک لوستونکې دې ته اړباسي چې طنز تر پایه پورې ولولي. ښه سرلیک هغه دی چې نه ډېر ګونګ او نه داسې وي چې د طنز نتیجه څرګنده او لوستونکی مخکې له مخکې په ټوله طنز پوه سي.

همت صاحب په خپلو طنزونو کې له ډېرو ښو او بریالیو تکتیکونو څخه کار اخیستی، لکه مبالغه، تناقض، تضـاد، آیروني **(Irony)** سوال او ځواب، طعنه یا **(Sarcasm)** له کلیماتو سره لوبې، تجنیس یا **(Pun)** او داسې نورو لفظي صنایعو څخه یې ډېره ماهرانه استفاده کړې ده.

په خبرو کې منطقي لاره نه ده ځنې ورکه سوې، د بېلګې پـه ډول پـه دې جمله کې چې د تجنیس صنعت یې پـه کار اچولی په ډېر ماهرانه ډول یې د تحقیر او پېغور له صنعت څخه هم ډېر ښـه کار اخیستی دی: (لوېشـتکی اسلم تر پرونه پورې پنچرمېن و، خو دا چې د رئیس صاحب د خالـه زوی دی، اوس چیرمین یاني زموږ عمومي مدیر دی. د همت صاحب د طنزونو موضوعات زموږ د ننني ټولنې عمومي، عیني او لویې ستونزې دي. حسـاس او بادرکه طنز لیکوال د خپل رسالت له مخې بې له دې چې د یوه معلوم شخص نوم یاد کړي، تل په ټولنه کې ناخوالو ته اشاره کوي چې همت صاحب خپل دغه رسالت په پوره ایمانداری سره ادا کړی دی.

تر دې ځایه خو مو د همت صاحب پر هغو تکنیکونو لږ خبرې وکړې چې ده په خپلو طنزونو کې کار ځنې اخیستی و، خو داسې ښکارې چې دی د طنز لیکلو له تر ټولو مهم، ارزښناک او عام تکنیک، یاني آیروني سره ډېره مینه لـري او په خپلو طنزونو کې یې ډېره استفاده ځنې کړې ده.

دی په (افغانستان ته د نوبل جایزه ورکول کېږي) نومې طنز کې د هغه کمیسیون غونډه انځوروي چې د څووزارتونو له باصلاحیته استازیو څخه جوړ سوی دی. د دې غونډې موضوع په افغانستان کې د فقر او بې وزلۍ له منځه وړلو لپاره د یوه پلان جوړول دي. په دې طنز کې د هیواد یوه عیني ستونزه مطرح کېږي خو هغه د حل لارې چارې چې دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوښیاران !(د کمیسیون غړي) یې وړاندي کوي، د خندا وړ او احمقانه دي. لیکوال په دې ډول د آیروني له صنعت څخه په استفادې سره لوستونکي په دې پوهوي چي زموږ د مظلوم ملت سرنویشت د داسي خلکو په لاس کي دی چي له عقله یو مخ خلاص او په اصطلاح د دوو خرو وربشي نه سي سره جلا کولای.

ددې طنز په یوه برخه کي د کمیسیون یو غړی داسي وایي: (که په افغانستان کي تراهګر نه وای نو تراهګري به له کومه کېدای؟ موږ او تاسي ټول پوهېږو چي همدا تراهګر دي چي د تراهګرۍ اور یې بل کړی دی. دغسي که په افغانستان کي غریبان نه وای نو غربت به هم نه وای. زما په فکر ترڅو چي مو په افغانستان کي د غریبانو ریښي له بېخه نه وي ایستلي نو غربت به هم هیڅکله ختم نه سي).

لیکوال تر دې وروسته د کمیسون د دې معقول حل !؟ یوه بېلګه هم راوړي: (موږ ولیدل چي کله مو په کابل کي له ښېرپور څخه غریبان وشړل، نو هلته غربت هم ورسره ختم سو ، که چېري موږ له دغو غریبانو سره مرستې کولای نو ملیونو ډالرو مرستو ته اړتیا ول، خو اوس یوازي یوه بلډوزر دغه اړتیا پوره کړه، موږ او تاسي خو ټول هلته خپل کورونه لرو او وینو یې چي اوس هلته د غربت هیڅ نښه نسته، بېخي اروپا غوندي ښکاري).

د همت صاحب دا طنز په حقیقت کي د هغو زور واکانو او بې کفایته لوړ پوړو دولتي چارواکو پر مخ یوه کلکه چپلاخه (څپېړه) ده چي په ښېرپور کي یې په ناقانونه ډول ځانو ته ډېر قیمتي او شانداره کورونه جوړ کړي دي.

د همت صاحب په دې طنز کي د حل لاري ته چي سړی ګوري نو خو پېړۍ مخکي د انګلستان نامتو طنز لیکوال (جنتن سویفټ) وریاد بېږي. ده هغه مهال په لندن کي د فقر له منځه وړلو لپاره وړاندیز کړی و چي باید د غریبانو کوچنیان ښه وروزل سي چي چاغ سي، کله چي ښه چاغ سول نو بیا دې یې غوښې د بډایو خلکو بچیانو ته ورکړل سي چي هغوی یې وخوري.

همت صاحب په خپلو طنزونو کي د خندا عنصر ته هم پوره پام کړی دی، خو زما په اند دی د هوراسي طنز په پرتله جووینالي یا تور طنز ډېر لیکي. دی چي هر څومره غواړي خپل قهر په خندا کي پټ کړي خو بیا هم په طنز کي نغښتي بریدونه او قهر لهلوستونکو څخه پټ نه پاته کېږي، لکه په پورتني مثال کي چي وایي، د غربت له منځه وړلو لپاره باید غریبان له منځه ولاړ سي. دی دغه ډول په دې طنز کي د بهرنیو نظامي ځواکونو له خوا د ملکي وګړو بمبارد کولو ته هم اشاره کوي.

په (شاهکار ادبي بهیر) طنز کي د ادبي کره کتني یوه غونډه انځوروي. دا طنز زموږ د اوسنۍ کره کتني پر نیمګړتیاوو لیکل سوی چي خورا ډېر ظریف او باریک ټکي پکښي تر سترګو کېږي. په دې طنز کي د غونډې تاریخ، د غونډې ځای، د کره کتونکو نومونه او تخلصونه په داسي مهارت راوړل سوي چي سړی داسي فکر کوي دا به د یوې ادبي غونډې واقعي ګزارش وي.

څرنګه چي دا لیکنه د همت صاحب پر طنزونو نقد نه، بلکي د (سیاسي عینکې) مجموعې ته یوه لنډه کتنه ده، نو خبره ډېره نه اوږدوم. د طنز په ډګر کي د همت صاحب غوندي نویو څېرو را څرګند بدل په پښتو ادبیاتو کي یو ډېر لوی زېری دی. د ده طنزونه زموږ په زړونو کي دا هیلي راټوکوي چي انشاءالله دی به زموږ په ملي ژبه پښتو کي د طنز خالي ځای ډک کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حقيقت دا دی چي طنزي ادب په عمومي ډول زموږ په هيواد کي تر اوسه پوري ډېر ځوان دی او موږ خپله هم په دې ډګر کي ډېرې نوي خبرې ګڼل کېږو. خدای دي دا سي يوه ورځ راولي چي همت صاحب د طنز په ډګر کي يو نوی غورځنګ پيل کړي او د ادبياتو دې ارزښتناکي برخې ته نوره هم وده ورکړي.

د همدا سي يوې ورځي په هيله

جلال نوراني، کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې او یو څو خبرې

په پښتو ژبه کې هسې هم د شعر په پرتله د نثر برخه خواره ده، په تېره بیا طنزي کیسو ته خو ډېره لږه پاملرنه شوې ده. طنزیه کیسې لکه د ماشومانو ادبیات زموږ لیکوالو ته د ادبي هستونو څنډې ښکاري، د ماشوم ادبیاتو په برخه کې ویل کېږي چې هر لیکوال نه شي کولای ماشومانو ته لیکنې وکړي. زه دا خبره تائیدوم خو دا سې لیکوال هم پېژنم چې د ماشومانو لپاره لیکنې کولای شي، مګر نه یې لیکي او د مهمو خلکو کار نه ورته ښکاري چې د طنز په برخه کې هم د غسې یوه نظریه واکمنه ده.

یوه ورځ مو په قلم نړیواله ټولنه کې له بهرنیانو سره غونډه لرله، یوه دري ژبي لیکوال چې یوازې یې زما طنزي لیکنې لوستې وې، زه یې هغوی ته طنز لیکوال ور وپېژندلم، خو یو بل لیکوال ته زما داډول معرفي ښه نه شوه ښکاره، ورته ویې ویل چې دی یوازې طنز لیکوال نه، بلکې په نورو برخو کې یې هم ښې لیکنې کړې دي. هغه بل لیکوال له ما بخښنه وغوښته، ما ورته وویل چې کاشکې یوازې د طنزي کیسو لیکوال پاتې شوی وای، او س به مې په دې برخه کې ډېرې بریاوې درلودای.

زموږ په ټولنه او آن ځینو ادبي کړیو کې طنز سرسري او غیر جدي کار معلومېږي، ښایي دا او ځینې نور لاملونه به وي چې موږ په دې برخه کې هم وروسته پاته یو. لکه په نورو برخو کې چې کتابونه خپرېږي د طنز او طنزي کیسو په برخه کې دومره نه خپرېږي او دا سې لیکوال چې یوازې د طنز په برخه کې لیکنې کوي یا یې نه لرو او که یې لرو هم نو ډېر لږ دي.

ددغه په زړه پورې کتاب (سیاسي عینکې) لیکوال عبدالنافع همت له هغو ګوتو په شمار لیکوالو څخه دی چې طنزي کیسو ته یې تر ټولو زیاته پاملرنه کړې ده. دی ډرامې او لنډې کیسې هم لیکي خو موږ یې تر ډېره بریده د یوه ښه طنز لیکونکي په توګه پېژنو. تر دې دمخه یې د طنزي کیسو یوه بله په زړه پورې ټولګه (سپې څنګه مړالونه وګټل؟) هم خپره سوې ده. همت صاحب طنز لیکي، ښه یې لیکي او په جرئت یې لیکي. دی لکه څنګه چې په ورځني ژوند کې یو ژمن او صادق انسان دی، همدغه صداقت یې په دغو او نورو طنزونو کې هم ښه لیدلای شو.

د ښاغلي همت صاحب د طنزونو موضوعګانې زیاتره سیاسي دي. په دولتي اداره کې د بیوروکراسۍ، اداري فساد، کورکورانه اطاعت، د خلکو له حالت څخه د دولتي چارواکو ناخبري او ناسم اجراآت د همت صاحب د دغو زیاترو طنزونو موضوعګانې دي. دا سې طنز لیکونکي هم شته چې د طنز تېره څوکه یې هغه چاته متوجه کړې وي چې د حالاتو په بدلون کې هیڅ ونډه نه شي لرلای او آن دا چې د غه موضوعګانې دومره وړې او بې اهمیته دي چې په کار نه ده طنز ورباندې ولیکل شي، خو همت صاحب سره له دې چې په خپله لاره کې ستونزې او خنډونه ویني بیا هم خپله لاره نه پرېږدي او په جرئت او پوره صداقت سره خپله خبره کوي. په ۱۹۴۴ میلادي کال کې د (جورج آرویل) په نوم یوه انګلېسي لیکوال د (حیواناتو فارم) نومی انتقادي کتاب ولیکه، ده په دې کتاب کې په روسیه کې د ستالین په کمونیستي حکومت ملنډې وهلې وې، په کتاب کې یې د ځنګله حکومت خوګانو ته سپارلی، خوګان د حکومت په چارو نه پوهېږي او د فارم له نورو حیواناتو سره ناسم چلند کوي. هغه مهال ډېر لیکوال په دې اند ول چې ددغه کتاب تر خپرولو وروسته به لیکوال ډېر وستایل شي، خو په انګلستان کې ده ته وویل شول چې کتاب یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چاپ وړ نه دی، هغه و چي لیکوال د کتاب چاپولو لپاره امریکا ته ولاړ. د لیکوال په اند باید امریکا د دغه کتاب د چاپ تود هرکلی کړی وای، ځکه چي امریکا د روسیې او ستالین پرضد ول، خو برعکس امریکایانو دغه کتاب سانسور کړ. ډېر کلونه وروسته چي د وارسا او ناټو تړونونه منځ ته راغلل، نړۍ دوه پړاکه شوه د دغه کتاب زیات هرکلی وشو، خو لیکوال یې د کتاب د چاپ په لاره کي ډېري ستونزي وګاللې.

ښاغلی همت صاحب دا اړتیا ویني چي باید له فساده ډکه اداره د طنز په ژبه مسخره شي، له ټولو ستونزو او خنډونو سره سره په هوډمنو ګامونو پر خپله لاره روان دی او په جرئت سره یې لیکي. د همت صاحب د طنزونو ژبه ساده، خوږه او روانه ده، ډیالوګونه یې لنډ او د کیسې په پرمختګ کي ښه مرسته کولای شي، لکه دا بېلګه یې:

(اې وروره! دا چټلې دي ولي زموږ د کور مخ ته واچولې، دا ځای د چټلیو دی؟

ـ نو چیري یې واچوم؟ بل ځای نسته

ـ ولي پخوا دي چېري اچولې؟

ـ پخوا خو ښاروالي فعاله وه، هره ورځ به یې وړل، اوس هم که ښاروالي بیرته فعاله سوه ستا د کور مخ ته یې نه اچوم، نور څه غواړې؟

ـ ښاروالي نو څه معلومه ده چي څه مهال به فعاله سي؟

ـ دنیا په امید خوړل کېږي، ټول کارونه خو په یوه ورځ نه سمېږي، په دې وطن کي له د برشو کالو راهیسې جګړه روانه ده.)

دغه راز یې د طنزي کیسو پیل اوږد او ستړی کوونکی نه دی، نه غواړي په پیل کي بې ضرورته اوږدې مقدمې ولیکي، د یوه طنز پیل یې داسي دی: (قاضي مېزوډباوه او د محکمې له حاضرینو څخه یې وغوښتل چي نظم مراعت کړي. بیا یې څارنوال ته وویل چي خپله جوړه کړې دعوه ولولي. څارنوال هم راولاړ سو او دعوه یې داسي پیل کړه).

دا ډول پیل لوستونکي نه په تکلیفوي، د کیسې پېښو ته ژر رسېږي او د کیسې د لوستلو لپاره یې تلوسه زیاتېږي د بېلګې لپاره د دوو نورو طنزونو د پیل جملې رااخلم: (یوه ورځ مې د خپل محصل زوی لیکچر نوټونه ولیدل، ګورم چي کټ مټ هغه زموږ د وختونو لیکچر نوټونه دي. په دې منځ کي پنځوس کاله تېر سوي ول، خو په دې دومره وخت کي یې لږ توپیر کړی و).

یا:

(د شپې مې ټلویزیون چالان کړ چي یوه خبریال له ولسمشره وپوښتل: د افغانستان د اساسي قانون له تصویب څخه یو کال تېر سو خو ملي سرود لا نه دی جوړ سوی، که د اساسي قانون د هري مادې عملي کول یو کال وخت ونیسي نو اساسي قانون خو (۱۶۲) مادې لري، آیا ټول اساسي قانون به (۱۶۲) کاله وروسته عملي کېږي؟)

پورتنۍ بېلګې د دې ترڅنګ چي د تلوسې د ایجاد قوت لري او دراتلونکو پېښو لپاره لاره هواروي، د پیل په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړیو جملو کې هم حرکت لري. هغه طنزي کیسې چې حرکت لري او دا حرکت یې د پیل په جملو کې موجود وي، لوستونکي هیڅکله نه ستړي کوي. همت صاحب دې ټکي ته ښه متوجه دی او نږدې په ټولو طنزونو کې یې دې موضوع ته پام کړی دی.

زه په پای کې د تکړه لیکوال همت صاحب زړه د ډېري ستاینې وړ بولم، د دغه کتاب د چاپ مبارکي ورته وایم او د لا زیاتو بریاوو هیله ورته کوم.

په مینه او درنښت

علم ګل سحر

څارندوی مېنه، کابل

۲۹ غبرګولی، ۱۳۸۸ لمریز کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیونی ځنګه د ناټو قوماندان سو؟

قاضي مېز وډباوه او د محکمې له حاضرينو څخه يې وغوښتل چې نظم مراعت کړي. بيا يې څارنوال ته وويل چې خپله جوړه کړې دعوه ولولي. څارنوال هم راولاړ سو او دعوه يې داسي پيل کړه:

د ناټو ځواکونو قوماندان (مايکل) د (ټامسن) زوی چي څلوېښت کاله عمر لري او د امريکا د متحده اياﻻتو د نيويارک اياﻟت اوسېدونکی دی، په لاندي جرمونو تورن دی:

۱ـ د نشې په حالت کي يې موټر چلاوه او د (۱۳۸۷) ش کال د جوزا د مياشتي پر څلورمه نېټه يې د کابل په وزير اکبرخان مېنه کي څلور نفره په موټر وهلي چي دوه نفره يې مړه او دوه نور يې سخت ټپيان کړي دي.

۲- يو ميل ناقانونه توپنچه (تمانچه) او شل کيلو ګرامه پوډر ورسره نيول سوي دي.

۳- د ترافيکو پر مدير کرم خان يې ټکان (ډزي) کړي او د هغه د وژلو هڅه يې کړې ده.

۴- په ښار کي يې له لايسنس پرته موټر چلاوه.

د يادولو وړ ده چي مايکل تر دې مخکي هم جرمي دوسيه لري. مخکي تر دې چي افغانستان ته راسي د امريکا د نيويارک اياﻟت په تور کلي (Black village) کي يې د غواوو په يوه فارم کي د ډيوډ په نوم يو مزدور په وسپنيز اخور پر سر وهلی او وژلی يې دی چي تر هغه وروسته په يوه قمار خانه کي پټ اوسېده. دغه ډول يې پروسږکال په بګرام کي يو بې ګناه ملا، چي ملا اسمعيل نومېده، وژلی او په پښو کي يې مېخونه ورټکوهلي دي. زه له محکمي څخه غواړم چي د افغانستان د جزا قانون له (...) مادو سره سم دي مايکل ته د شلو کالو بند سزا ورکړل سي. زما د خبرو د لا سپيناوي لپاره دلته د پېښي دوه عيني شاهدان هم حاضر دي چي يو د کابل ولايت د ترافيکو مدير ډګروال کرم خان او بل د کابل ولايت د پوليسو د شلمي حوزې قوماندان بشير خان دی. محترم قاضي صاحب که اجازه وي نو دوی به د خپلو سترګو ليدلی حال ووايي.

د مايکل مدافع وکيل وويل: مخکي تر دې چي شاهدان خبري وکړي زه دوې پوښتني لرم، يو دا چي، ايا د کرم خان او بشير خان پرته نور شواهد هم سته؟ بل دا چي ايا د وژل سويو خلکو له خپلوانو څخه کوم څوک څارنوالۍ ته عارض سوي دي؟

څارنوال وويل: نه! نه بل شاهد سته او نه د مړو له کورنۍ کوم عارض. بيا قاضي کرم خان ته وويل چي خپلي خبري وکړي. کرم خان رامخ ته سو او و يې ويل: دغرمې يوه بجه وه چي يو موټر په ډېري چټکۍ راغی، زه يې مخ ته ودرېدم چي لاربنوونه ورته وکړم چي دا يو طرفه سړک دی، خو موټر دغسي په چټکۍ راباندي راغی، ما ځان ځني

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوښه کړ، موټر زما څخه تېر سو او د سړک پر غاړه یې څلور نفره ووهل چي دوه نفره یې ځای پر ځای مړه او دوه نور یې ټپیان کړل. زه د دې لپاره چي موټر و نه ټپنتي موټر ته ورنژدې سوم، مایکل هڅه وکړه چي وتښتي، په ډېر تلوار یې د موټر مخ راوګرځاوه چي په دې وخت کي یې موټر له د یوال سره ټکر سو او ودرېده. کله چي زه موټر ته ورنژدې سوم نو مایکل له موټره راکښته سو، له جېبه یې تمانچه راوایسته او پر ما یې شو ډزې وکړې، د خدای فضل و زه خنې خطا سوم، په دې وخت کي د پولیسو د شلمي حوزې قوماندان بشیر خان له څو تنو پولیسو سره راغی، مایکل یې ونیو او له ځان سره یې حوزې ته بوت.

تر دې وروسته قاضي له بشیر خان څخه وغوښتل چي خپلې خبرې وکړي. بشیر خان را ولاړ سو او خپلې خبرې یې داسې پیل کړې: موږ چي کله د مایکل لاسونه ور وتړل نو له غورهاري پرته یې نورې خبرې نه کولې. کله چي مو د ده جېبونه تلاشي کړل نو هیڅ ډول اسناد ورسره نه ول، بیا چي مو یې موټر تلاشي کړ نو شل کیلو ګرامه پوډر هم ورسره ول. لس دقیقې به لا نه وې تېرې سوې چي زموږ د امیر له خوا تیلیفون راغی، ویل تاسې د مایکل په نوم ناټو ځواکونو یو مهم قوماندان نیولی دی، ډېر ژر یې خوشې کړئ او معذرت خنې وغواړئ. موږ هم مایکل خوشې کړ او معذرت مو خنې وغوښت. دی چي تله نو په انګلېسي ژبه یې وویل چي (Fucking Police). نه پوهېږم چي دا په انګلېسي ژبه کي کورودانې ته وایي او که بله مانا لري.

وروسته د مایکل مدافع وکیل خپلې خبرې داسې پیل کړې: ښاغلي مایکل ته په (۱۹۹۵) م کال کي یو عصبي تکلیف پیدا او له همدې امله په ټیکساز ایالت کي یوه لیونتون ته ولېږل سو. هلته تر څو کالو تېرولو وروسته ډاکټرانو د هغه پلار ته وویل چي د مایکل د علاج یوازینۍ لاره دا ده چي دی باید تل خوشاله وساتل سي، یاني هرڅه چي دی کوي او هر څه چي غواړي باید خبره یې پر ځمکه وا نه چول سي، که داسې ونه سي نو علاج یې امکان نه لري. څرنګه چي امریکا داسې یوه ټولنه ده چي مایکل دي هر هغه څه پکښې وکړي چي زړه یې غواړي نو علاج یې هم و نه سو. بیا چي کله په (۲۰۰۱) م کال په افغانستان کي د امریکې په مشرۍ د تراهګرۍ ضد مبارزه پیل سوه نو ښاغلی مایکل هم له امریکایي عسکرو سره یو ځای افغانستان ته راغی او وروسته د ناټو د یوې ټولۍ عسکرو قوماندان وټاکل سو.

دا چي مایکل یو طرفه سړک ته موټر ننه ایستلی، ملامت نه دی، ځکه چي پر هغه سړک په انګلیسي ژبه نه و لیکلي چي: (No Entry) یاني مه ننوزئ! مایکل نه پوهېده چي دا یو طرفه سړک دی. بل دا چي په کومه ورځ مایکل موټر ټکروي نو هغه شراب خوړلي او غرق نشه دی، چي د یو بهرني لپاره شراب ښښل بد کار نه دی. له کومي ورځې راهیسې چي مایکل افغانستان ته راغلی نو د قانون په نوم له کوم خنډ سره نه و مخ سوی او په امریکا کي هم ورته ویل سوي ول چي له امریکایي قانون پرته د افغانستان هیڅ یو قانون د هغه مخه نه سي نیولای، نو کله چي هغه ته ټرافیکي پولیس لاس ورکوي، دی داسې فکر کوي چي دا کوم تراهګر دی او غواړي چي پر ده ځان مرګی برید

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړي، نو هغه دی چي وارخطا کېږي، اعصاب يې اوړي او خلک په موټر وهي، پر ډګروال کرم خان يې هم ډېزي له همدې خاطره کړي چي ده د تراهګر ګمان پر کړی دی.

څارنوال ولاړ سو او ويې ويل: قاضي صاحب دی درواغ وايي، ايا دا ممکنه ده چي ناټو دي يو لېوني ته قوماندانی ورکړي او بيا دي هغه افغانستان ته راواستوي؟ مدافع وکيل په خندا وويل: څارنوال صاحب ستا خپله هم اعصاب چندان کار نه کوي. ايا د ناټو هيوادونه لېوني دي چي خپل هوښيار عسکر افغانستان ته راواستوي او له تراهګرو سره په جګړه کي يې قرباني کړي؟

قاضي وپوښتل: د مايکل روغتيا اوس څنګه ده؟ مدافع وکيل ځواب ورکړ: د مايکل روغتيايي حالت ډېر خراب دی، له کومي ورځي راهيسي چي هغه ته لاس ور اچول سوی نو هر افغان چي ويني زړه يې ورته خوړل کېږي او غواړي چي ويې وژني، ډاکټرانو يې ويلي چي که بيا د هغه مخ ته کوم افغان ودرېږي نو کېدای سي چي د پخوا په شان لېونی سي. قاضي وويل: ښه ښه بس پوه سوم. مدافع وکيل پسي زياته کړه: تر کومه ځايه چي د سلاح د جواز خبره ده نو په افغانستان کي بهرنيان اصلاً د سلاح جواز ته اړتيا نه لري. بل دا چي څارنوال صاحب د پوډرو خبره هم ياده کړه، اصلاً خبره داده چي ښاغلی مايکل په خپله پوډري دی او څو ورځي وروسته يې په افغانستان کي وظيفه پای ته رسېږي، ده غوښتل چي دغه پوډر له ځان سره امريکا ته يوسي چي هم يې خپله ګوزاره په وسي او هم يو څه پيسي په جوړي کړي. څارنوال صاحب دا هم وويل چي مايکل د ډېويډ په نوم يو امريکايي وژلی دی. دا خبره سمه ده خو په هغه وخت کي د ده اعصاب جوړ نه ول، ځکه نو محکمې هم خوشي کړ. د ډېويډ تر وژل کېدو وروسته مايکل په يوه قمار خانه کي پټ نه او سېده، بلکې هماغه د ده د خوښي ځای و، په امريکا کي خو ډيموکراسي ده، هر ځای چي د چا زړه وغواړي نو هلته او سېدلای سي، پاته سوه د ملا اسمعيل خبره، نو هغه ملا خو القاعده و، سهار وختي به پر يو لوړ ځای ودرېد او په عربي ژبه به يې طالبانو او القاعده وو ته ناري وروهلې چي هغوی به بيا د ناټو مرکزونه په توغنديو ويشتل. د القاعده وو له منځه وړل خو د مايکل وظيفه ده. څارنوال يې په خبرو کي ورولوېد او ويې ويل: دا خبره سمه نه ده، دکلي ټول خلک وايي چي ملا اسماعيل القاعده نه، بلکي د مسجد امام و او پر منبر به يې د سهار اذان کاوه. مدافع وکيل وويل: مايکل څه پوهېده چي دا اذان دی، دی خو په عربي ژبه نه پوهېږي، ده داسي ګمان کړی دی چي په عربي ژبه القاعده وو ته ناري وروهي.

څارنوال وويل: مايکل خو بې له دې چي په دې باب څېړنه وکړي د ملا اسماعيل په ښنو کي يې مېخونه ورټکوهلي او بيا يې ويشتلی دی. مدافع وکيل وويل: دا چي ملا اسماعيل رښتيا القاعده و او که نه، دا پوښتنه بايد له ښاغلي مايکل څخه د هغه قوماندان وکړي، د افغانستان محکمه دا صلاحيت نه لري.

ډګروال کرم خان را ولاړ سو، لاسونه يې پر نامه ونيول او په عاجزي يې وويل: قاضي صاحب زه خپلي خبري بيرته اخلم، قسم په خدای چي زه نه وم خبر چي دا د يو بهرني سړي موټر دی، کنه تر اوسه مي نه د کوم بهرني موټر درولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نه مي تلاشي کړی دی، ان دا چي که د بهرنیانو د ځینو موټرو په باب مي معلومات هم درلودل چي پوډر پکښې دي، خو بیا مي هم نه دي تالاشي کړی.

ورپسې د پولیسو قوماندان بشیر خان وویل: قاضي صاحب زه هم خپلي خبري بیرته اخلم، زه خبر نه وم چي دا یو خارجي سړی دی، کله چي خبر سوم نو ډېر ژر مي خوشي کړ او معذرت مي ځني وغوښت، ان دا چي خپل پوډر او سلاح مي یې هم بیرته ورکړل.

په دې وخت کي قاضي مېز و ډباوه او له حاضرینو څخه یې وغوښتل چي غلي سي او بیا یې وویل: د دواړو خواوو او شاهدانو د خبرو په رڼا کي محکمه د مایکل په باب داسي پرېکړه کوي:

بهرني نظامیان غیر مسئول او واجب الاحترام دي چي په افغانستان کي نه سي محاکمه کېدای. نو د افغانستان محکمه مایکل خوشي کوي او د هغه یو میل تمانچه او شل کیلو ګرامه پوډر بیرته ورکوي چي د غه اجناس یې مخکي لا ورته سپارل سوي دي. پاته سوه د ښاغلي مایکل د شخصیت د اعادې خبره. د ترافیکو مدیر کرم خان یو بهرنی، یاني مایکل ډارولی او د پولیسو د شلمي حوزې قوماندان بشیر خان بیا د لسو دقیقو لپاره د هغه لاسونه ورتړلي چي په دې ډول یې یو خو د مایکل سپکاوی کړی او بل یې د هغه روغتیا په خطر کي اچولې ده. نو د افغانستان محکمه د دې جرم په بدل کي بشیر خان د اسلم خان زوی او ډګروال کرم خان د نورخان زوی هر یوه ته د شلو کالو بند سزا ورکوي. که چېري مایکل د پخوا په شان لېونی سو نو دوی دواړه به اعدامېږي. دا چي د مایکل د موټر بانټ کړوپ سوی او روغتیایي حالت یې هم خراب سوی نو د دې جرم په مقابل کي به دوی هر یو مایکل ته پنځه ویشت زره ډالره جریمه ورکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باز سازي، که باد سازي! ؟

قهرجنو مظاهره چيانو د کابل ښار په څو ځايونو کي اورونه بل کړل او چيغي يې وهلې چي دولت دي هغه والي د قانون منګولو ته وسپاري چي د دوی د مشر د ورور پر موټر يې برید کړی دی. يو سړی چي لنګوټه يې په غاړه کي ول ول رالوېدلې ول، وويل: دا يوه ستره او نه جبرانېدونکې ضايعه ده، زموږ ګوند او قوم ته په سپکه کتل سوي دي، موږ به خپل غږ خامخا اخلو.

يوه مېرمن چي خپل تور پوړنی يې تر زنه لاندي کلک تړلی و او يوه کاغذي لوحه يې په لاس کي لوړه نيولې ول پر لوحه دا سي ليکلي ول: دولت بايد خامخا دغه والي محاکمه کړي. يو بل سړی چي غاښونه يې چيچل او تر خوله يې ځګونه رابهېدل، چيغه کړه: دا غټه خبره ده، هيڅکله يې نه پرېږدو .

له بلي خوا د بشري حقوقو د خپلواک کميسيون د ټرانسپورټ څانګي وياند وويل چي، په سياست کي برخه اخيستل د هر انسان حق دی او هر څوک حق لري موټر ولري چي په دې اساس پر موټر برید په حقيقت کي پر هغه شخص برید دی. موږ په دې اړه څېړنه کړې او دوسيه مو يې څارنوالۍ ته استولې ده. هيله لرو چي څارنوالي به دغه موضوع جدي ونيسي او په دې اړه به اجراات وکړي.

تر مظاهرې لږ شېبه وروسته پوليسو پر سړک ولاړو رېږۍ والاوو پسې سوټې راواخيستل، څو رېږۍ چپه سوې، له سړک څخه دوړي پورته سوې او د وزيرانو د تورو ښيښنو موټرونه يو په بل پسي ارګ ته ور وګرځېدل چي د دې پېښي په اړه د کابينې په بېړنۍ غونډه کي برخه واخلي.

د کابينې تر غونډې وروسته د ولسي جرګې يوې ډلې وکيلانو د اعلاميې په خپرولو سره وويل چي په دې اړه يوازي د کابينې بېړنۍ غونډه او د دې کار غندل کفايت نه کوي، بايد يو عملي ګام واخيستل سي، خو د ارګ وياند د ولسي جرګې د وکيلانو دغه تورونه رد کړل او زياته يې کړه چي کابينې د کورنيو چارو د وزير په مشرۍ يو کميسيون جوړ کړی او دنده يې ورته سپارلې چي دغه موضوع وڅېړي او راپور يې د کابينې بلې غونډې ته وړاندي کړي. ان دا چي والي يې دا نن د کميسيون تر څېړنو مخکي له کاره ګوښه کړی دی.

ددغه کميسيون يو غړی، جنرال پنچرمين چي شل کاله يې د پنچرمينۍ دکان درلود او اوس چېرمين ياني د پوليسو د اتلسمي حوزې قوماندان دی وايي چي، دوی د موټر پنچر سوی ټاير په يوه امبولانس کي په ډېر درناوي عدلي طب ته يووړ او هلته تر يو لږ څېړنو وروسته ورته معلومه سوه چي نوموړی ټاير پنچر سوی نه، بلکي په خپله يې هوا وتلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغي پېښې په تړاو د ملي باد سازۍ ګوند مشر وايي چې د موټر له یوه ټایر څخه هوا ایستل پر ټول موټر اغېز کوي او موټر خو ښکاره خبره ده چې د هغه د خاوند سیاسي ژوند ته تاوان رسوي. دا چې موټر په سیاست کې ډېر مهم دی نو خامخا د نوموړي ګوند سیاسي فعالیتونه هم له خنډ سره مخ کوي چې په دې ډول په افغانستان کې ډیموکراسۍ ته یوه غټه ضربه ده. زما په اند د یوه سیاسي ګوند د موټر له یوه ټایر څخه هوا ایستل په حقیقت کې له ډیموکراسۍ څخه هوا ایستل دي.

له بلې خوا لري کړل سوی والي دغه تورونه نه مني او وايي چې، دی یې یوازې په دې تور له کاره ګوښه کړی چې ولې یې په خپل ولایت کې باد سازۍ ته پاملرنه نه ده کړې، یاني ولې یې د نوموړي موټر پنچرې نه ده ورنیولې.

دغه اعتراضونه هغه مهال راپورته سول، کله چې درې ورځې مخکې د یوه سیاسي ګوند ویاند اعلان وکړ چې د دوی د مشر د ورور موټر د والي د دفتر مخ ته پنچر سوی دی. ویاند دا تور ولګاوه چې د موټر په پنچر کېدو کې د والي نېغ په نېغه لاس لري.

د یادوني وړ ده چې تر او سه پوري د دولت یو عادي چاروا کی هم له دې امله له کاره نه دی ګوښه سوی چې ولې یې د باز سازۍ په لار کې غفلت کړی دی، نو دا چې باد سازۍ ته په نه پاملرني سره یو والي بې له دې چې ګناه یې ثابته سي، له کاره ګوښه کېږي، دا سې ښکاري چې باد سازي تر بازسازي ډېره مهمه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکي

د ارګ په غولي کې د ځرخي الوتکي خرخ لا سم نه و ارام سوی چي ولسمشر له خپلو څو وزیرانو سره په چټکو ګامونو ورپورته سو او الوتکه بیرته والوته. نن د حساب ورکولو د اوونۍ لومړۍ ورځ وه چي هر وزیر د رسنیو له لاري ملت ته د خپل کار کلنی راپور ورکاوه، خو ولسمشر غوښتل چي خپله په ټول افغانستان کي وګرځي او د هر وزیر کار له نږدې وګوري. څرنګه چي امنیت سم نه و، نو ده غوښتل چي په الوتکه کي د هوا له لاري د وزیرانو د کارونو نظارت وکړي.

کله چي الوتکه فضا ته ښه لوړه سوه، ولسمشر وویل چي لومړی به د زراعت وضعیت وګورو. له دې سره سم د کرهني وزیر له خپله ځایه ولاړ سو، پیلوټ ته یې په غوږ کي یو څه وویل او بیا یې ولسمشر ته وویل: رئیس صاحب پیلوټ ته مي وویل چي د الوتکي ارتفاع لږ کمه کړي چي هر څه ښه شفاف ووینو، ځکه چي د حساب ورکولو اوونۍ ده.

یو څو دقیقې وروسته ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ لاندي وکتل او بیا یې د کرهني وزیر ته وویل: تاسي خو ویل چي د زراعت په برخه کي ډېر کار سوی دی، زه خو دلته له سپېرو دښتو پرته بل هیڅ شی نه وینم. د کرهني وزیر په خندا ورته وویل: رئیس صاحب موږ ټولو ته خو هر څه ډېر شفاف او رڼه معلومېږي، دا چي تاسي یې نه وینئ، ټول علت ستاسي په عینکو کي دی، که تاسي زموږ له عینکو څخه ورته وګورئ نو هر څه به ډېر صاف او شفاف ووینئ.

ولسمشر په تعجب وپوښتل: عجیبه ده نو زما په عینکو کي څه عیب دی؟

- صاحب ستاسي عینکي خو یو د افغانستان تخنیک دی او بل نو ډېري پخوانۍ دي چي د هغه وخت د شرایطو او ستاسي د سترګو د نمرې په پام کي نیولو سره جوړي سوي دي، خو زموږ عینکي سیاسي عینکي دي چي خورا عصري او په دوستو هیوادونو کي زموږ د دولت د اوسني سیاست او زموږ د وظیفې په پام کي نیولو سره جوړي سوي دي. په دې عینکو کي د سړي د سترګو دید دومره تېز وي چي د افغانستان په هره سیمه کي د خپلي وظیفې اړوند هر څه لیدای سي.

- دا څه وایې! ته راکړه چي زه دا ستا عینکي پر سترګو کړم!

- ها صاحب دا دي واخلئ!

کله چي ولسمشر عینکي پر سترګو سمولې، نو الوتکه کندز ولایت ته ور سېده. ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ د باندي وکتل او بیا یې د کرهني له وزیر څخه وپوښتل چي دا کوم ولایت دی؟ هغه یې غوږ ته خوله ورنږدې کړه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویپي ویل: صاحب دا نیمروز دی. د دې سره سم ولسمشر په زوره چیغه کړه: دا څه وایي؟ نیمروز داسي تک شین او سمسور سوی دی؟ له دې سره سم یې ددعا په ډول لاسونه پورته کړل او ویپي ویل: خدایه شکر چي ماته دې دومره توان راکړ چي په ډېرو لږو امکاناتو او ډېر لږ وخت کي نیمروز داسي سمسور کړم. بیا یې وزیرانو ته مخ راواړه او پسې زیاته یې کړه: په رښتیا چي ډېره د تعجب وړ خبره ده، دلته پخوا یوازي ریګ او دوړي بادېدې، ان دا چي خلکو یې د ځنباک او به نه درلودې. بیا یې د معارف وزیر ته په خندا وویل: یاره دا خو رښتیا چي ښې عینکي دي. ناځوانانو تاسي ټول چي داسي عینکي لرئ ماته ولي یوه جوړه نه رانیسئ؟ زه خو تر اوسه پوري هغه پخوانۍ غیر سیاسي عینکي استعمالوم.

د کرهنې وزیر وویل: صاحب ولي یې نه درته رانیسو، موږ چي کله لومړۍ ورځ دغه عینکي رانیولې، نو ته مو په زړه کي وې. خبره دا ده چي ستا عینکي باید څو ډوله نظر ولري، چي بېلابېلو کارونو ته په بېل بېل نظر وګوري، موږ چي په دغه ډول عینکو پسي هر څومره وکتل پیدا مو نه کړې، بیا موږ په خپل منځ کي سره وویل چي که رئیس صاحب هر وخت غوښتل چي د کوم وزارت کارونه کنټرول کړي نو موږ به خپلې عینکي ورکوو. ولسمشر وخندل او ویپي ویل: بس بس دا هم ښه نظر دی. بیا یې له خپله جېبه قلم راو ایست، په کتابچه کي یې یو څه ولیکل او ویپي ویل: ښه اوس به نو د معارف وضعیت وګورو. ده لا دا خبره نه وه پوره کړې چي د معارف وزیر ولاړ سو، پیلوټ ته یې په غوږ کي یو څه وویل او بیرته راغی د ولسمشر څنګ ته کښېناست. ولسمشر لا تر کړکۍ دباندي نه وه کتلي چي د معارف وزیر خپلې عینکي هغه ته ورکړې، ویل رئیس صاحب ها دادی دا زما عینکي واخلئ او بیا ورته وګورئ. ولسمشر چي لاندي وکتل نو د هرات ولایت د نجونو یوه لیسه یې ولیده، ویل دا کوم ځای دی؟

-صاحب دا د کندهار پنجوایي ولسوالي ده

- ته رښتیا وایې؟

- هو صاحب رښتیا وایم، د کندهار په ټولو ولسوالیو کي د هلکانو او نجونو مکتبونه فعال دي.

- طالبان خو په درواغو دا اوازې اچوي چي د کندهار ولایت اکثره ولسوالۍ له مرکزونو پرته ددوی په واک کي دي، خو زه دې ته حیران یم چي دا ځیني نړیوالي اداري، په تېره بیا رسنۍ ولي دومره غټ دروا غ وایي چي د کندهار ولایت په ولسوالیو کي مکتبونه یو مخ تړل سوي دي. اوس خو دادی موږ او تاسي ټول یې په خپلو سترګو وینو چي په پنجوایي غوندي ځای کي د هلکانو مکتب خو څه کوې چي د نجونو مکتبونه هم فعال دي.

ولسمشر په خپله کتابچه کي یو څه ولیکل او ویپي ویل: ښه اوس به نو د تاریاکو احوال واخلو. په دې وخت کي له نشه یي توکو سره د مبارزې وزیر له خپله ځایه داسي په چټکۍ او وارخطایۍ ولاړ سو لکه یو لړم چي یې و چیچي. ده هم د نورو دوو وزیرانو په شان پیلوټ ته په غوږ کي یو څه وویل او بیا په منډه راغی د ولسمشر څنګ ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

کنېښناست. تر یو څو خبرو وروسته ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ لاندي وکتل چي ننګرهار ولایت یې ولید او یې پوښتل: دا کوم ولایت دی؟ څنګ ته ناست وزیر ورته وویل چي رئیس صاحب دا هلمند دی او له دې سره سم یې خپلي عینکي د ولسمشر پر سترګو ورکښېښوولې. ولسمشر بې واره وخندل او ویې ویل: اوهو ماشاء الله دلته خو تاریاک هیڅ نه لیدل کېږي. وزیرصاحب په خندا د ولسمشر غوږ ته خوله ورنږدې کړه او ویې ویل: رئیس صاحب سږکال په ټوله هلمند کي یو بوټی تاریاک هم نه دي کرل سوي، ټولو خلکو غنم کرلي دي. ولسمشر وویل: بس بس چي په هلمند ولایت کي هم تاریاک نه دي کرل سوي، نو زه باور لرم چي په ټول افغانستان کي نه دي کرل سوي. بیا یې لوړ وکتل او ویې ویل: خدایه شکر چي له دې پېغوره خو دي خلاص کړم چي نړیوالو به ویل چي افغانستان د تاریاکو لومړی تولیدوونکی هیواد دی. پیلوټ الوتکه څو واره د غنمو د فصلونو د پاسه په ټیټه ارتفاع کي تېره کړه.

ولسمشر په خندا وویل: یو وخت هلمند ته د غنمو ګدام ویل کېده، اوس زه داسي فکر کوم چي هلمند بیرته هغه پخواني حالت ته راګرځېدلی دی.

په دې وخت کي سوکه سوکه تیاره سوه، ولسمشر وویل چي اوس ماښام سو، د اوبو او برېښنا حالت به هم وګورو، بیا به نو ځو له خیره سره؟ له دې سره سم د اوبو او برېښنا وزیر هم د نورو وزیرانو په شان پیلوټ ته په غوږ کي یو څه وویل او بیا یې ځان د ولسمشر څنګ ته راور ساوه. یو څو دقیقې وروسته الوتکه د کابل ښار فضاته ورسېده. په دې وخت کي ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ دباندي وکتل، ترڅو چي یې خوله خبرو ته جوړوله نو د اوبو او برېښنا وزیر خپلي عینکي د هغه پر سترګو کړې. له دې سره سم ولسمشر په خوښۍ وپوښتل:

- او هو دلته د برېښنا څومره ډېر څراغونه دي، دا کوم ځای دی؟

- صاحب دا پکتیکا ده.

- دا څه وایې! دا پکتیکا ده؟

- هو صاحب، په ټولو ولایتونو کي مي اول پکتیکا ته برېښنا راوسته، ما ویل د دې ولایت خلک ډېر غریب دي. له خدایه راضي یم چي له کومي ورځي راهیسي دلته برېښنا راغلې نو خلکو ته دومره ډېر کارونه پیدا سوي چي اوس بیخي مزدور نه پیدا کېږي. ان دا چي پاکستانیان او ایرانیان دې ولایت ته د کار لپاره راځي. دا دی د کار او ټولنیزو چارو وزیر صاحب خپله دلته تشریف لري، ده ته هر څه معلوم دي.

- یاره واقعاً چي دا یو ستر خدمت دی، خو عجیبه ده د پکتیکا مرکز، ښرنه خو پخوا دومره غټ ښار نه و.

- صاحب ښرنه اوس هغه پخوانی کوچنی ښار نه دی، بیخي لکه کابل داسي دی او بل دا چي د پکتیکا ولایت ټولي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولسوالۍ برېښنا لري، ځکه نو ټول ولایت یو ښار غوندي ښکاري.

ولسمشر په خپله کتابچه کي ژر ژر یو څو کرښي ولیکلې او ویې ویل: د نن لپاره همدومره کار بس دی، راځئ چي ځو. بیا یې د خپلي کتابچې پاڼي سره واړولې او د خپلو یادښتونو په لوستلو یې پیل وکړ. په دې وخت کي وزیرانو یو بل ته حیران حیران سره کتل. ولسمشر کتابچه په جېب کي واچوله، غاړه یې تازه کړه او ویې ویل: ما د خپلو وزیرانو په باب د نړیوالو او داخلي رسنیو له لاري، دغه ډول د خلکو له خولې ډېر شکایتونه اورېدلي ول چي دوی د بیت المال پیسې اکثره غلاکوي او یا یې په قیمتي موټرونو، کورونو او خپلو عیاشیو لګوي خو زه او س پوه سوم چي دا ټول تورونه بې ځایه ول. نن ماته معلومه سوه چي تاسي په رښتیا افغانستان ته ډېر ستر خدمتونه کړي دي او له خپل وطن سره د زړه له کومي مینه لرئ، زه ویاړم چي ستاسي غوندي وزیران لرم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جار قربان د مالیې وزیر تر پلان سم

د وزیرانو دا غونډه د پراختیایي بودجې د تصویب لپاره رابلل سوې وه چې ځینو وزیرانو یو ساعت مخکې لا ځان ورته رارسولی و. ولسمشر ورغوي سره ومښل، د غونډې برخه وال یې ښه تر نظر تېر کړل او ویې ویل: څوک خو به غیر حاضر نه وي؟ د کورنیو چارو وزیر ولاړ سو، لاسونه یې پرنامه ونیول او ویې ویل: صاحب ټول وزیران حاضر دي، پیسې هم عجیبه شی دي، زه خو خپله سهار په خړه لا راغلی یم، ما ویل چې غونډه راڅخه تېره نه سي. له دې خبرې سره سم د غونډې ټولو برخه والو وخندل.

ولسمشر په خندا وویل: رښتیا هم پیسې ښه شی دي، رحمان بابا ددنیا په باب څه ښه ویلي دي:

ښـــــــــــــــــــه ده ښـــــــــــــــــه ده دا دنیـــــــــــــا
چـــــــــــــــي توښـــــــــــــــه ده د عقبـــــــــــــا
کـــــــــــه یـــــــــــې تویـــــــــــه پـــــــــــر صـــــــــــحرا کـــــــــــړې
ښایســــــــــــــته کانـــــــــــــــــدي صـــــــــــــــــحرا

موږ پر شېرپور غوندي سپېره ځای دنیا توی کړه، ګورئ تاسي خو ټول هلته کورونه لرئ، اوس شېرپور څومره ښایسته ځای دی، ښه په هر صورت اوس خپله غونډه پیل کوو. اول به د دفاع وزارت پر وړاندېزونو خبري وکړو. د دفاع وزیر سترګي سره ومښلې، مخ ته پرته دوسیه یې راپورته کړه او ویې ویل: موږ غواړو د ملي اردو په چوکاټ کي پنځه زره عسکر زیات کړو چې مالي لګښت مو یې پنځه سوه میلیونه افغانۍ اټکل کړی دی. ده لا د موضوع جزیات نه وه ویلي چې د کورنیو چارو وزیر یې خبره ونیوله او ویې ویل:

رئیس صاحب زما په فکر نورو عسکرو ته هیڅ اړتیا نسته، که خبره د داخلي امنیت وي نو هغه خو زموږ پولیس او امنیتي کمپنۍ ساتلای سي او که ددوی دا مطلب وي چې په ملي اردو د طالبانو او القاعده وو مخه ونیسي نو دا کار امکان نه لري. ددې نو یو عسکرو تاوان دا دی چې د امنیتي کمپنیو اړتیا تر پوښتني لاندي راولي. او سمهال په افغانستان کي په لسګونو امنیتي کمپنۍ په کار لګیا دي چې که دا کمپنۍ وتړل سي، نو ډېر خلک به بې کاره سي. مثلاً اول زه درې امنیتي کمپنۍ لرم، دغسي نور وزیران درواخله چي له دې لاري ډېر وزیران ، وبخښئ خوله مي خطا وته، ډېر خلک ډوډۍ پیدا کوي.

ولسمشر د تائید په ډول سر وښوراوه او ویې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

رښتیا هم چي زموږ د خلکو کار او روزګار ډېر ضروري دی او تر ټولو مهمه دا ده چي ماته د خپلو وزیرانو روزګار ډېر مهم دی، په تېره بیا د کورنیو چارو وزیر خو ډېر رابانديګران دی، ځکه چي پلار یې ډېر ښه سړی و. خیر دا موضوع دي پر همدې ځای پاته وي اوس به د مهاجرینو د وزیر خبري واورو. د مهاجرینو وزیر چي لا یې خبرو ته پوره چمتووالی نه درلود ، وارخطا غوندي د دوسیې پاڼي سره واړولې او ویې ویل: موږ غواړو په راتلونکي کال کي د شلو زرو کورنیو د راستنېدو پروګرام جوړ کړو چي ددې کار لپاره پنځه سوه میلیونه افغانیو ته ضرورت لرو. ده لا خپله خبره نه وه پوره کړې چي د کلیو پراختیا وزیر یې په خوله کي ورولوېد او ویې ویل: وزیر صاحب که شل زره کورنۍ په یوه کال کي افغانستان ته راستانه سي نو موږ ته به ګرانه وي چي ددوی لپاره د اوسېدو ځایونه برابر کړو. ولسمشر وویل چي ښه سمه ده د مهاجرینو خبره به بیا ګورو. بیا یې د کورنیو چارو وزیر ته مخ ور واړاوه او ویې ویل: ښه ځوانه وایه تا خو هم ښه ډېر کاغذونه مخ ته ایښي دي.

د کورنیو چارو وزیر خپلي پنډو ښیښو والا عینکي پر سترګو کړې او ویې ویل: رئیس صاحب تاسي ته خو معلومه ده چي د لویو لارو امنیت ډېر خراب دی، نو موږ غواړو چي په نوي کال کي د لویو لارو د ساتلو لپاره درې زره نوي پولیس استخدام او وروزو چي لګښت یې پنځوس میلیونه افغانۍ کېږي. ددې خبري سره سم د ټرانسپورټ د وزیر رنګ سور سو او ویې ویل: رئیس صاحب تاسي ته خو ډېره ښه معلومه ده چي له کومي ورځي راهیسې د لویو لارو امنیت خراب سوی نو ډېری خلک په طیارو کي سفرونه کوي، چي له دې لاري زموږ عواید لس برابره لوړ سوي دي، نو که د لویو لارو امنیت وساتل سي ښکاره خبره ده چي زموږ په داخلي هوایي پروازونو کي کموالی راځي او ډېر تاوان کوو. اوس ټول شتمن خلک په طیارو کي سفرونه کوي او غریب خلک که په موټرو کي هم سفر وکړي ځوک څه نه ورته وایي. ولسمشر وخندل او ویې ویل: یاره وزیر صاحب دا خودي ډېره ښه خبره وکړه، زما خو دې خبري ته هیڅ پام نه و، موږ باید دولتي عواید نور هم لوړ کړو چي ملي اقتصاد مو پیاوړی سي.

ورپسې د سرحداتو وزیر غاړه تازه کړه او ویې ویل: موږ غواړو خپلي ټول سرحدي تاڼې چي د تېرو جګړو پر مهال له منځه تللي وې، بیرته فعالي کړو چي ددې کار لپاره څلور سوه ملیونه افغانیو ته اړتیا لرو. له نشه یي توکو سره د مبارزې وزیر وویل: رئیس صاحب که چېري د افغانستان ټولي سرحدي تاڼې فعالي سي نو د تاریاکو د قاچاقو مخه نیول کېږي او په نتیجه کي یې تاریاک ارزانه کېږي، کله چي تاریاک ارزانه سول خلک یې نه کري، د تاریاکو کښت چي بند سو ښکاره خبره ده چي زموږ وزارت ته هیڅ اړتیا نسته. زه فکر کوم چي د یوه فعاله او ډېر ضروري وزارت لغوه کېدل یوه لویه ضایعه ده. افغانستان چي تر اوسه بې سرحدي تاڼو خدای ساتلی و، تر دې وروسته به یې هم خدای وساتي.

ولسمشر وخندل، د نشه یي توکو د مبارزې د وزیر پر اوږه یې لاس کښېښود او ویې ویل: بې غمه اوسه زوروره، ما خو مخکي لا وویل چي ماته د خپلو وزیرانو روزګار ډېر مهم دی. که ما دا وزارت لغوه کولای نو پخوا به مي لا لغوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی وای، ځکه چي ددې وزارت له جوړېدو سره د تریاکو کښت څو برابره ډېر سوی دی، خو زه دا کار نه کوم.

تر دې وروسته د لوړو زده کړو وزیر وویل: موږ په پام کي لرو چي سږکال په بېلابیلو ولایتونو کي درې نوې پوهنتونونه جوړ کړو. د کار او ټولنیزو چارو وزیر یې خبره ونیول او ویې ویل: زه فکر کوم چي دوی په لوی لاس موږ ته جنجال جوړوي، موږ باید دومره محصلین جذب کړو چي تر فراغت وروسته کارونه ورکړو. که دا درې نوي پوهنتونونه جوړ سي ښکاره خبره ده چي هر کال به د فارغانو په شمېر کي ډېروالی راځي. زه چي خپلو امکاناتو ته ګورم نو نورو فارغانو ته کارونه نه سو ورکولای.

ولسمشر وخندل او ویې ویل: رښتیا هم چي دا کار به وزیر صاحب ته جنجالونه جوړ کړي، اوس که خلک بېکاره دي او یا په داسي کارونو اخته دي چي لږ اجوره لري، دومره غټه ستونزه نه ده، ځکه چي باسواده خلک چندان نه دي بېکاره، خو که یو باسواده سړی ختګر او یا بېکاره وي نو ټول خلک به ناري وهي چي وګوره باسواده سړی بې کاره دی او یا ختي کوي. اوس دي دا پروژه هم پاته وي، بیا به یې سره ګورو. ښه اوس به وګورو چي د کانو او سپکو صنایعو وزیر صاحب څه وړاندیزونه لري؟

د کانو او سپکو صنایعو وزیر وویل: موږ د راتلونکي کال لپاره دوې پروژې لرو. یو د جواهرو او بله د زمردو د یوه کان را ایستل دي چي لګښت مو یې درې ملیارده افغانۍ اټکل کړی دی. دوهمه پروژه مو د ښځو لپاره په کورونو کي د لاسي صنایعو د زده کړي کورسونه دي چي پر دې پروژه پنځه سوه میلیونه افغانۍ لګښت راځي.

د دفاع وزیر وویل چي دا پروژه دي موږ ته راکړل سي، موږ یې ډېره ښه عملي کولای سو، ځکه چي موږ په دې اړه ډېره تجربه لرو. زموږ ځیني جنرالان چي پخوا جهادي قوماندانان ول د جواهرو او زمردو څو کانونه را ایستلي دي، ان دا چي په دې هم ښه پوهېږي چي چیري یې خرڅ کړي. د ښځو د چارو وزیري پوړنی پر سر ټینګ کړ او ویې ویل: وزیر صاحب زه په لومړۍ پروژه کي څه نه وایم، خو دوهمه پروژه مو زموږ فعالیتونه له خنډ سره مخامخ کوي، موږ غواړو چي ښځې له کورونو څخه راووزي او له کوره د باندي په دفترونو او نورو برخو کي کار وکړي خو تاسي یې په کورونو کي مصروفه ساتئ.

د کانو او سپکو صنایعو وزیر چي خوله خبرو ته جوړوله نو ولسمشر مداخله وکړه او ویې ویل: زه چي ګورم نو دا موضوع یو څه جنجالي ده، ښه به دا وي چي پرې یې ږدو، اوس به وګورو چي د نشه یي توکو سره د مبارزې وزیر صاحب څه وایي. وزیر صاحب ژر ژر د دوسیې پاڼې سره واړولې او ویې ویل: موږ غواړو چي د تاریاکو د کښت پر ضد یو تبلیغاتي کمپاین وکړو چي ددې کار لپاره پنځوس میلیونه افغانیو ته ضرورت لرو. د ارشاد، حج او اوقافو وزیر وویل چي دا ښه پروژه ده خو که د کوکنارو په کښت کي نابېره کمښت راسي نو د حاجیانو شمېر به هم ورسره کم سي، ځکه چي ډېر خلک د تاریاکو په پیسو حج ته ځي. د ښځو چارو وزیري وویل چي که د تاریاکو کښت کم سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ودونه به هم ورسره کم سي او ډېري نجوني به بې واده پاته سي ځکه چي ډېر خلک د تاریاکو په پیسو ودونه کوي. ولسمشر په خندا وویل: فکر کوم چي ستاسي دواړو اندېښني پر ځای دي، بس دا پروژه دي هم د اوس لپاره پاته وي. ورپسې د کرهنې وزیر دولسمشر خواته وکتل او ویې ویل: موږ غواړو چي د ځینو مضرو حشراتو پر ضد یو پراخ کمپاین وچلوو ، لکه د انارو مچ، ملخ او داسي نور چي لګښت یې پنځه سوه میلیونه افغانۍ دی. د دفاع وزیر وویل چي زما د معلوماتو له مخي د دغه مضر حشرات اکثره له پاکستان څخه راغلي دي. زه افغانستان ته ددغو مضره حشراتو راتګ تصادفي نه بولم، بلکي داسي فکر کوم چي دا به د پاکستان حکومت رالېږلي وي چي له دې لاري زموږ زراعت له پښو وغورځوي. هر هغه مضر موجود چي د پاکستان له خوا افغانستان ته رالېږل کېږي د القاعده او طالب حکم لري. تاسي ته خو معلومه ده چي د القاعده وو او طالبانو سره مبارزه د دفاع وزارت کار دی، نو که دا پروژه موږ ته راکړل سي موږ یې په ډېر بریالتوب سره مخ ته بېولای سو. ولسمشر تندی په ورغوي وواهه او ویې ویل: اوف ورک یې کړئ ! څو واره مي درته ویلي دي چي دلته د القاعده او طالب نوم مه اخلئ، نور ګرد سره دا بحث پرېږدئ، دا پروژه دي هم اوس پاته وي، راسئ چي د عامي روغتیا وزارت پر وړاندیزونو خبري وکړو.

د عامي روغتیا وزیر په فاتحانه انداز سره غاړه اوږده کړه او ویې ویل: زموږ د ښېرني له مخي د خلکو ډېري ناروغۍ، د ککړ چاپېریال له امله دي. ددې ستونزې د حل لار دا ده چي باید د روغتیا په برخه کي د خلکو د عامه پوهاوي کچه لوړه سي، نو موږ غواړو د عامه پوهاوي لپاره په یوه پراخ کمپاین لاس پوري کړو چي لګښت به یې یو ملیارډ افغانۍ وي. له دې خبري سره ټولو وزیرانو ناري کړې او په یوه خوله یې وویل چي وزیر صاحب ته خو موږ ټول په بلا اخته کوې. لومړی د ټرانسپورټ وزیر وویل: که د خلکو د روغتیایي پوهي سطحه لوړه سي نو پر موږ به د انتقادونو باران جوړ سي، ټول به وایي چي چاپېریال د موټرو د دود له امله ککړ سوی دی.

د کرهنې وزیر وویل چي خلک به وایي چي د ځنګلونو بیا رغوني ته پام نه دی سوی. د ښار جوړولو وزیر وویل چي خلک به وایي چي د ښتیلو پاکي او به نسته او ښار پاکولو ته پام نه دی سوی. د سوداګرۍ وزیر وویل چي خلک به وایي چي ټول ښار دود پر سر اخیستی دی، ځکه چي سوداګر هیواد ته بې کیفیته تېل واردوي. نورو وزیرانو لا خپل دلایل نه وه ویلي چي ولسمشر مداخله وکړه او ویې ویل :بس بس نور بحث ته ضرورت نسته. ما ته د خپل مملکت ثبات تر ټولو مهم دی. تر دې لا د خپلي کابینې ثبات ډېر راته مهم دی. یوه پروژه چي دومره جنجالونه جوړوي، په تېره بیا زما د وزیرانو د خوابدۍ سبب کېږي، بیخي یې نه عملي کوو ، زه خو وایم چي دا پروژه دي د تل لپاره پاته وي، ښه اوس به د مالیې وزارت پر وړاندیزونو خبري وکړو. د مالیې وزیر وویل:

موږ او تاسي ټولو ته معلومه ده چي په افغانستان کي ورځ په ورځ امنیت خرابېږي، دولتي چارواکي، په تېره بیا وزیرانو ته ګرانه ده چي په بازار کي له عامو بانکونو سره معاملې وکړي، ځکه چي هلته نه موږ خوندي یو او نه مو پیسې. همدا اوس که په کابل کي وضعیت ناڅاپه خراب سي نو موږ نه سو کولای چي خپلي پیسې خارجي ممالکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته انتقال کړو، نو موږ د دې اړتيا په پام کې نيولو سره غواړو په ارګ کې د ننه يو بانک جوړ کړو چې يو مليارډ افغانۍ لګښت غواړي. دا بانک به پر نړيوالو معيارونو برابر وي چې يوازې به ولسمشر، د هغه مرستيالان او وزيران حسابونه پکښې ولري. ولسمشر لا څه نه وه ويلي چې ټولو وزيرانو په يوه خوله وويل: ياره دا خو واقعاً ډېره ښه پروژه ده. ولسمشر چې خوله يې له خندا ډکه وه، وويل: رښتيا هم چې ډېره ښه پروژه ده، زه يې همدا نن د منظورۍ فرمان ليکم، بس سبا په کار پيل وکړه. اوس غونډه پر همدې ځای پای ته رسوو، سبا به د نورو وزارتونو پر انکشافي بوديجې خبرې کوو. غونډه په رسمي ډول پای ته رسېدلې ده خو زه به په پای کې يوه ټوکه ووايم. وايي چې يو وخت يو ډېر شتمن سړی مړ سوی و چې په اسقاط کې يې غريبانو ته ښه ډېرې پيسې ورسېدې. په دې وخت کې يو غريب سړی چې زرګون نوټ ور رسېدلی و، وويل:

هـــــر ســــــړی هــــــم پښــــــې اوږدې کانـــــــدي وای مـــــــړ يـــــم
جـــــار قربـــــان ســـــم د حــــاجي صـــــاحب تـــــر مــــــړي

نو زه هم وايم چې:

هــــر وزيـــــر وايـــــي زمــــا پـــــلان تــــر نـــــورو ښــــه دی
جــــار قربــــان د مــــاليې وزيــــر تــــر پـــــلان ســـــم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان ته د نوبل جایزه ورکول کیږي

د کمیسیون مشر پر خپل سور او غوښن مخ دسمال را تېر کړ، د معدني اوبو بوتل یې پر سر پورته کړ، یو غټ تېغ یې وکیښن او بیا یې د غونډې برخه والو ته وویل: تاسي ته معلومه ده چي غربت د ډېرو بد مرغیو مور ده، لکه تراهګري، اداري فساد، جرمونه، قاچاق، بې سوادي او داسي نور. اول دا چي که په هیواد کي غربت وي خپل موټر او کور به در پوري اور وي، ټولو به سترګي درته نیولي وي، وایي وګوره د نورو مامورینو په وچه ډوډۍ وس نه رسېږي او د دوی پیسي یې کړوسیان لا نه سي خلاصولای. نو له همدې امله زموږ زړه سواند جمهور رئیس د ټولو وزارتونو له استازیو څخه دغه زموږ کمیسیون جوړ او وظیفه یې راته سپارلي چي د غربت ختمولو لپاره یو پلان جوړ کړو.

د حج او اوقافو د وزارت د استازي خوله ویره سوه، پر شونډو یې ژبه تېره کړه او ویې ویل: ښه دا ووایه چي پیسي پکښي سته کنه؟ د کمیسیون مشر په خندا ځواب ورکړ: پیسي به ولي پکښي نه وي، تا نن بې پیسو یو کار لیدلی دی؟ ښه اوس اصلي موضوع ته راځو. هغه معلومات چي موږ ته په واک کي راکول سوي دادي چي، د افغانستان شپږ ملیونه خلک ډېر غریب او ژوند یې په خطر کي دی، موږ اوس پر دې خبري کوو چي څنګه کولای سو ددغو غریبو خلکو ژوند وژغورو؟

د کار او ټولنیزو چارو وزارت استازي چي تازه له تشنابه راوتلی او لاسونه یې لانده ول وار دمخه کړ او ویې ویل: زما په فکر که د کار زمینه ورته برابره کړو نو د دې غریبو خلکو ژوند به ښه سي. د کمیسیون رئیس یې په ځواب کي وویل: دولت به څومره خلکو ته کار ورکړي؟ په امریکا کي د دې دومره امکاناتو سره سره بیا هم بې کاري سته. په هر حال بیا هم دولت خپل وس له چا نه دی سپمولی، په تېره بیا خپله جمهور رئیس صاحب. هر چا چي یو څوک ورته معرفي کړی نو رئیس صاحب بې له دې چي ویې پېژني او یا یې اهلیت په پام کي ونیسي هغه یې خپل مشاور وزیر مقرر کړی دی. ان دا چي اوس خپل ټول مشاور وزیران پېژني هم نه. اصلاً د رئیس صاحب هدف دا دی چي خلکو ته کار پیدا سي کنه نو تا داسي لیدلي وي چي تر کلي یې نایان ډېر وي.

د کورنیو چارو وزارت استازي ځان په څوکۍ کي سره سم کړ او ویې ویل: زما نظر دا دی چي تر څو په افغانستان کي سوله نه وي راغلي نو غربت به تر دې نور هم ډېر سي. د اقتصاد وزارت استازي پر خپله راوتلي خېټه نیکټایي سمه کړه او ویې ویل: زه داسي فکر کوم چي سوله په خپله د غربت یو ستر عامل دی، که په افغانستان کي سوله وای نو دا دومره مرستي به له کومه کېدای؟ کېدای سوای چي اوس موږ خپله هم غریبان وای. په دې خبره د غونډې ټولو برخه والو د تائید په ډول سرونه وښورول.

ورپسي د کانو او صنایعو وزارت استازي چي پزي ته یې دسمال نیولی و وویل: دلته مخکي د کار او روزګار خبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاده سوه، تاسي ته خو معلومه ده چي افغانستان د کانو له پلوه ډیر بډای هیواد دی، نو که دغه کانونه راو ایستل سي یو خو به زموږ ملي اقتصاد پیاوړی سي او بل به ټولو خلکو ته کار پیدا سي. د دفاع وزارت استازی چي خوب زنګاوه وویل: زه فکر نه کوم چي دادي یوه موثره لاره وي، ځکه د روسانو د اشغال پر مهال د افغانستان په یوه ولسوالۍ کي د قیمتي ډبرو څو کانونه راوایستل سول خو له بده مرغه چي خپله د هغي یوې ولسوالۍ خلک هم په ماړه نه سول.

د زراعت وزارت استازي په پیپسي یو غټ خرپ وکړ او ویې ویل: د افغانستان ډیر خلک په کرنه او مالداري بوخت دي، نو که موږ د اوبو بندونه ورته جوړ کړو او به به ډیري سي، خلک به په زراعت بوخت او په دې ډول به غربت ختم سي. د کورنیو چارو وزارت استازي خپله خولۍ پر میز کښېښوول، پر سر یې لاس تېر کړ او ویې ویل: ستا خبره بیخي سمه ده، تا ته خو معلومه ده چي بندونه باید په کلیو کي جوړ سي خو کوم د نرزوی دی چي کلي ته سر ور ایسته کړي، موږ د کجکي بند ته ځیني سامان الات د شپږ زره کسیزه هوایي او ځمکني قواوو په بدرګه یوړل.

د سوداګرۍ وزارت استازي پر شونډو ژبه تېره کړه او ویې ویل: که موږ خپلو محصولاتو ته نړیوال بازار پیدا کړو زه فکر کوم چي ډېره ګټه به وکړو او غربت به ورسره ختم سي. د نشه یي توکو پر ضد د مبارزې وزارت استازي چي تاریاک یې تر غاښو لاندي ایښي ول او خوله یې چړپوله وویل: زه فکر نه کوم چي زموږ محصولات دي له نړیوالو محصولاتو سره رقابت وکولای سي، البته یوازي زموږ تاریاک دغه میدان ګټلای سي چي اوس هم د تاریاکو بازارونه ټول زموږ په واک کي دي. له تاریاکو څخه لاس ته راغلي پیسې د افغانستان د ملي اقتصاد دریمه برخه جوړوي چي دا ټول زموږ د وزارت لاس ته راوړنه ده، کله چي زموږ وزارت نه و نو په افغانستان کي تاریاک بیخي لږ کرل کېدل، خو کله چي زموږ وزارت جوړ سو نو د تاریاکو کښت څو برابره ورسره ډېر سو. د کورنیو چارو وزارت استازي سترګه ورته ووهل او سوکه یې وویل: هغه خو زموږ او ستاسي خپلمنځي خبره ده، په غریبانو پوري اړه نه لري.

د کمیسیون مشر لکه مار ته چي شپېلۍ ووهي غاړه اوږده کړه او ویې ویل: زه لومړی ستاسي ټولو څخه یوه پوښتنه کوم. هغه دا چي که په افغانستان کي تراهګر نه وای نو تراهګري به له کومه کېدای؟ ټولو په یوه خوله ځواب ورکړ چي تراهګري به ګرد سره نه وای. د کمیسیون مشر ورپسي زیاته کړه: ښه نو بیا خو ټول پوهېږو چي همدا تراهګر دي چي د تراهګرۍ اور یې بل کړی دی. دغسي که په افغانستان کي غریبان نه وای نو غربت به هم نه وای، زما په فکر ترڅو چي مو په افغانستان کي د غریبانو ریښې له بېخه نه وي ایستلي غربت به هیڅکله ختم نه سي. له دې خبري سره سم د کمیسیون ټولو غړو چکچکي وکړې.

د دفاع وزارت استازي د خپلي نیکټایي غوټه ټینګه کړه او ویې ویل: دا خو واقعاً ډېر ښه نظر دی خو زما سره یوه پوښتنه سته، هغه دا چي ایا نړیواله ټولنه، په تېره بیا امریکا به په دې کار کي زموږ ملا وتړي؟ د کمیسیون مشر په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خندا لاس پورته واچاوه او ویې ویل: ته هم عجیبه خبري کوې؟ نړیواله ټولنه به ولي زموږ ملا نه تړي، دا د غربت لـه منځه وړلو لپاره هغه د انګریزانو په اصطلاح (Short cut) یا لنډه لار ده، زه باور لرم چي نړیواله ټولنه په دې کار کي اوس هم زموږ ملګرې ده، ځکه چي په افغانستان کي هره ورځ پر غریبانو خلکو بمباري کوي. د بهرنیو چارو وزارت استازي چي د سر و ښېنته یې ږمنځول وویل: دا پلان به څومره عملي وي او بل د افغانستان پارلمان به په دې کار کي زموږ ملاتړ وکړي؟

د کمیسیون مشر مېز په سوک وواهه او ویې ویل: دا پلان په سلو کي سل عملي دی، ځکه موږ ولیدل چي کله موږ لـه شتمنو څخه غریبان وشړل نو هلته غربت هم ورسره ختم سو ، که مو له هغوی سره مرستي کولای نو ملیونونو ډالرو ته اړتیا ول، خو اوس یوازي یوه بلډوزر دغه اړتیا پوره کړه، موږ او تاسي خو ټول هلته خپل کورونه لرو ، اوس هلتـه د غربت هیڅ نښه نسته، بیخي اروپا غوندي ښکاري. پاته سوه د پارلمان خبره، زه باور لرم چي پارلمان به په دې کار ډېر خوښ سي، ځکه چي اول خو په پارلمان کي کوم غریب وکیل نستـه او بل دا چي هغوی د ملت استازي دي، د هغوی یو هدف هم دغه دی چي په هېواد کي دي غربت ختم سي او که غربت ختم سي، نو د پارلمان د وکیلانو معاشات او نور امتیازات به هم څو برابره ډېر سي.

د کمیسیون مشر چي پوه سو چي خبري یې پر ټولو ښې لګېږي نو خپل اواز یې ډډ کړ او ورپسې زیاته یې کړه: تاسي ګورئ نړیوالي ټولني په دې دومره ډېرو مرستو په افغانستان کي غربت ختم نه کړ، نو که موږ په خپلو لږو امکاناتو دغه بریا لاس ته راوړو زه باورلرم چي د سږکال د نوبل جایزه به خامخا موږ ته راکړل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه ځنګه ولسمشر سوم؟

سرکاتب زلمي خان شونډه تر غاښ لاندي کړې ول، ورو ورو یې له ځانه سره یوه سندره زمزمه کوله او د حاضرۍ د کتاب خواته ور تېر سو. د حاضرۍ په کتاب کي یې لا لاسلیک نه و کړی چي د ټیلیفون ګړنګهاری پورته سو، مدیر غمي خان د ټیلیفون غوږۍ پورته کړه او بیا یې کرار زلمي خان ته وویل چي رئیس صاحب دي غواړي. زلمي خان شعبه دوه ګامه کړه او په منډه د رئیس دفتر ته ورغی. کله چي بېرته راغی نو بنه یې الوتې ول، ویل زه یې له کاره ګوښه کړم. له دې خبري سره سم موږ ټول له خپلو ځایونو ښخه ولاړ سوو او په یوه خوله مو وویل چي ولې؟ ده ویل نه پوهېږم. په دې کار موږ ټول خواشیني سوو او دا پوښتنه راته پیدا سوه چي سرکاتب صاحب خو ډېر فعال سړی و، خدای خبر چي ولې به یې له کاره ګوښه کړی وي؟

سبا سهار زموږ دفتر ته رئیس صاحب د مخه او ورپسې یو چپراسي راغی چي یو بوډا سړی یې را په شا کړی و. رئیس صاحب بوډا ته اشاره وکړه او و یې ویل: دا ستاسي نوی همکار دی چي نصرو لالا نومېږي او د سرکاتب زلمي خان پر ځای به کار کوي. دی که څه هم سواد نه لري خو ډېر ښه سړی دی، خیر دی په کارونو کي تاسي مرسته ورسره وکړئ. بېچاره ضعیفه دی، دلته دریم منزل ته نه سي راپورته کېدای، چپراسي به یې سهار مهال په شا راپورته کوي او د رخصتۍ پر وخت به یې بېرته کښته کوي.

رئیس صاحب پکول د تندي خواته را ونښویاوه او زیاته یې کړه: ښایي ستاسي ټولو سره به دا پوښتنه پیدا سوې وي چي زلمی خان ځنګه داسي نابېره او بې دلیله له کاره ګوښه سو؟ تاسي ته معلومه ده چي د بن په کنفرانس کي پرېکړه سوې وه چي د افغانستان دولت باید د ملي مشارکت د اصل پر بنسټ جوړ سي، یاني د افغانستان ټولو قومونو ته برابره ونډه ورکړل سي، نو ما هم د یوه دولتي مامور په صفت ځان مکلف وګاڼه چي د غه پرېکړه عملي کړم. ما چي وکتل نو زموږ په ریاست کي د یوه قوم مامورین ډېر او د بل قوم دا لږ ول، ځکه مو نو ځیني مامورین لېږي کړل چي په هغه ډله کي یو هم زلمی خان دی.

نصرو لالا د رئیس صاحب پخواني باغوان او اوس ډېر سپین ږیری سوی و، ږېنګی سوربخنه ږیره یې وله او یو زوړ پکول یې پر سر و، پر ملا را کړوپ او داسي ډنګر و لکه د پرتوګ ښې لرګی. کله چي به مو د عمر پوښتنه ځني وکړه نو ده به ویل چي نور نه یم خبر خو زما مور دي خدای وبخښي راته ویل به یې چي ته د سقاوۍ په کال پیدا سوی یې، اوس نو تاسي حساب ورته وکړئ چي د څو کالو به یم. نصرو لالا به هره ورځ له ځانه سره خپل یو اووه کلن لمسی هم راوست چي ټوله ورځ به یې د شعبې په کمپیوټر کي ګېمونه کول.

یوه اوونۍ وروسته زموږ په شعبه کي دا خبره راپورته سوه چي دا ځنګه ملي مشارکت دی چي د یوه قوم استازی دي مدیر او نور دي عادي مامور، پیاده او ټایپیسټ وي؟ زموږ مدیر غمي خان که هر څو مره د زده کړې، لیاقت، رتبې

(c) ketabton.com: The Digital Library

او اهلیت خبره کوله خو چا نه ورسره منله. تر ډېرو اوږدو بحثونو وروسته مو داسي پرېکړه وکړه چي مدیریت به د یوې یوې میاشتي لپاره د شعبې د ټولو کارکوونکو تر منځ نوبتي وي. د پټچي پر اساس لومړی زموږ د شعبې چپراسي، خیرو ماما مدیر او غمی خان یې پر ځای چپراسي وټاکل سو. خیرو ماما یو اتیا کلن سپین ږیری او په غوږو هم لږ دروند و چي د حاضری په کتاب کي به یې ګوته لګوله. له کومي ورځي راهیسي چي خیرو ماما مدیر سوی و نو په شعبه کي دومره کار نه و، بس ټوله ورځ به مو کیسې سره کولې چي اکثره به یې د خیرو ماما د عسکرۍ د ختونو کیسې وې. که څه هم موږ دغه کیسې له ده څخه څو څو ځله اورېدلې وې خو دا چي خیرو ماما اوس زموږ مدیر و، نو ناچاره و چي بیا یې هم واورو. د شعبې پر دروازه مو ولیکل چي غونډه روانه ده، لطفاً مزاحمت مه کوئ.

موږ په شعبه کي ځان ته جلا دېګ پخاوه، یوه ورځ د ډوډۍ پر مهال خیرو ماما غاب ته وکتل، ویل اوهو دا مو څومره ډېره مالګه وراچولې ده؟ دا خو زما فشار لوړوي. پخواني مدیر غمي خان چي اشپزي اوس ده کوله وویل: زه حیران یم چي د چا غوښتنه ومنم؟ که دېګ ته لږ مالګه وراچوم نو نور همکاران وایي چي مالګه یې ولې لږ ده او که ډېره مالګه وراچوم نو تاسي وایاست چي مالګه یې ولې ډېره ده؟ خیرو ماما تندی تریو کړ او ویې ویل: اوس هغه پخواني وختونه تېر سوي دي، باید زموږ ټولو غوښتني ومنل سي. بیا مو سره وویل چي جلا جلا دېګ خو نه سو پخولای او نه په یوه دېګ کي د ټولو ذوقونه ځایېدلای سي نو ښه به داوي چي تر دې وروسته به اشپزي هم په نوبت وي.

ما تر اوسه پوري دېګ نه و پوخ کړی، یوه ورځ مي دېګ له صابون څخه سم نه و پرېولی او کتغ مي پکښې پوخ کړی و. کله چي مو ډوډۍ وخوړه نو دسترخوان لا نه و ټول سوی چي نصرو لالا پر نس لاس تېر کړ او سوکه د تشناب خواته روان سو. دی لا نه و راوتلی چي غمي خان هم خپله ګېډه په لاس کښېکښېل او ځان یې د تشناب دروازې ته ورساوه. کله چي نصرو لالا را و نه ووت نو غمي خان تندی تریو کړ او په درد یې وویل: نصرو لالا ژر را ووزه، زه هم په تکلیف یم، هله ژر کوه! زه چي وایم کولمې مي غوټي غوټي پرې سوې. نصرو لالا لکه د غمي خان خبره چي یې ګردسره نه وي اورېدلې نور هم وځنډېد، غمي خان غابونه سره وچیچل، د تشناب دروازه یې په زوره ورووډبول او ویې ویل: ژر را ووزه دا ستا دپلار تشناب دی چي یو ساعت پکښې تېروې؟ په دې تشناب کي خو موږ ټول حق لرو، دا خو هغه پخواني وختونه نه دي. کله چي نصرو لالا له تشناب څخه راووت نو غمي خان په قهر پر ورمنډه کړه، نصرو لالا ځان یوې خواته کړ، غمی خان لکه غشی تشناب ته ننووت او دروازه یې په ځان پسې وتړله. تر دې وروسته مو یو مهالوېش جوړ کړ چي په هغه کي د هر قوم د مامورینو لپاره د تشناب وخت په دقیقو ښودل سوی و.

دوبی تېر سو او هوا سړه سوه. زموږ شعبې د لمر خواته یوه کړکۍ درلوده چي پخوا به غمی خان نژدې ورته کښېناست. دی له دې امله ګټمن و چي یو خو به ښه تود و او بل به یې د کړکۍ له لارې نسوار دباندي توف کول. یوه ورځ نصرو لالا د غمي خان پر ځای ناست و چي غمی خان راغی. کله چي یې نصرو لالا ولید چي د ده پر ځای ناست

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی نو په خندا یې ورته وویل: نصرو لالا اوس به نو تود سوی یې بس ده زما له ځایه ولاړ سه. پر نصرو لالا دا خبره بده ولګېده، تندی یې تریو کړ او په درد یې وویل: ولې ولاړ سم؟ دا ځای خو یوازې ستا په پچه نه دی ختلی، موږ ټول حق پکښې لرو، زما هم ساړه کېږي. تر دې وروسته پرېکړه وسوه چې کړکۍ ته به هم په نوبت سره کښېنو. د دې نوبت لپاره مو هم یو مهالوېش جوړ او پر کړکۍ مو ونښلاوه. یوه ورځ نصرو لالا وویل: نن مراجعین اکثره دیوه قوم او یوې سیمې ول، دې خبرې ته هم پام په کار دی. بیا مو د هر قوم د مراجعینو لپاره یو مهالوېش جوړ او د شعبې پر دروازه وځړاوه.

په کومه ورځ چې به دیوه قوم د مراجعینو نوبت و، نو کار به یې هماغه یوه مامور کاوه او په شعبه کې به د هماغه قوم په ژبه خبري کېدې چې د شعبې نور مامورین به چندان نه پوهېدل. دا چې په هماغه ورځ به نور مامورین بې کاره ول نو په خپلو څوکیو کې به ارام ویده ول.

یوه ورځ چې موږ ټول ویده وو، د خیرو ماما دې خبري راوېښ کړو: ایا دا انصاف دی چې یو مامور کار کوي او نور بېغمه ویده دي؟ بیا به مو داسې کول چې تر غرمې به مو کار کاوه او تر هغه وروسته به مو خوبونه کول. زموږ ټایپستې عایشه جانې چې به یو ساعت کار وکړ نو لاسونه به یې د کمپیوټر پر کیبورډ پراته او دا به خوب وړې وله. یوه ورځ په خوب کې له څوکۍ څخه پرمخې راولوېده او پزه یې وینې سوه. کله چې یې د پزې وینو ته پام سو نو په چیغو یې وویل: د خدای لپاره دا انصاف دی چې یو مامور په زړه او بل په نوې څوکۍ کې ناست دی. سبا زموږ د ریاست اداري مدیر موږ ټولو ته یوه یوه نوې څرخې څوکۍ راوړل. اوس نو زموږ خولې په غوړو کې وې، په څرخې څوکیو کې به مو ښه درانه خوبونه کول چې خرهاري به مو ټوله شعبه پر سر اخیستې وله، په تېره بیا عایشه جانې خو داسې خرهارې کاوه لکه غوییې چې دې تازه حلال کړې وي. اوس موږ د ملي مشارکت شعار په بریالیتوب سره عملي کړی و. که څه هم د خوب پر مهال زموږ خرهاري توپیر سره درلود خو په خوب کې مو داسې احساس کاوه لکه موږ چې ټول یو وجود یو، ځکه چې زموږ خوبونه او د هغه تعبیرونه یو ډول ول. یوه ورځ مې خوب لیده چې د ملي مشارکت اصل د افغانستان په ټولو ادارو کې عملي سوی دی. زده کړې، تجربې، تقوا او نورو کاري ځانګړتیاوو ته هیڅ اړتیا نسته، زه د خپل قومي نوبت له مخې مدیریت، ریاست، معینیت، وزارت او باالاخره ولسمشرۍ ته رسېدلی یم. دغه ډول خوب مې څو څو ځله ولید، یو عجیبه حالت و، کله چې به مو خپل خوب یو بل ته سره وواېه نو ټولو به یو ډول خوبونه لیدلي ول. زه په وینښه یو عادي مامور وم چې د یوې میاشتې معاش به مې تر بلې میاشتې پورې نه رسېده، خو چې سترګې به مې پټې کړې نو ولسمشر به وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ارګ مېلمستيا ولي وځنډېده؟

په ارګ کي دا مېلمستيا د يو شمېر قومي مشرانو په وياړ جوړه سوې وه چي د کابينې غړيو، معينانو او واليانو هم برخه پکښې درلوده. ولسمشر په خورا خوښۍ د ډوډۍ خوړلو تالار ته راغی، خو کله چي د ډوډۍ خوړلو مېز ته کښېناست نو نابېره يې تندی تريو او له درده سور واوښت. له دې سره سم ټولو وارخطا سول چي يا خدايه څه پېښه سوه؟

ولسمشر مخ ته پروت د قورمې غاب ورپورته کړ، بوی يې کړ او بيا يې په درب بېرته پر مېز کښېښود. له دې درب سره لکه ځانمرګی بريد چي سوی وي، د کابينې ټول غړي، معينان او واليان له خپلو ځايونو څخه ولاړ سول. يو وزير چي تر دې مهاله يې له لوږي پرله پسې اړرمۍ کښلې، ناڅاپه يې خوله داسي کلکه بنده سوه لکه د يو چا ژامي چي د يخ له امله سره تبري سي. ولسمشر وويل: اشپز چېري دی، ژر يې راوغواړئ؟ اشپز چي تر دې مهاله د ډوډۍ خوړلو د مېز تر څنګ ولاړ و، منډه کړه او ځان يې د يوه چاغ وزير شا ته پټ کړ. دا چي ټولو کښېته کتل نو د چا پام نه سو چي اشپز د وزير شا ته پټ دی.

د ډوډۍ خوړلو په تالار کي چوپه چوپتيا خپره سوه، هيڅوک نه پوهېده چي څه پېښه سوه؟ د ولسمشر رنګ نور هم له درده سور سو او ورپسې زياته يې کړه: له دې مملکت سره هيڅوک هم خواخوږي نه لري. دا چي موږ په خپل ارګ کي دومره بې پروا يو په ولايتونو کي به څه حال وي؟ دا حقيقت تاسي ټولو ته معلوم دی چي زموږ دولت د خيرات په پيسو چلېږي. زموږ يو دوست هيواد چي له تراهګرۍ سره په مبارزه کي زموږ کلک ملاتړی دی او زموږ سره يې بې قيد وشرطه مليونونه ډالره مرستي کړي، ولي يې داسي په اسانه له لاسه ورکړو؟ که دا کار کوو، نو ايا دا به له دې وطن سره جفا نه وي؟

ټولو په يوه خوله وويل: هو صاحب دا خو ربښتيا هم چي له وطن سره لويه جفا ده. ولسمشر ترخه خندا وکړه او بيا يې وويل: نو چي داسي ده بيا تاسي سترګي نه لرئ؟

له دې خبري سره سم په ټولو سرونه وځړېدل. ولسمشر بيا د قورمې غاب ورپورته کړ او ويې ويل: تاسي ته معلومه ده چي سبا زموږ د دوست هيواد هندوستان ولسمشر کابل ته راځي. که تاسي سترګي درلوداى او يا مو ډيپلوماټيکه تربيه درلوداى، نو نن به مو د غوايي غوښي نه پخولاى. کېداى سي د غوايي د غوښو بوی تر سبا پوري هم له لوښو څخه ليري نه سي. که پر دې نازولي مېلمه د غوايي د غوښو بوی ولګېده نو زموږ خو به پزه پرې سي.

تر دې وروسته بايد په ارګ کي د غوايي غوښي ګرد سره پخې نه سي. بل دا چي ټول لوښي دي له ارګ څخه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

یووړل سي او پرځای دي یې نوي لوښي رانیول سي، ځکه چي دا لوښي د غوایي د غوښو بوی وهلي دي. تر دې وروسته د خوراک په برخه کي د افغانستان دولت د سبزي خوړلو د سیاست ملاتړ کوي. په هر صورت تاسي خپله ډوډۍ وخورئ زه یې نه خورم د خدای په امان. له دې سره سم په تالار کي ناست ټول مېلمانه یو په بل پسې ولاړ سول او د ډوډۍ خوړلو تالار خالي پاته سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاشکي د وزیر صاحب وطندار وای

له مشرانو مي اورېدلي ول چي یو معلم او بل هم خورد ضابط پر یوه حال وي، خو عجیبه ده زه په دې دواړو کي یو هم نه یم بیا هم هیڅ مخ ته نه سم تلای. یوه شپه مي خپل ارواښاد پلار په خوب ولید ، ویل ګل جانه زویه څنګه یې؟ ما ویل پلاره بس پوښتنه مه کوه، یوه مي نه دوې کېږي. زموږ د دفتر نور کار کوونکي ورځ په ورځ مخ ته ځي، خو زه هغه د چا خبره پیاز په ګنډه په ډوډۍ پسي ګرځم، پلار مي وپوښتل: نو ولي مشکل څه دی؟

- مشکل دا دی چي زه یوه داسي نیمګړتیا لرم چي زموږ په دفتر کي یې هیڅوک نه لري، که دا نیمګړتیا مي نه درلودای نو اوس به زما هم خولۍ په غوړو کي وای.

- څه نیمګړتیا لرې؟ که پوهنتون دي مطلب وي نو هغه خو دي ویلی دی.

- نه بابا پوهنتون خو خپله زموږ رئیس، نصرو لالا هم نه دی ویلی.

- انګرېزي او کمپیوټر یادوې؟

- نه یو بل شی مي کم دی

- څه شی دي کم دی؟ پوهنتون دي ویلی دی، په انګرېزۍ او کمپیوټر پوهېږې، ښه ذهن لرې، نور څه غواړې؟

- کاشکي دا یو کمال مي هم نه درلودای، خو یوازي د نصرو لالا وطندار وای بس.

که سواد مي نه درلودای هم به مي ښه کار جوړ وای. نصرو لالا که څه هم بې سواده دی خو دا چي د وزیر صاحب وطندار دی، هیڅوک د سواد پوښتنه نه ځني کوي.

سواد خو لا څه کوي، که عقل مي هم نه درلودای نو تر اوسني حال به مي ژوند ښه وای. د نصرو لالا ورور جمال یو مخ له عقله خلاص، په اصطلاح بیړا دی خو هغه دی نر غوندي زموږ اداري مدیر دی، د چا پلار یې مخ ته نه سي درېدای. یاره زه خو وایم که خدای په غوړو کوڼ پیدا کړی وای هم مي هیڅ پروا نه کېده. د نصرو لالا وراره، کوڼ سردار که څه هم په دواړو غوږو نه اوري خو د خریدارۍ مسئول دی.

ځیني انډیوالان مي راته وایي چي ته د بلبلانو په شان خوږه ژبه لرې خو څه فایده؟ کاشکي ګرد سره ګونګی وای خو د وزیر صاحب وطندار وای. ګونګی نعیم چي د نصرو لالا باجه دی خدای بخت ورکړی دی، زموږ لوژستیک مدیر دی.

خلک وایي چي ځواني لوی نعمت دی، خو ځواني له بخت سره خوند کوي، کنه تر دې ځوانۍ خو سپین ږیرتوب ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی. د نصرو لالا خوابنې (ګل ببو) چې ووینې نو داسي کباړ سوې، لکه د چمن او کوټې د لاري بس چې ډېر زوړ سي او په اصطلاح له اخ و ټوخه ولوېږي نو خاوندېې ښوکی ځني وکاږي او بیا غوایي پکښېي وړي، خو ګل ببو د نامي لور بیا هم د خپل لوړ بخت له برکته له کاره نه ده لوېدلې او زموږ د استخدام مدیره ده. ښوک څه خبر دي چې دا به د اویاوو کالو وي. مخ یې کندي کندي دی، خو دا لکه بولډوزر هره ورځ دغو کندو ته خورا ډېر پوډر وراچوي. ظاهري بڼه یې د خپل کمال له برکته برابره ده او دفتري کار یې ټوله زه کوم.

مسلک او تجربه دي مي هم په اور پسې سي، لوښتکی اسلم تر پرونه پوري پنچرمین و، خو دا چي د رئیس صاحب د خاله زوی دی اوس چېرمین، یاني زموږ عمومي مدیر دی.

کله نا کله مي په زړه کي راوګرځي چي کاشکي خو مي مورد وزیر صاحب وطنداره وای. د نصرو لالا مرستیال اکبر ته ګوره چي یو موټر اخلي او بل خرڅوي. یوه میاشت مخکي ښارنوالی د یو ملیون افغانیو پر غلا ونیو، خو دا چي د وزیر صاحب خوریی دی، درې ورځي وروسته بیرته راخوشي او اوس د پخوا په شان پر خپل ځای کار کوي.

زموږ د دفتر ټول مامورین سره خپلوان دي، لکه په تولسي ډرامه کي د (ګویندر ویراني) غوندي یوه کورنی ده، نور یې څه کوي زموږ ریاست تیار (شانتي نیکیتن) دی. په دوی کي یوازي زه بلا وهلی هم د بل ولایت یم او هم له ویراني کورنی سره خپلوي نه لرم. اوس دي هم پر ما افرین سي چي د بل ولایت سړی یم او ځان مي ساتلی دی. یو متل دی چي وایي: شاباش دي پر انا سي چي له نهو منو اوړو څخه یې یوه پتیره پخه کړه. په دې باب مي ډېر چورت وهلی دی چي څنګه وکولای سم د ویراني کورنی غړی سم؟ خو څه وکړم ماته چل نه راځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوانتنامو پارک!؟

د کندهار هوايي ډګر:

د تحقیق په شعبه کي یو خارجي سړی او یو افغان ترجمان ناست ول. د خارجي مخ تک سور او داسي چاغ و لکه پر مخ چي څو غالبوزو (غومبسو) چیچلی وي خو ترجمان بېچاره بیا داسي ډنګر او نری و لکه د بایسکل پمپ. خارجي قلم او کاغذ راپورته کړ، ویل نوم دي څه شی دی؟ ما ویل نوم مي جانان دی. خارجي زما د نوم په اورېدو له ځایه ولاړ سو، په زوره زوره يې وخندل، په چاغ مخ کي يې تنګي سترګي نوري هم تنګي سوې، دومره تنګي چي نژدې و پټي سوې وای. بس نور به نو څه درته ووایم داسي خوشاله سو لکه سپي ته چي غوړ هډوکی ورواچوې، خونابېره يې تندی تریو سو، لکه ښځي ته چي د لنګون درد ورولاړ سي، مخ يې په سره رنګ کي شنه لمبه وکړه، غاښونه يې سره وچیچل او په ډېر اواز يې وویل: ښه نو ته ملا جانان يې؟

- نه ملا نه یم، زه د اروزګان ولایت د چارچینو ولسوالۍ یو بزګر یم

- دروغ مه وایه! ته د طالبانو د حکومت په دوهم کال کي د هرات والي نه وې؟

- نه صاحب، زه د طالبانو د حکومت تر پایه پوري په پاکستان کي وم او بل هغه وخت زه د څوارلسو کالو وم، تا د څوارلسو کالو هلک لیدلی وي چي والي وي؟

- که ته هر څونه کوښښ وکړې چي ځان پټ کړې موږ دي بیا هم پېژنو

- قسم په خدای که دروغ درته وایم، که مو زړه ته نه لوېږي راځئ زموږ د مسجد له ملا او د کلي له ټولو خلکو څخه پوښتنه وکړئ

- ملا او کلیوال پرېږده، موږ ډېر اسناد لرو چي ته ملا جانان يې، هغه ملا جانان چي زموږ پر ضد يې په ډېرو عملیاتو کي برخه اخیستې ده.

- دا تاسي څه وایاست؟ زما په ټول ژوند کي مي په ټوپک والله که یو ټک هم کړی وي، خپله خواري او غریبي کوو، چا ویل چي ما ستاسي سره جنګونه کړي دي؟

- دا به وروسته درته ووایم چي موږ ته چا ویلي دي. اوس یوه بله پوښتنه درڅخه کوم. ورمه شپه ستاسي د کور مخ ته زموږ يې پیلوټه الوتکو د طالبانو یو موټر وویشت، ته دا ووایه چي په دې موټر کي څو طالبان مړه سول او د چا نفر ول؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

-صاحب هغه د طالبانو موټر نه و، بلکي زموږ غوا وه

-ورک سه، ته وا موږ غوا او موټر نه سره پېژنو؟ زموږ څخه د شپې په تیاره کي یو انچ شی نه خطا کېږي، ژیړ رنګه دوه سیټه بای فور موټر نه و؟

-درواغ نه درته وایم، قسم په خدای چي غوا وه.

خارجي تندی تریو کړ او ترجمان ته یې اشاره وکړه چي دی اوس بوزه.

د باګرام هوایي ډګر:

کله چي مي له سر څخه توره کځوړه لیري کړل سوه نو ګورم چي په یوه کوټه کي یم او یو خارجي سړی مي مخ ته ناست دی، خارجي د سترګو مشي په ډول لاس رااوږد کړ، ویل زما نوم جان دی. په پوښتنو یې لا شروع نه وه کړې چي خوله یې د خندا په ډول ویړه سوه، ما چي ده ته وکتل نو ما هم ورسره وخندل. زما خندا بـه نو څـه وه چي ځان مي پـه لـوی جنجال کي واچاوه. جان راولاړ سو او پر مخ یې یو څو چپلاخي ووهلم، ویل بې ادبه تـه پـر مـا خانـدې؟ مـا ویـل پـر تـا مي نه دي خندلي، ما چي ویل ته خاندې، ما هم درسره وخندل. ترجمان په تریو تندي راته وویل چي مه خانده، د جان خوله دغسي ده سړی چي وایي راته خاندي. جان قلم او کاغذ مخ ته کښېښوول او ویې ویـل: ښـه مـلا جانانـه! تـه اول موږ ته دا ووایه چي ملاعمر چېري دی؟

-د خدای لپاره زه په ملاعمر څه خبر یم او بل چا ویل چي زه ملا جانان یم؟

-تا خپله وویل چي نوم دي جانان دی او ملا جانان ځکه یې چي زموږ سپي درته غپلي دي

-نو سپی خو هسي هم غاپي؟

-زموږ سپی ډېر هوښیار دی، هیڅکله بې ځایه چاته نه غاپي، تر اهګر ډېر ښه پېژني. تا ولیدل چي پـه شلو نفرو کي یې یوازي تاته وغپل.

-صاحب زما تر نیولو یو ساعت مخکي زموږ کور بمبارد سو چي زما پلار او مور پکښې شـهیدان سـول، ښـایي زمـا له کالیو به د باروتو بوی ولاړېده، ځکه یې راته غپلي دي.

-یه داسي نه ده، زموږ سپی هیڅکله زموږ خپلو باروتو ته نه غـاپي. ښـه اوس دا راتـه ووایـه چي وړمـه ورځ چي تـه د چارچینو پر سړک ولاړ وې او په بوجۍ کي دي ماینونه اچولي ول، هغه دي چېري ښخ کړل؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

-صاحب قسم په خدای چي هغه زموږ د پالېز ژېړ کدوان ول چي بازار ته مي د خرڅولو لپاره وړل.

جان تر دې پوښتني وروسته پر مخ يوه کلکه څپېړه راکړه او ترجمان ته يې اشاره وکړه چي دی راڅخه وباسه.

د ګوانتنامو زندان:

لس ورځي پرله پسې يې د اوسپني په يوه تابوت کي اچولی وم، په تابوت کي داسي توره تياره وه چي د لاس ګوتي نه ښکارېدې، تابوت هيڅ سوری نه درلود، يوازي يې يوه توربخنه ښيښه درلوده، کله چي به مو شکايت کاوه نو پر دغه توره ښيښه به مو لاس تېر کړ او عسکر به راغی. لسمه ورځ زما د تابوت سر خلاص سو او يوه ترجمان راته وويل چي راځه! ترجمان او يوه عسکر تر اوږو ونيولم او يوې کوټې ته يې بوتلم. په کوټه کي يوه پنډه ښځه ناسته وه چي قلم او کاغذ يې مخ ته پراته ول. که څه هم دې خندل مګر زه نه پوهېږم چي راته خندل يې او که راباندي خندل يې، خو ما زړه نه سوای کولای چي وخاندم. هغې وويل: اسامه او ملاعمر چېري دي؟

- نه يم خبر

- د پنټاګون او واشنګټن په پېښه کي د چا لاس و؟

- قسم په خدای که زما لاس پکښي و؟

- په يمن کي چي پر کښتۍ بريد وسو او خوارلس امريکايان پکښي ووژل سول، هغه مهال ته چېري وې؟

- نه يم خبر، ما په خدای که په ټول ژوند کي کښتۍ ليدلې هم وي

- ته پوهېږې چي موږ ولي بندي کړی يې؟

- نو دا خو تاسي راته وواياست چي ولي مو بندي کړی يم؟ تاسي خو واياست چي ته ملاجانان يې او زه ملاجانان نه يم

- نو که ته ملاجانان نه يې، ملاجانان چېري دی؟

- زه څه خبر يم چي ملا جانان چېري دی

- ګوره دا کار ستا په خير دی، يا خو ووايه چي ته خپله ملاجانان يې او که ملا جانان نه يې نو د ملاجانان په باره کي موږ ته معلومات راکړه، که دا معلومات دي راکړل نو بس په هغه ورځ دي خوشي کوو.

کله چي ما له دې دواړو خبرو څخه نټه (انکار) وکړ نو خارجي ښځي پر سترګو يوه کلکه څپېړه ووهلم او عسکر ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې اشاره وکړه چې راځه ویې باسه. عسکر په سر توره کځوړه را واغوستله او په یوه تنګ قفس کې یې واچولم. خوب، خوراک او هر څه مې په همدې قفس کې ول. څنګ ته مې د غسې نور قفسونه هم ول. د دې قفسونو بنه والی دا و چې یو بل ته نژدې ول، یوه بندي د څنګ ملګري هم لیدای سوای او هم یې خبري ورسره کولای سوای. کله چې به سهار راوېښ سولو نو چا به ماشومان، چا به خپلوان او چا به خپل کور کلی په خوب لیدلي ول. له زندانه څخه خوشي کېدل خو به مو هره شپه په خوب لیدل.

یوه شپه مې خوب لیده چې په یوه لوی او ښایسته پارک کې یم، داسې یو پارک وي چې هرډول اسانتیاوې لري، نور یې څه کوې چې د هیڅ شي کمی پکښې نه وي. سهار مې دغه خوب خپل یوه ګاونډې بندي ته وو ایه، هغه راته وویل چې انشاء الله خدای به دې ازاد کړي.

په همدې شکنجو او ظلمونو کې دوه کاله راباندې تېر سول. یوه ورځ یې زما یو همسایه و ایست او پر ځای یې بل بندي هغه قفس ته راوست. همسایه ته مې وویل چې ته د کوم ځای یې؟ هغه راته وویل چې زما نوم ملا جانان دی او د کندهار ولایت د پنجوایي ولسوالۍ اوسېدونکی یم.

په خبرو خبرو کې پوه سوم چې دا هغه ملاجانان و چې زه یې دده په نوم راوستلی وم. ملا جانان ته مې وویل چې د خدای پر پار، زما سره مرسته وکړه، ته خو هسې هم په بلا اخته سوی یې، زه یې ناحقه ستا په نوم راوستلی یم. ملاجانان وویل چې ما خو خپل نوم نه دی اړولی او نه مې خپل کارونه ځني پټ کړي دي. له ملاجانان سره مې جوړه کړه چې دا وار به دواړه ورته وایو چې اصلي ملاجانان مخکې لا ګوانتنامو ته راوستل سوی دی.

یوه ورځ یې تحقیق ته وغوښتلم چې دا وار د تحقیق په شعبه کې نوی خارجي ناست و. مخ ته پراته کاغذ ته یې وکتل او بیا یې وویل: موږ په تېر تحقیق کې درڅخه غوښتي ول چې یا وو ایه چې ته ملاجانان یې او یا د ملاجانان په اړه معلومات راکړه. اوس دې څنګه خوښه ده؟ ما ویل زه خو ښکاره خبره ده چې ملاجانان نه یم خو ملاجانان په لاس درکولای سم. په دې خبره خارجي دومره خوشاله سو چې تر خوله یې لکه غوبي لویې لویې رمباړې ووتلې. ماته یې وویل چې هله ژر راته وو ایه چې ملاجانان چېرې دی؟

- په همدې زندان کې دی

- ټوکې مه کوه، سمه خبره وکړه

- ټوکې نه کوم، راځئ چې درته ویې ښیم، هغه په خپله خوله اقرار کوي چې زه ملاجانان یم

- تا پر موږ د بې عقلانو ګمان کړی دی او په خپلو چټیاتو زموږ وخت ضایع کوې.

- چټیات نه دي، راځئ په خپله یې وګورئ، زما څنګ ته په فلاني قفس کې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خارجي ته درد ورغی او عسکر ته يې اشاره وکړه چې دی بوزه. عسکر هم تر لاس ونيولم او د اوسپني په تابوت کي يې واچولم. سبا يې له تابوت څخه راوايستلم او د تحقيق شعبې ته يې بوتلم. د تحقيق مامور راته وويل چې مبارک دي سه، خوشي کېږې، بيا يې يو کاغذ راوړاندي کړ او ويې ويل: دلته ګوته ولګوه !

- زه خو يې نه سم ويلای، دلته څه شي ليکل سوي دي؟

- دلته ليکل سوي چې زه د طالبانو او القاعده شبکې مهم غړی وم او اوس وعده کوم چې بيا به په ترووريستي عملياتو کي برخه نه اخلم. زه د امريکا له متحده ايالاتو څخه مننه کوم چې په ګوانتنامو پارک کي يې زما ډېره ښه مېلمه پالنه کړې، په خپلو پيسو يې دې پارک ته راوستلی او اوس مي هم بيرته په خپلو پيسو کور ته استوي.

- د خدای لپاره زه کله طالب او القاعده وم؟

- ته خو څکه طالب او القاعده يې چې کله زموږ سپي پر تا بوی وکيښ نو تا چيغه ورته ويلي دي او ړتلی دي دی، بل دا چې په بوجی کي دي ماينونه اخيستي ول او غوښتل دي چې زموږ ټانکونو ته يې ښخ کړې.

- دا دروا غ دي، هغه خو کډوان ول

- کډوان ول او که روميان، خو زموږ سره د ماينونو په نوم ثبت دي.

ما ورته وويل چې تاسي ټول درواغ وايا ست، زما سره مو څومره ظلمونه وکړل، ما ته مو بيخي د سړي په سترګه نه دي کتلي او اوس واياست چې ته په پارک کي اوسېدلې؟ خارجي په خندا يو کوچنی ټايپ ريکارډ راپورته کړ او ويې ويل: دا دی تا خپله ويلي دي چې زه په پارک کي اوسېږم او ډېر خوشاله يم. بيا يې زما هغه خوب چې انډيوالانو ته مي ويلی او دوی په غلا ثبت کړی و راته واوراوه. وروسته يې راته وويل چې ستا خوښه ده که ګوته نه لګوې نو د تل لپاره به دلته بندي يې او که ګوته لګوې نو خوشي کوو دي، خو په دې شرط چې چاته به نه وايې چې زه په زندان کي وم، بلکي ورته وايې به چې زه د امريکايانو په مالي لګښت د سيل او چکر لپاره د کيوبا هيواد ته تللی وم. زه هم ناچاره سوم، ګوته مي ولګوله او له زندانه راخوشي سوم.

اوس مي کله کله په زړه کي راوګرځي چې ياره جانانه که پوليس وای نو د دنيا په هيڅ کونج کي به څوک درڅخه ورک سوی نه وای، وګوره ناټو، ايساف، امريکايان او ددوی انډيوالان څومره باتي ولي چې موږ داسي تخنيک لرو او هيڅوک نه سي راڅخه پټېدای، بيا يې هم ملاجانان پيدا نه کړ خو ما په يوازي سر او تش لاس ملاجانان پيدا کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته د ولسمشر فرمان نه چلېږي

ولسمشر په مجلس کي په نوبت د هرچا ستونزوته غوږ نیوه، کله چي زما نوبت راغی نو په لوړ اواز او فاتحانه انداز یې راته وویل: معلم صاحب اوس خو به دي زړه پر ارامه سوی وي؟ څنګه سو پر هغه نومره څمکه دي کور جوړ کړ کنه؟

- نه صاحب که رښتیا درته ووایم نو هغسي سرګردانه او لالهانده ګرځم

- ولي ولي خدای دي یې خیر کړي؟ ماخو فرمان درکړی و

- صاحب زه به نو څه درته ووایم، ښاروال دومره زورور سړی دی چي زه یې له وېري شکایت هم نه سم کولای

- په دې کي د وېري څه خبره ده، ووایه!

- خبره داسي وه چي ستا فرمان مي یو کال شعبه په شعبه وګرځاوه، خو هیڅ ګټه یې و نه کړه، اخیر ښاروال سپینه خبره راته وکړه، ویل قسم په خدای چي پنځه زره ډالره را نه کړې که په څمکه کي ستا کولنګ ووهل سي. ما ویل د خدای پر پار دا دی د ولسمشر فرمان راسره دی، ده ویل زه دي نه ولسمشر منم او نه یې فرمان، ورځه لاس دي خلاص!

ددې خبري په اورېدو سره ولسمشر تک سور سو، یو سوړ اسویلی یې وکیښ، یو ګیلاس اوبه یې پر سر پورته کړې او بیا یې وویل:

معلم صاحب ته بښمه اوسه! دادی دا ټول خلک شاهدان دي، تر څو چي مي دا اوس اوس ستا کار نه وي در خلاص کړی، والله که یا خوب وکړم او یا خوراک، تا ماته مخکي ولي نه ویل؟ اوف اوف څومره به سرګردانه سوی یې! ته دا بدبختي وګوره، یو معلم بېچاره چي د اولاد په وچه ډوډۍ یې وس نه رسېږي پنځه زره ډالره به له کومه کړي؟ د مجلس خلکو ته یې وویل چي تاسي دلته اوسئ، زه ډېر ژر بیرته راځم.

ولسمشر زه تر لاس ونیولم او خپل دفتر ته یې بوتلم. هلته یې خپل سکرتر ته وویل چي هله ژر کوه فلانی راخبر کړه! یاره که رښتیا ووایم نو له ډېري وارخطایی ځخه مي د بدن ویښتان جګ جګ ودرېدل، ما ویل ښاروال به خامخا اعدام کړي، ځکه چي د ولسمشر او قانون سپکاوی یې کړی دی، بیا به مي ویل چي څه ښه دی چي دا رشوت خوره خو اعدام کړي، خلک به یې له شره خلاص سي، ده هم د چا دا نه منل، وایي: بازي بازي به ریش بابا بازي؟ بیا مي ویل چي دې ښاروال خو ښه ډېري پیسې ټولي کړي دي او ډېر زورور سړی هم دی، داسي نه وي چي په رشوت ځان خلاص کړي، سبا به تا ته یو جنجال جوړ کړي. بیا به مي ځان ته په خپله ډاډ ورکاوه، ما ویل کله چي یو ولسمشر یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موضوع دومره جدي وګڼي او دوسیه یې هم په خپله فیصله کړي نود ښاروال به څه حال وي؟ خدای خبر چې دومره موقع به پیدا کړي چې ځان خلاص کړي.

په زړه کي مي کرل او ربېل چې د سکرټر اواز مي تر غوږ سو او هغه سړی یې راوست چې ولسمشر ورته ویلي ول. د ولسمشر تندی وغوړېده، راولاړ سو زه یې په غېږ کي ونیولم او راته ویې ویل: یو متل دی چي وایي: غوټه چې په لاس خلاصېږي غاښ ته حاجت نسته، له ښاروال صاحب سره نور جنجال مه کوه، ستا خو هسي هم څمکه مطلب ده، نه دده محاکمه کول، زه به پنځه زره ډالره درکړم او ور یې کړه.

کله چې مي پیسې په جېب کي واچولې نو ولسمشر لاس پر اوږه راکښېښود او په خندا یې راته وویل: ګوره بیا ونه وایې چې په دولتي ادارو کي د خلکو کارونه ځنډېږي، دادی ستا کار په نیم ساعت کي خلاص سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان اپریل فول سو

واشنګټن: السلام علیکم

کابل: وعلیکم السلام، یاره لکه چي عمر مو ډېر دی، دا اوس مو یاد کړئ، هغه و چي تاسي ټلیفون راوکړ. ښه ځنګه یاست؟ دلته خو خیر و خیریت دی، الحمدلله نن مو ستاسي د عسکرو په اړه کوم بد خبر نه دی اورېدلی.

واشنګټن: بد خبر سته خو تاسي ځان ناګاره اچوئ

کابل: قسم په خدای که دروغ درته وایو، موږ هر سهار تر خپل ملت د مخه لومړی ستاسي د سلامتۍ خبر اخلو، نن بیخي خیر و خیریت دی

واشنګټن: تاسي هم عجیبه خبري کوئ، په نن ورځ کي هم تاسي وایاست چي خیر و خیریت دی، لړ په مسئولیت زموږ پوښتني ته ځواب راکړئ، موږ ټوکي نه کوو، جدي موضوع ده

کابل: صاحب هیله کوو، تاسي خبره لږ واضح کړئ!

واشنګټن: ډېر د افسوس ځای دی چي یوه موضوع په نړیوالو رسنیو کي راځي، موږ دلته په واشنګټن کي په خبرېږو او تاسي هلته نه یاست خبر.

کابل: تاسي خو موږ ته وواياست چي څه خبره ده؟ موږ خو په خپله ګناه هیڅ پوه نه سولو

واشنګټن: خبره دا ده چي نن سهار په اروزګان کي سبي (Sabi) ورکه سوې ده؟

کابل: سبي څوک ده؟

واشنګټن: سبي د استرالیایي ځواکونو یوه ماین پاله سپۍ ده

کابل: څه بابا! موږ چي ویل سړی ورک سوی دی، له سپۍ څخه مو هم دومره لویه کیسه جوړه کړه.

واشنګټن: ګورئ دا یوه جدي موضوع ده. که بله ورځ مو داسي خبره وکړه، نو استرالیا څه چي موږ به هم له افغانستان څخه خپل عسکر وباسو، موږ ته خپله یوه سپۍ هم ډېره مهمه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل: نه نه، هسي یوه ټوکه مو وکړه، بیا دا سي خبره نه کوو، خو ګورئ چي له افغانستان څخه عسکر و نه باسئ، که نه زموږ نهه منه اوړه به یوه پتیره سي.

واشنګټن: تاسي ته به خپلي ملي ګټي ټوکي ښکاري، خو زموږ ګټي هیڅ وخت د ټوکو په ژبه مه مطرح کوئ، کنه بیا خو پوهېږئ چي موږ څه کوو

کابل: زموږ ټوکه یوازي د سپي په اړه وه او هغه مو هم ځکه وکړه چي موږ او تاسي خو سره انډیوالان یو

واشنګټن: انډیوالي منډیوالي نسته، انډیوالي یوازي د ګټو وي او نن زموږ د ګټو خبره ده، یاني یوه غربي سپی ورکه سوې ده او دا ستاسي مسئولیت دی چي باید ژر تر ژره یې پیدا او موږ ته یې را وسپارئ

کابل: تاسي لطفاً یوه دقیقه تلیفون په غوږ کي ولرئ چي موږ امنیتي ارګانونو ته حکم وکړو چي ستاسي د سپی لټون پیل کړي

واشینګټن: نه بابا موږ یوه دقیقه نه سو کتلای، تر تلیفون وروسته ورته ووایاست

کابل: ښه سمه ده خو که اجازه وي یوه خبره کولای سو؟

واشنګټن: خبره مو وکړئ!

کابل: تاسي به مو په انډیوالانو کي ګڼئ یانه، خو پر موږ ډېر ګران یاست، ګورئ څه موده مخکي ستاسي ځواکونو په شینډنډ کي زموږ ګڼ شمېر ملکي خلک ووژل خو موږ ستاسي څخه په رسمي ډول یوه تشه ګیله هم و نه کړه.

واشنګټن: دا په تاسي پوري اړه لري چي د خپلو خلکو پوښتنه کوئ کنه، خو پر موږ خپل خلک څه چي خپل سپي هم ډېر ګران دي. ما مخکي هم درته وویل چي دا یوه غربي سپی ده او غربي سپی خاوند لري. زما د خبري مطلب دا دی چي ددې کار پړه ستا سي پر غاړه ده

کابل: وبخښئ څنګه زموږ پر غاړه ده؟

واشنګټن: ځکه چي تاسي په دې اتو کالو کي یوازي امنیت هم را نه وست، که تاسي سیاسي کفایت او ظرفیت درلودای نو نن به زموږ یوه باتجربه سپی نه ورکېده

کابل: نو په دې کي زموږ څه ګناه ده؟ امنیت خو نړیوالو تراهګرو خراب کړی دی

واشنګټن: نو تاسي خو هم یوازي نه یاست، نړیواله ټولنه اوږه پر اوږه درسره ولاړه ده، ان دا چي ارګ مو هم نړیواله ټولنه ساتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل: د یوې خبرې اجازه ده؟

واشنګټن: هو ! خو په دې شرط چې تکراري خبره به نه وي

کابل: نه که مو خوا بد یږي نه یې کوو

واشنګټن: خبره مو وکړئ !

کابل: که په ټول ژوند کې د یوې بې ادبۍ اجازه راکوئ نو موږ به ووایو چې نړیوالې ټولنې هم په دې برخه کې خپلې ژمنې نه دي پوره کړي.

واشنګټن: کومې ژمنې یې نه دي پوره کړي؟

کابل: مثلاً په دومره وخت کې به په افغانستان کې تراهګر وځپو ، ستاسي اردو او پولیس به در جوړ کړو ، اقتصاد به مو پیاوړی کړو ، افغانستان به له سره داسې ورغوو لکه جرمنی ، دا به وکړو او ها به وکړو.

واشنګټن: پوهېږئ چې زموږ دغه وعدې په کوم تړون پورې اړه لري؟

کابل: دا خو ښکاره خبره ده چې د بن په تړون پورې اړه لري

واشنګټن: نه د بن په تړون پورې اړه نه لري، که ستاسي یاد وي نو موږ د بن له تړون څخه یوه میاشت مخکې تاسي ته وویل چې موږ په هر ډګر کې ستاسي سره ولاړ یو

کابل: هو زموږ یاد دي، نو بیا ولې اوس نه را سره درېږئ؟

واشنګټن: اې ساده ګانو ! موږ دا منو چې ستاسي سره مو دغه وعدې کړې دي خو پوهېږئ چې هغه کومه نېټه وه؟

کابل: یاره نه مو ده یاد

واشنګټن: ستاسي یوه کمزوري دغه ده چې حافظه مو چندان کار نه کوي، موږ دغه خبره د اپریل د میاشتې پر لومړۍ نېټه درته کړې وه، تاسي ته خو معلومه ده چې د اپریل لومړۍ نېټه د درواغو نړیواله ورځ ده.

کابل: نو تاسي خو تر هغه وروسته هم خپلې ژمنې نه دي پوره کړي

واشنګټن: زموږ ټولې ژمنې په هماغه یوه تړون پورې اړه لري چې د اپریل پر لومړۍ نېټه مو درسره کړې و

کابل: اوف ! یاني موږ اپریل فول سولو؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

واشنګټن: نو ستاسي څه خیال دی؟ دا چي په دغه ورځ په ټوله نړۍ کي خلک درواغ وایي دومره مهمه نه ده، مهمه دا ده چي سړی په دغه ورځ ټوله نړۍ وغولوي. لکه څنګه چي امریکایان په نورو ډګرونو کي تر ټولو مخکي دي، دا دی په درواغو کي یې هم لومړی مقام وګاټه، دې ته نو اپریل فول وایي !؟

کابل: اوس تاسي خو دا سیالي وګټله، موږ به ملت ته څه ځواب ورکوو؟

واشنګټن: که په درواغو وي نو چل یې ډېر اسانه دی، خو که په رښتیا ویلو وي نو تاسي خپله یوه د حل لاره ورته پیدا کړئ !

کابل: په درواغو څنګه ملت ته ځواب ورکړو؟

واشنګټن: واه واه ! عجیبه خبره مو وکړه، لکه تاسي چي تر اوسه پوري خپل ملت ته هیڅکله درواغ نه وي ویلي.

کابل: درواغ، درواغ، اخیر نو رلا څونه درواغ؟

واشنګټن: ګورئ موږ او تاسي خو یو بل ښه سره پېژنو، موږ تاسي او تاسي خپل ملت ته درواغ وایاست، داسي ښه غوښن او ښکرور درواغ.

کابل: موږ خو تل ستاسي خوښي ته ګورو، ان دا چي درواغ مو هم تل ستاسي په خوښه ویلي دي، اوس هم ستاسي خوښه ده، ایا درواغ بیخي پرېږدو؟

واشنګټن: نه بابا، درواغ مه پرېږدئ، داسي وکړئ چي یو یې موږ ته مه وایاست او بل د یوه رسمي فرمان له لاري د اپریل لومړی نېټه د درواغو ویلو لپاره رسمي ورځ اعلان کړئ

کابل: هغه متل دی چي وایي ورانه به یې کړي، جوړه به یې نه کړي. وبربرو چي په بلا مو اخته نه کړئ

واشنګټن: وارخطا کېږئ مه، تاسي اوس هم ددې ډګر اتلان یاست، ستاسي د حکومت په اړه دا مقوله ډېره مشهوره ده چي وایي: که ستاسي ټولي غوړي وعدې راټولي کړل سي نو دومره غوړي ځني ایستل کېږي چي یوه فابریکه یې هم نه سي تولیدولای.

کابل: هو صاحب ستاسي خبره رښتیا ده، خو دا فابریکه هم ستاسي په همکارۍ جوړه سوې ده، ښه اوس دا ووایاست چي ددې کار ګټه به څه وي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

واشنګټن: ګټه به یې دا وي چي که کومه مهمه ژمنه مو کوله نو په همدې ورځ به یې کوئ، مثلاً که د خپل کار کلنۍ راپور مو ورکاوه او یا مو خپله کومه نوې طرح اعلانول نو باید د اپریل پر لومړۍ نېټه یې اعلان کړئ، بیا که مو خپلې ژمنې پوره هم نه کړې نو ملت به ګیله نه درڅخه کوي.

کابل: خو...

واشنګټن: خو مه پکښې راباسئ، دا د نړیوالې ټولنې امر دی، پوه سوئ؟

کابل: نه مطلب مې دا نه و چي ستاسې خبره نه منو، موږ ویل چي په ګټو یې لږ پوه سو

واشنګټن: یاره تاسې خو په نیمه هیڅ نه پوهېږئ، هسې په موږ سپیني خبري کوئ. نه وینئ چي موږ د تراهګرۍ په نوم په افغانستان کې څنګه خپل نظامي حضور ته مشروعیت ورکړی دی؟ دغسې تاسې هم خپلو درواغو ته مشروعیت ورکړئ. نن داسې یو وخت دی چي باید سړی د هر کار لپاره جواز ولري. تاسې ګورئ نن ورځ که څوک غواړي چي په افغانستان کې خلک مړه او یا برمته کړي نو امنیتي کمپنۍ جوړوي، که غواړي چي غلا وکړي نو (اینجوګانې) جوړوي. تاسې هم لومړی د درواغو لپاره یو د اوږو پزه جوړه کړئ او بیا یې نر غوندي وایاست !

کابل: پر غبرګو سترګو دغسې به وکړو

واشنګټن: دا کار ډېر زړ تجربه کړئ، موږ باور لرو چي خامخا ښه نتیجه ورکوي، ښه نور نو د خدای په امان

کابل: په مخه مو ښه، ډاډه اوسئ چي ستاسې سپارښتنه به هیڅکله ضایع نه سي، له ټیلیفون کولو څخه مو ډېره ډېره مننه

.

سبا سهار له ارګ څخه یو فرمان صادر سو. په فرمان کې د اپریل لومړۍ نېټه چي د وري د میاشتې له دوولسمې نېټې سره سمون خوري د درواغو ویلو لپاره د رسمي ورځې په صفت اعلان سوه. په فرمان کې دا هم راغلې وه چي په دې ورځ کې دولتي چارواکي، سیاسي ګوندونه، مدني ټولنې او اینجوګانې د درواغو ویلو اجازه لري خو د ملت لپاره درواغ ویل ګناه ده. څه موده وروسته د حساب ورکولو ورځ د اپریل لومړۍ نېټه وټاکل سوه، دغه ډول په همدې ورځ د نوې منتخب دولت طرح هم اعلان سوه چي امنیت، له طالبانو سره خبرې اترې، د تراهګرۍ پر وړاندې مبارزه، د کوکنارو کښت، د فساد له منځه وړل، بیا رغونه او د ملي اردو او پولیسو جوړول یې مهمې برخې وې.

---

(۱) : ازادی راډیو خبر ورکړ چي یوه بم موندونکې استرالیایي سپۍ چي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲۰۰۸) میلادي کال په سپټمبر کې په اروزګان کې د جګړې پر مهال ورکه سوې وه، څوارلس میاشتې وروسته، یاني د ۲۰۱۰ میلادي کال د نوامبر د میاشتې پر (۱۲) نېټه پیدا او بیرته د استرالیایي ځواکونو اډې ته ورسول سوه.

د استرالیا صدراعظم (کیون رډ) په دغه ورځ نابېره اروزګان ته سفر وکړ او د خپلې وطنداري سپې په راخوشي کېدو یې خورا ډېره خوښي وښووده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ړندو حکومت

په افغانستان کي په هر یوه ساعت کي شپږ لوړپوړي دولتي چارواکي په سترګو ړندېږي. دغه خبره په افغانستان کي د نړیوال روغتیایي سازمان استازي ډاکټر پیټر ګراژ د لید د نړیوالي ورځي په مناسبت وکړل، ده زیاته کړه چي ددغو ړاندو په سلو کي شل یې بهرنیان او پاته نور یې افغانان دي. په بهرنیو ړاندو کي ملکي خلک هم شامل دي، خو افغانان ټول لوړپوړي دولتي چارواکي او یا په دولت پوري تړلي خلک دي.

یاد سوي ړانده اکثره د دوبي په موسم کي د افغانستان د کابل په شیرپور، وزیر اکبر خان مېنه، خوشال خان مېنه، کارته سه، کارته چار، کارته پروان او خیر خانه مېنه کي او سېږي خو په ژمي کي دبی، امریکا، انګلستان، جرمني، بنکاک، سویس او داسي نورو بهرنیو هیوادونو ته ځي. د دوی کاروبار ډېر ستړی دی، ځکه چي ټوله ورځ د ډالرو جوالیتوب کوي او یو ګړی هم ارام نه کښېني. دغه ړانده خلک د دولت په مهمو پوستونو کي کار کوي، لکه په ولسي جرګه کي د دولت پر کړنو د څار کمیسیون، د قانون پر پلي کېدو د نظارت کمېټه، د فساد پر ضد د څار کمېټه، له افغانستان سره د بهرنیو مرستو د څار کمېټه، د انتخاباتو د څار کمېټه، پر رسنیو د نظارت کمېسیون، د محبسونو د نظارت کمیسیون، د اروپایي ټولني له خوا د افغانستان پر انتخاباتو د نظارت اداره، ملي امنیت، لویه څارنوالي، یوناما، د بشري حقونو د څار کمیسیون او نورو مهمو ادارو کي کار کوي.

ډاکټر ګراژ وویل چي ددغو ناروغانو پر سترګو لومړی د ډالرو پردې غوړېږي چي بیا یې ورو ورو لید کمېږي او په پای کي یو مخ ړندېږي. کله چي ړوند سو بیا یوازي ډالر او د ډالرو پیدا کولو لار او ګودر ویني. ډاکټر ګراژ اندېښنه وښووله چي دا ستونزه په افغانستان کي مخ پر ډېرېدو ده، ځکه چي دا ناروغي ساري او میراثي ده، یاني هم له مور او پلار څخه اولاد ته لېږدول کېږي او هم هغه څوک په اخته کېږي چي له دوی سره یو ځای کار کوي. که څه هم نوري ساري ناروغۍ د تماس، هوا، ګډ خوراک او نورو لارو له ناروغ څخه روغ سړي ته ورځي خو دا ناروغي یوازي د ګډ فکر او کار کولو له لاري روغ انسان ته لېږدول کېږي. ډاکټر ګراژ وویل چي په دې ناروغۍ هغه خلک ډېر ژر اخته کېږي چي پخوا یې پر سترګو د ایراني تومنو، پاکستانۍ کالدارو او روسي روبلو پردې غوړېدلي وي. په دې ناروغۍ که څه هم په هر موسم کي انسان اخته کېدای سي خو د ولایتي شوراګانو، ولسي جرګې او ولسمشرۍ انتخاباتو او له افغانستان سره د مرستو په باب کنفرانسونو پر مهال په دې ناروغۍ د اخته کېدو چانس تر بل هر وخت ډېر دی.

اتیا کلن بوډا چي د نوم له ښوولو یې ډډه کوله وویل چي زوی یې په غبرګو سترګو ړوند دی، دی وایي چي زوی یې مخکي په سترګو جوړ او هر څه یې سم لیدای سوای، خو له کومي ورځي راهیسي چي یې د انتخاباتو دکمیسیون د نظارت په څانګه کي کار شروع کړی نو ورځ په ورځ یې د سترګو لید کمېده چي وروسته بیخي ړوند سو. دی وایي چي که څه هم دوی اوس په بوجیو بوجیو ډالر لري خو ستونزه دا ده چي زوی یې یوازي ډالر ویني او ډالر پېژني، نور

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه مور او پلار پېژني او نه هم نور خپلوان ، ان دا چي خپل ولس بيخي ځيني هېر سوی دی. دغه سړی وايي چي زوی يې نه يوازي دا چي له ډالرو پرته څوک نه ويني، بلکي څه اوري هم نه، بس يوازي هغه څه اوري چي د ډالرو په باب وي.

يو روغتيايي کارپوه چي ده هم له نوم ښوولو ډډه وکړه ددې ناروغۍ د نښو نښانو په باب وويل چي، دا ناروغي د ډالرو په اندازې او سياسي موقف پوري اړه لري، ياني کله چي د يو چا ډالر بيخي ډېر او سياسي دريځ يې لوړ وي، نو نه يوازي دا چي په سترګو ړند ېږي، بلکي په غوږو کوڼ او پر دې سربېره يې يوه سترګه هم رپېږي. دی زياتوي چي دا ناروغي يو څو کاله يوازي له سترګو سره کار لري خو وروسته د انسان عقل هم اغېزمن کوي، ياني وروسته د ناروغ عقل يوازي د ډالرو په اړه کار کوي او بس.

د جمهوري رياست يوه وياند وويل چي په دې ورځو کي د نړيوالي ټولني له خوا پر افغان دولت فشار ډېر سوی چي په دولت کي اداري فساد ډېر سوی او دولت پر خپلو فعاليتونو واک او کنټرول له لاسه ورکړی دی، ځکه نو دولت پرېکړه کړې چي د دولت پر مهمو پوستونو ړانده خلک وګماري چي د دولت او بهرنيانو ټولي کړني او فعاليتونه په خپلو سترګو وويني او په دقيقه توګه يې وڅاري.

د افغانستان د دولتي روغتيا وزارت وايي چي دا ناروغي په دولت کي دومره ډېره سوې چي ان تر ارګه پوري هم رسېدلې ده. دا وزارت اندېښنه ښيي چي که ددې ناروغۍ مخه و نه نيول سي نو په راتلونکو څلورو کالو کي به د دولت ټول مامورين په سترګو ړانده او په غوږو کاڼه سي.

له بلي خوا ولسي خلک ددې ناروغۍ په اړه ژوره اندېښنه لري. د کابل ولايت يو ځوان چي ګرالبي يې شکېدلي او د ميرويس ميدان پر چوک د مزدورۍ لپاره ولاړ دی وايي چي دی له يوې اوونۍ راهيسې د خوارۍ او مزدورۍ لپاره راځي خو کار نه مومي او بېرته کور ته وږی تږی ځي، دی وايي چي دولتي چارواکي په سترګو ړانده سوي او د دوی لوږه ، تنده او بېوزلي ګرد سره په سترګو نه ويني.

د کندهار د شاه وليکوټ ولسوالۍ يوه سپين سرې ښځه چي د بهرنيو ځواکونو په بمباريو کي يې ټوله کورنۍ وژل سوي او خپله يې هم يو لاس پرې سوی وايي چي، دولتي چارواکي نه يوازي دا چي په سترګو ړانده سوي، بلکي په غوږو هم کاڼه سوي دي، ځکه چي د دوی ژړاوي او نارې اسمان ته رسېږي خو چارواکي يې نه اوري.

او سمهال عام افغانان په دې فکر کي دي چي څنګه ددې خطرناکي ناروغۍ مخه ونيسي، خولا تر اوسه ددې ناروغۍ کوم موثر علاج نه دی موندل سوی. په افغانستان کي د يوه خصوصي بانک مشر، ډالر پوه زمری خان وايي چي دا ناروغي هيڅ علاج نه لري، خو دا چي ملت ناخوښه دی نو يوه لاره يې دا ده چي نړيواله ټولنه له افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره خپلې ډالري مرستې نوري هم زیاتې کړي، ددې کار په نتیجه کې به د ټول ملت پر سترګو د ډالرو پرده وغوړېږي، بیا به نو ټول ملت ړوند وي او د افغان دولت او نړیوالې ټولنې کړه وړه به نهویني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا د پیسو کڅوړې راغلې ...

مدعي: قاضي صاحب دا سړی درواغ وایي، دا ځمکه زما ده او ده په زوره راڅخه نیولې ده، ها دا یې قباله ده!

قاضي: څه بابا قواله موا له په درد نه خوري، ورسه شاهدان راوله!

مدعي: سمه ده صاحب، د دوو شاهدانو پر ځای به شل شاهدان راولم

قاضي: ګوره پام دي وي چې د افغانانو شاهدي نه منل کېږي، باید بهرني شاهدان راولې او بل دا چې په دې مسئله کې د نړیوالې ټولنې اجماع هم ضروري ده

مدعي: قاضي صاحب شاهدان پېژنم، خو دا جماع یې څه شی ده؟

قاضي: بدبخته جماع نه، اجماع. اجماع دا ده چې باید څو زره نفره شاهدي ورکړي چې دا ځمکه رښتیا ستا ده

مدعي: نه سي کېدای چې د خارجي شاهدانو پر ځای افغاني شاهدان راولم؟

قاضي: که موږ خپلې لانجې خپله او اولای سوای نو بیا نړیوالې ټولنې ته څه ضرورت و؟ ته تراوسه هم د فیل په غوږ کې ویده یې، اوس هیڅ مسئله له نړیوالې ټولنې پرته نه حل کېږي، پوه سوې؟

مدعي: قاضي صاحب د خدای پر پار یوه لاره خو را وښیه، زه اوس څه وکړم؟

قاضي: لاره دا ده چې زر نفره امریکایي شاهدان راوله، دا شاهدان باید اوږدې څنې ولري خو باید ږیره او برېتونه یې پاک خریلي وي او که دا کار نه سې کولای نو بیا بل کار وکړه!

مدعي: کوم کار؟

قاضي: اتیا زره پاکستاني شاهدان راوله، دې شاهدانو باید ږیري او برېتونه خریلي او قره قلي خولۍ یې پر سر وي، خو که دا کار هم نه سې کولای نو یوه بله لار هم سته

مدعي: کومه لاره؟

قاضي: یو ملیون ایراني شاهدان راوله، دا شاهدان باید ښه مبارکه سپینه ږیره او برېتونه ولري او ددې تر څنګ یې باید توري لنګوټې هم تړلي وي

مدعي: قاضي صاحب ستا قربان سم، زه په ټوله ژوند کي خارج ملک ته نه یم تللی، دومره شاهدان به څنګه راولم؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاضي: خارج ته ولي ځې؟ وطن له امریکایانو، ایرانیانو او پاکستانیانو ډک دی، هر څومره چي وغواړې پیدا کېږي، خیر زه به لاره دروښیم، پولیسه ورسه دی پوه کړه!

پولیس: پر غبرګو سترګو قاضي صاحب

پولیس تر لاس ونیولم، یو ګوښه ځای ته یې بوتلم او په خندا یې راته وویل: څومره ساده سړی یې، قاضي صاحب څو واره په اشاره کي درته وویل، خو ته سر نه خلاصوې. له امریکایي شاهدانو څخه د قاضي صاحب مطلب دا و چي زر امریکایي ډالره راوړه او له پاکستاني شاهدانو څخه یې هدف اتیا زره کالداري دي، دغه ډول ایراني شاهدان دا مانا چي یو ملیون تومنه راوړه. ګوره سر خلاص کړه، که په دې محکمه کي دي دعوه بایلول، نو په بله محکمه کي تر دې ډېر شاهدان در څخه غواړي، نور نو ستا خوښه ده. ته بیا هم بختور سړی یې چي دوسیه دي په یوه عادل قاضي پوري اړه لري، ددې محکمې په ټولو قاضیانو کي تر دې بل عادل او زړه سواند قاضي نسته. ما وپوښتل چي یو څه افغانۍ لرم، قاضي صاحب ولي افغانۍ نه اخلي؟ پولیس په خندا وویل: په ټول دولت کي دغه حال دی، ان دا چي زموږ ارګ ته هم په کڅوړو کي ډالر، کالداري او تومنونه راځي، دا نن هم څو کڅوړي ارګ ته راغلې. زه هم له محکمې راووتم چي د قاضي صاحب لپاره پیسې برابري کړم، دا چي پیسو ته مي ډېره اړتیا درلوده نو د پیسو کڅوړي مي له یاده نه وتلې، ورو مي له ځانه سره وویل:

بیا د پیسو کڅوړي راغلې

یا به ډالر وي یا روپۍ یا تومنونه

LARAWBAR

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټيلو ولاړ ټانکرونه او د ارګ روان بانډارونه

قهرجن مظاهرچيان د سفارت مخ ته راټول سوي ول، د (مړ دي وي) چيغي لا نه وې ارامي سوي چي د هغه هيواد د ولسمشر له عکس څخه لمبې پورته سوې، وروسته پر سفارت د ورستو هګيو باران جوړ سو او د سفارت پر دروازه ځړول سوی عکس په هګيو تک ژيړ سو ، د هګيو په باران کي خلکو نوري هم په زوره چيغي کړي:

- يوه ورځ يې نه ده، دا ملک هره ورځ زموږ سره ناروا کوي

- کله زموږ خلک په ګوليو ولي

- کله يې په زندانو کي اچوي

- کله يې اعداموي

- کله يې پر مخ تېزاب ورپاشي

- لا يې زړه نه دی سوړ سوی، دا دی اوس يې زموږ د تيلو ټانکرونه درولي دي، خو موږ يې هم نه پرېږدو او خپل کسات خامخا څني اخلو.

په ارګ کي په دې باب د کابينې بيړنۍ غونډه رابلل سوې وه، ولسمشر په ډډ اواز وويل: ايران خو نه زموږ د ګاونډيتوب او نه د انډيوالۍ خاطر وکړ، ان دا چي ما خپل لومړی مرستيال ور واستاوه، يوازي مرستيال نه، بلکي مارشال مي هم ورواستاوه، داسي يو مارشال چي د ټولي نړۍ پوځي ځواکونو ته يې لاس ورکړی دی، که نور څه نه وي نو د مارشال صاحب د الوتکي ټانکۍ خو به يې له تېلو ورډکه کړې وای، زړه مي غواړي چي د هلمند اوبه پر بندي کړم.

د اوبو او بربښنا وزير په ډېره کي ګوتي تېري کړې او ويې ويل: صاحب پام کوه پام ! اوس خو يې يوازي تېل را باندي بند کړي دي، خو که دا کار مو وکړ نو زما څخه به وزارت هم واخلي. د ولسمشر دوهم مرستيال پر سر لنګوټه ټينګه کړه او ويې ويل: وزير صاحب ښه وايي، هغوی پر دې کار هم ډېر په قهر دي چي زموږ خلکو ولي د دوی د سفارت مخ ته مظاهره کړې ده؟ اوس هم که هغوی خبر سول چي موږ په دې اړه د وزيرانو غونډه رابللې ده، نو ما به له مرستياليه ليري کړي او پر تاسي به خدای دي يې نه کوي د پيسو کڅوړي بندي کړي. ولسمشر يې خبره ونيول او ويې ويل: نه نه نه ! ډېر پام به کوئ چي کڅوړي بندي نه سي، بايد ددې غونډې راپور هم په رسنيو کي خپور نه سي، کنه نو زموږ يو من اوړه به يوه پټيره سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اطلاعاتو او فرهنګ وزير خو واره ژبه پر شونډو تېره کړه، د قره قل د پوستکي پکول يې پر تندي راخوړ کړ او ويې ويل: رئيس صاحب تاسي بېغمه اوسئ، تر څو چي زه په دې وزارت کي يم نو له دولتي رسنيو څخه به هيڅ داسي څه خپاره نه سي چي په هغه ايران خوابدى کېږي، ان دا چي مورډ د سفارت مخ ته د مظاهرو راپور هم خپور نه کړ. د ولسمشر تندى ورين سو او ويې ويل: افرين ! دې ته نو ډيپلوماسي وايي، خو په هر صورت بايد يوه د اوړو پزه جوړه سي چي ملت ارام سي، بيخي يې غوږونه راوخوړل.

په دې وخت کي د بهرنيو چارو وزير په غاړه کي ژيړه نيکټايي ټينګه کړه او ويې ويل: رئيس صاحب تاسي ډېر مهربانه ياست او په دې برخه کي له ګاونډي هيواد سره ډېر له زړه سوي ډک چلند کوئ خو زه دومره حوصله نه لرم، ته نه يې خبر، ما داسي غابښ ماتوونکى ځواب ورکړ چي تر اوسه به هيڅا نه وي ورکړى. ناڅاپه د ولسمشر او وزيرانو سرونه د بهرنيو چارو د وزير خواته کاږه سول او يو په بل پسي چيغي پورته سوې: خدايه فضل وکړې، څه دي وکړل؟ ولسمشر په وارخطايي وپوښتل: خداى دي خوار کړه لکه چي کور دي پر چرګه راباار کړ که څنګه؟ د بهرنيو چارو وزير په فاتحانه ډول غاړه اوږده کړه او ويې ويل: کله چي د سفارت مخ ته مظاهره وسوه نو د ايران د بهرنيو چارو وزير ماته وويل: په يوه ساعت کي په دې باب خبرنه وکړه چي ددې مظاهرې تر شا د چا لاس و او بيا دغه معلومات او اسناد مورډ ته را وسپاره، خو ما يې هم داسي څپلۍ پر پښو ور سمي کړې چي څه درته ووايم. ولسمشر په وارخطايي وويل: د ظالم زويه ژر ووايه څه دي ورته وويل ؟ د بهرنيو چارو وزير سوکه وويل: ما رښتيا هم په يوه ساعت کي څېړنه وکړل، خو دوى ته مي دا معلومات او اسناد د يوه ساعت پر ځاى دوه ساعته وروسته ور وسپارل البته دا خبره دي يوازي ستاسي سره وي، تر اوسه هيڅوک نه دي خبر.

ولسمشر په خندا وويل: ياره افرين ! ډېر دي ښه کړي دي، دا ستا تر خبري پوري ما ته يوه کيسه رايادة سوه. وايي چي د يوه چرسي غوږو ته موږک ورلوېدلى و، چرسي ملا ته راغى ويل، ملاصاحب غوږو ته مي موږک ور لوېدلى دى يوه چاره راوښيه؟ خو ګوره پام دي وي چي غوږي مردار نه کړې، نور نو ستا خوښه ده. ملا بېچاره حيران سو چي اوس څه وکړي؟ تر لږ چورت وهلو وروسته يې چرسي ته وويل: راغلي او پېچلي دي په کتابو کي د متاخرينو چي که يوه موږک منډې وهلې له وېرې د پيشي، پام يې نه و او ولوېدئ په غوړو کي د يو چا ، پوره و اجل ددغه موږک او هلته مړ سو، نو پس موږک پاک شهيد دى او د شهادت له برکته يې غوړي هم حلال دي، الا په مانا د لاکن ده، لاکن دومره خبره ده چي که موږک غوښتل وخوري غوړي بې اجازې او دا موږک مړ سو په غوړو کي، نو د ګېډې مختار ملاصاحب وايي چي موږک حرام خوره دى، نو په دې صورت کي موږک مردار، خو غوړي حلال دي. له دې کيسې سره ټولو وزيرانو وخندل، ولسمشر وويل: ياره وزير صاحب تاسي هم داسي کار کړى دى چي غوړي مو نه دي مردار کړي، ياني د پيسو له کڅوړو سره مو هيڅ غرض نه دى کړى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه وزير چي خوله يې بې خونده نيولې وه او داسي ښکارېده چي خندا نه ورځي خو د نورو لپاره خاندي، ترخه خندا وکړه او ويې ويل: دا زموږ او ستاسي غوږي به ځنګه سي، دا حلال دي که مردار؟ دې غوږو ته خو د يوه پر ځای څو موږکان ورلوېدلي دي. د حج او اوقافو وزير يې خبره ونيول: څرنګه چي دا يوه فقهي مسئله ده نو په دې باب به زه يو څه رڼا واچوم. خبره دا ده چي دا موږکان حلال دي، ځکه چي د مضرو او مردارو موږکانو مخه يې نيولې ده، نو يو شی چي خپله حلال وي بل شی نه مرداروي. ورپسې د عامې روغتيا وزير وويل: وزير صاحب رښتيا وايي، دا لکه د انسان په وجود کي چي يو ډول ګټور مکروبونه سته، دا مکروبونه داسي خوی لري چي مضر مکروبونه خوري او له منځه يې وړي، نو انسان ته ددغه ډول مکروبونو موجوديت ضروري خو څه، چي بيخي لازمي دی. د ماليې وزير ورپسې وويل: اې ورورە، ستا ولي زړه درد کوي؟ که موږکان پردي دي نو غوږي خو هم زموږ نه دي، يوازي د غوږو ټيم (ډبه) زموږ ده.

په دې وخت کي يو چا د پيسو يوه کځوړه د ولسمشر مخ ته کښېښوولە، دا کځوړه د افغانستان له بيرغ څخه جوړه سوې وه، ولسمشر په داسي حال کي چي په برېتو کي يې خندل په کځوړه ګوتي ووهلې، ټولو وزيرانو په کځوړه کي سترګي داسي ښخي کړې لکه د نانوايي مخ ته چي غريبان راټول وي او ډوډۍ ته يې سترګي نيولي وي، تر لږ ځنډ وروسته کځوړه خلاصه سوه، خو خبره بل ډول وه، دا ځل کځوړه له پيسو نه، بلکي له تيلو ډکه وه. لکه د پيريانو په مجلس کي چي بسم الله وويل سي، ټول وزيران پټه خوله کښېناستل او وارخطا وارخطا يې يو بل ته سره وکتل، د ولسمشر دوهم مرستيال د خبرو وارونيو او په ژړغوني اواز يې وويل: موږ او تاسي يوه لويه اشتباه وکړه چي خپل دوست هيواد ته مو يو ساعت ناوخته معلومات ورکړل، ځکه خو هغوی دا ځل موږ ته په کځوړه کي د پيسو پر ځای تېل راواستول، تر دې خبري وروسته په مجلس کي چوپتيا خپره سوه او غونډه هم پای ته ورسېده.

کله چي وزيران له ارګ څخه راوتل نو په دې وخت کي تېز باد چلېده، خو د ارګ پر لويه دروازه ځړول سوی ملي بيرغ نه رپېده، لکه افغان دولت چي د ګاونډي هيواد په خوښه پر خپل ملي غرور تېل شيندلي او اوس نيت لري چي اور ورواچوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنرال فیل

په مسجد کې د فاتحې کمبلي اواري دي، قاري په لوړ اواز قرائت وايي، خلک لیکه لیکه ورته ناست دي، په چا سر ځړېږي او چا بیا سر پر زنګانه ایښی دی، ټول پټه خوله ناست او قرائت ته یې غوږ نیولی دی. یوه شیبه وروسته قرائت خلاص سو، دعا هم تمامه سوه، له دې سره سم د خلکو اوازونه پورته سول، اکثرو خلکو د وژل سویو خلکو د ژوند په باب خبرې سره کولې. دا فاتحه د هغو ملکي خلکو لپاره وه چې پرون د بهرنیانو په هوایي برید کې وژل سوي ول. یو څو دقیقې وروسته بیا قاري غاړه تازه کړه او قرائت یې پیل کړ، په مسجد کې چوپتیا خپره سوه، خو ډېر ژر د والي د تیلیفون زنګ دغه چوپتیا ماته کړه. والي وویل: بلې!

جنرال فیل: د سپیشل فورس له دفتر څخه جنرال فیل خبرې کوم

والي: اوهو جنرال صاحب جوړ په خیر، جوړ په خیر، امر وکړئ صاحب!

جنرال فیل: موږ هم د ولسي خلکو په وژنه سخت خواشیني یو او غواړو چې تاسي او د وژل سویو خلکو خپلوانو ته فاتحه درکړو

والي: نو تاسي به موږ ته فاتحه څنګه راکړئ؟ ځکه چې فاتحه په مسجد کې ده او خلک نه غواړي چې تاسي دې مسجد ته راسئ

جنرال فیل: نو داسي به وکړو چې دغه خلک به خپل دفتر ته راوغواړو او دلته به فاتحه ورکړو، خو دوه نور ټکي هم واوره!

والي: مهرباني وکړئ!

جنرال فیل: موږ په پام کې لرو د وژل سویو خلکو له وارثینو سره مرسته وکړو او ددې تر څنګ پر هغوی یو ښه زېرى هم وکړو

والي: د څه شي زېرى؟

جنرال فیل: دا زېرى د هر افغان هیله ده، خو دا زېرى ستا لپاره نه دی

والي: بس ستاسي خوښه ده، اوس امر وکړئ چې زه په دې لاره کې څه کولای سم؟

جنرال فیل: تاسي د یو څو مهمو قومي مشرانو او شهیدانو د وارثینو یو لست جوړ کړئ، هغوی ته وواياست چې سبا زموږ مېلمانه دي، تاسي هم ورسره راسئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

والي: پر غبرګو سترګو صاحب، همداسي به وکړم

د سپيشل فورس يا د ځانګړو قواوو په دفتر کي قومي مشران، د شهيدانو وارثين او بهرني جنرالان ناست دي.
جنرال فيل ستېج ته راولاړ سو او ويې ويل: موږ د ملکي خلکو په وژنه سخت خواشيني يو، خدای دي دوی وبخښي او تاسي ته دي د زړه صبر درکړي. زموږ په کلتور کي د خواشينۍ ښکاره کولو لپاره يو څو دقيقې پټه خوله کښېنو خو نن دا کار نه سو کولای، ځکه چي موږ ته وخت ډېر مهم دی، ستاسي د امنيت، سولي او خوشاله ژوند په باب ډېر مسئوليتونه راپه غاړه دي، نو ښه به دا وي چي دا پنځه دقيقې وخت هم ستاسي په خدمت کي ولګوو.
تاسي يې وينئ چي د تالار مخ ته زموږ سپې ولاړ دی او ډېر غاپي، موږ د خپل سپي غپا هم نه بندوو، ځکه دی هم زموږ په شان دروند مسئوليت لري او ستاسي د خدمت لپاره افغانستان ته راغلی دی، خو دا چي ستاسي سل نفره مړه او يونيم سل نور ټپيان دي نو ستاسي سره د خواخوږۍ او غم شريکۍ په اړه يو کار کولای سو، هغه دا چي د پنځو دقيقو لپاره به سپی يو څه ليري بوزو چي تاسي يې غپا وا نهورئ.

تر دې وروسته د هر مېلمه مخ ته يو يو تړلی کارتن کښېښوول سو. جنرال فيل وويل: موږ ستاسي سره وعده کړې وه چي مرسته به درسره کوو او ددې تر څنګ به يو ښه زېری هم دربانديي کوو. دا دی موږ نن خپله وعده پوره کړه. زېری دا دی چي دلته به سوله راځي، ان دا چي سوله به ستاسي کورونو ته راځي. په هر کارتن کي يو دانه کاغذ باد دی چي سوله پر ليکل سوې ده، کاغذ باد مرسته ده او پر کاغذ باد د سولي کلمه زېری دی. دا کاغذبادونه د هغو څو ميليوني مرستو له جملې څخه دي چي زموږ هيواد د سولي راوستلو لپاره ستاسي سره کړي دي. ګورئ دا کاغذبادونه د کوچنيانو لپاره نه، بلکې د مشرانو لپاره دي، که تاسي دا کاغذبادونه په خپلو کورونو کي وساتئ نو دا به دا مانا ولري چي موږ ستاسي کورونو ته سوله راوړې ده.

د رخصتۍ پر مهال جنرال فيل والي ګوښه کړ، په غوږ کي يې يو څه ورته وويل او بيايې يو پاکټ ورکړ. والي چي پاکټ خلاص کړ نو ژر يې په جيب کي واچاوه، داړي يې جنګي کړې او دومره خوشاله سو لکه سپي ته چي هډوکی ور واچوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوماندان پنچرمین

د قوماندان پنچرمین اصلي نوم غلام جان و ، پخوا یې په کابل کې د پنچرۍ نیولو دوکان درلود ، کله چې په کابل کې تنظیمي غویو ښکرونه یو د بل په خیټو سره ننه ایستل نو ده هم دوکان پرېښود ، ځو جنګي غوایي یې سره راټول او د نورو په شان یې لار ونیوله. غلام جان اوس پنچرمېن نه، بلکې چېرمېن دی، بیخي یې سر ته لاس نه رسېږي، اوس نو هیڅوک هم هغه ته مخامخ د پنچیر مینۍ خبره نه سي وریادولای، خو پشلا (په غیاب) کې یې اوس هم قوماندان پنچرمین بولي. کله چې په بن کې د جنګي تنظیمونو لپاره غوا لنګه سوه، نود غلام جان خوله هم د یو چا پر لاس ددې غوا تیو رودلو ته جوړه سوه، ددې غوا شیدې دومره برکتي وې چې په لږ وخت کې قوماندان پنچرمین لومړی د پولیسو د یوې حوزې قوماندان او وروسته د یوه مهم ولایت د امنیې قوماندان وټاکل سو. په حقیقت کې قوماندان پنچرمېن اوس هم پنچرمېن دی، توپیر یې یوازې دومره دی چې پخوا به یې په خیرنو او غوړو کالیو کې د موټرو پنچرۍ نیولې خو اوس د جنرالۍ په دریشۍ کې د پخوانۍ پنچر سوي ډیموکراسۍ پنچرې ور نیسي، بل توپیر یې دا دی چې دا نوې پنچر مېنې خورا ډېره مزدوري لري، ځکه چې د یوه ملت د سرنوشت خبره وه، همدا دلیل دی چې قوماندان پنچرمېن په لږ وخت کې ځو کورونه رانیول او داسې مزې او چاغ سو لکه د لاندې مر، هغه د چا خبره داسې څټ یې وکړ چې تر شا نه سي کتلای.

قوماندان پنچرمېن چې پر تېر یې د اتلولۍ ځو مډالونه ځړېدل، راولاړ سو، پر لارې ځولۍ ځولۍ کېده، بس ایله یې ځان تر ستېج پورې راورساوه، پر ستېج یې تکیه ولګوله، غاړه یې تازه کړه او ویې ویل: خدای مو راوله، خدای مو راوله

تاسې مو نن ددې لپاره راغوښتي یاست چې ستاسې سره خپلې دوې لویې بریاوې یا لاس ته راوړنې شریکې کړو. تاسې ته خو معلومه ده چې زموږ زړه ورو او مېړنیو ملي پولیسو هیڅ وخت د خپلو هیوادوالو د ساتنې په لاره کې خپل وس نه دی سپمولی، تل یې جنایتکاران او د وطن دښمنان نیولي او د قانون منګولو ته سپارلي دي. یوه خبره خو دا ده چې نن موږ یو ټن شراب نیولي دي، تاسې ګورئ یو ټن شراب په خوله یاد ېږي داسې لږ شی یې مه ګڼئ.

دا قیمتي شراب له یوه بهرني هیواد څخه راوارد سوي او په یوه کانتینر کې ځای پر ځای سوي ول. عجیبه دا ده چې دغه شراب د ګمرک مامورینو هم کتلي او هم یې محصول کړي دي، خو دې ته یې نه دي پام سوي چې دا شراب دي، مګر زموږ ویښو پولیسو دغه شراب کشف او ونیول چې دا دی ستاسې په مخ کې پراته دي. بله لاس ته راوړنه مو دا ده چې یو ډېر خطرناکه ځانمرګی مو نیولی دی. دا ځانمرګی چې په ځان پورې یې چاودېدونکي توکي تړلي ول، غوښتل چې د والي صاحب دفتر ته ننوزي او ځان والوزوي، خو له نېکه مرغه زموږ پولیسو په ډېر مهارت دی ونیو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانمرګی اوس ډېر وارخطا دی او خبري نه سي کولای، موږ به لومړی له ده څخه پلټني وکړو، بيا به تاسي ته معلومات درکړو، خو اوس تاسي کولای سئ چي شراب له نژدې وګورئ.

خبريالان کېمري په لاس د شرابو پر کارتنونو راټول سول، هر کارتن چي به يې کوت نو هغه به خالي و، په دې وخت کي يوه خبريال وويل چي قوماندان صاحب شراب چېري دي؟ دا کارتنونه خو ټول خالي دي! د قوماندان پنچرمېن تندی تريو سو، خپل مرستيال ته په غوږ کي وبونګېده او بيا يې وويل: زه څه خبر يم چي شراب څه سول، ما خو به نه وي څښلي؟ دا زما سره ولاړ ټول پوليس شاهدان دي چي موږ يو ټن شراب ونيول خو دا چي اوس ولي نسته زه هم نه پوهېږم، کېدای سي چي په لاره کي لوېدلي وي. کله چي خبريالانو ځان نورو پوښتنو ته جوړاوه نو قوماندان پنچرمېن وويل: زه بخښنه غواړم پر ما ډېر ناوخته دی، يو ډېر ضروري کار لرم، کېدای سي چي په دې اړه نور معلومات په ټيليفون کي درسره شريک کړم، د اوس لپاره د خدای پامان.

قوماندان پنچرمېن له ولاړېدو سره سم خپل لاسي بکس تر لاستي ونيو او پورته يې کړ، خو د بکس ځنځير خلاص پاته سوی و، له پورته کېدو سره سم دوې پلې سوا و د شرابو يو ښه غټ بوتل ځني راولوېد. په دې وخت کي له قوماندان پنچرمېن څخه د خولې چم هېر سو، خوله يې ويره ونيول او خبريالانو ته يې وويل: تاسي ته خو معلومه ده چي دښمنان تل موږ ته په کمين کي ناست دي، دا دی يو بوتل يې زما په بکس کي اېښی دی او غواړي چي ما تور کړي، خو دا ارمان به يې هيڅکله پوره نه سي. په هر صورت وايي بنده حيران خدای پر مهربان، زه حيران وم چي د شرابو يو بوتل به له کومه کړم چي تاسي ته يې د بېلګي په ډول درښکاره کړم، بس دا دی يو بوتل پيدا سو، تاسي کولای سئ چي دا بوتل له نژدې وګورئ، نور نو داسي يې وبولئ چي ټول شراب همدا سي ول. قوماندان پنچرمېن يوه شيبه شا و خوا کتله، کله چي کوم خبريال د بوتل کتلو لپاره ور ولاړ نه سو نو ده لکه مار ته چي شپېلۍ وهي غاړه اوږده کړه او ويې ويل: زه کولای سم چي همدا اوس دا بوتل ستاسي په مخ کي مات کړم، خو دا يو مردار شی دی، هم دا ځای چټلوي او هم بد بوی کوي، بيا به يې په يو مناسب وخت او مناسب ځای کي مات کړم، که مي په ياد سول د ماتولو پر مهال تاسي هم راغواړم. له دې سره سم يې د شرابو بوتل بېرته په لاسي بکس کي کښېښود او په چټکو ګامونو د خپل موټر خواته روان سو. يو څو ګامه چي يې واخستل بېرته يې خبريالانو ته مخ راواړاوه او ويې ويل: کله چي د ځانمرګي په اړه زموږ پلټني بشپړې سوې خامخا تاسي ته معلومات درکوم، بس يو ساعت وروسته دستي زنګ درته وهم.

تر دې وروسته زه خپل دفتر ته ولاړم او راپور مي چمتو کړ، غوښتل مي خپل مرکز ته يې ولېږم چي په دې وخت کي قوماندان پنچرمېن زنګ راووا هه، ما وويل بلې!

- د امنيې قوماندان خبري کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

- قوماندان صاحب جوړ په خیر

- ګوره زه او ته خو سره انډیوالان یو، یوه څواني به نه وکړې؟

- ولي نه، پر دواړو سترګو، مهرباني وکړئ!

- هغه د خبري کنفرانس راپور مه خپروئ، ځکه شراب خو تاسي ولیدل، پاته سو ځانمرګی، موږ چي پلټنه وکړه نو هغه ځانمرګی نه، بلکي لېونی و

- لېونی و؟

- هو لېونی و، یوازي لېونی نه، بلکي ګونګی هم و، خبره داسي وه چي دا لېونی د ولایت دفتر ته ورغلی او په دروازه کي پولیسو راګرځولی و

- ښه کیسه کوه

- پولیسو چي پوښتني ځني کولې لېوني ځواب نه ورکاوه، بس پولیسو داسي فکر کړی و چي دا به ځانمرګی وي، خو خیر نور دا دغم خبري پرېږده بله خبره واوره!

- کومه خبره؟

- ما خو تاسي ته وویل چي زه هغه د شرابو بوتل په یو مناسب ځای او مناسب وخت کي ماتوم، دا دی اوس مي هغه بوتل مات کړی دی، که راځې راسه، خو ګوره بل څوک مه خبروه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښاروال الوتلای هم سي

یو چا راته وویل چي زموږ ښاروال هر ماځیګر له دفتر څخه تر رخصت کېدو وروسته دوبی ته ځي او سبا سهار بیرته خپلي وظیفي ته راځي. کله چي مي دا خبره واورېده نو د کندهار کوټ بابا مي را په یاد سو. زه لا ډېر کوچنی وم چي هغه مهال د کندهار په ښار کي د کوټ بابا په نوم یو لېونحاله سړی اوسېده. دده به خیرن کالي اغوستي او لږ خبري به یې کولې. خلکو به ویل چي کوټ بابا د خدای دوست او د کندهار ولایت متصرف دی، ځکه یې نو ډېرو خلکو درناوی کاوه او دښه سرې په سترګه یې ورته کتل. دده د کرامتونو په باب له پخوا راهیسي ډېري خبري کېدې، خو دا یوه خبره ډېره مشهوره وه چي کوټ بابا د ماښام لمونځ په کندهار او د ماخوستن لمونځ په کعبه شریفه کي کوي، خلکو به ویل چي کوټ بابا څو واره په کعبه شریفه کي لیدل سوی هم دی. کوټ بابا اوس مړ دی، خو په کندهار کي څو ځایونه دده په نوم نومول سوي دي.

زه هغه مهال ډېر کوچنی وم، په کرامت مرامت نه پوهېدم، بس یوازي به مي دنیایي نقلیه وسایل سترګو ته درېدل، لکه خر، اس، اوښ، بایسکل، موټر سایکل، موټر او الوتکه. له خپل پلاره مي اورېدلي ول چي سعودي عربستان له افغانستان څخه ښه ډېر لیري دی، ځکه به نو تل دا پوښتنه راسره وه چي کوټ بابا خو یو ملنګ سړی دی، نه الوتکه او نه هم دومره پیسې لري چي په الوتکه کي دي عربستان ته ولاړ سي، بیا نو څنګه هره شپه سعودي عربستان ته ځي او سبا سهار بیرته راځي؟ دا پوښتنه مي تر ډېره وخته پوري په زړه کي ګرځېده، حقیقت دا و چي د اولیاوو کرامو د کرامت او د هغوی د نامریي ځواک په باب مي تر اوسه کومه ژوندۍ بېلګه نه وه لیدلې، کله چي ځوان سوم نو بیا مي هم ددې سوال ځواب پیدا نه کړ، خو کله چي اوس د ښاروال صاحب له کیسې خبر سوم نو دغه پوښتنه مي حل سوه.

رښتیا هم تاسي وګورئ ښاروال صاحب څنګه هره ورځ دوبی ته ځي او سبا سهار بیرته پر وخت خپلي وظیفي ته راځي؟ دومره معاش خو نه لري چي هره ورځ دي په الوتکه کي ولاړ سي، ځکه چي دده میاشتنی معاش او نور امتیازات دوبی ته د یوه سفر د ټکټ پیسې هم نه کېږي، نو ښکاره خبره ده چي ښاروال صاحب هم د کوټ بابا غوندي بزرګ او د خپل معنویت په وزرو هره ورځ دوبی ته ځي.

د ښاروال صاحب بل کرامت له نړیوالو معیارونو سره برابر د کابل ښار جوړول دي. که کوټ بابا هره شپه مکې مکرمې ته د عبادت لپاره ته، نو ښاروال صاحب هم خوشي هره ورځ دوبی ته نه ځي، بلکي د ملت د خدمت لپاره یې شپه پر سر کړې ده، زما په اند دی ددې لپاره هره ورځ دوبی ته ځي چي د دوبی ښار ښه په ځیر وګوري چي سړکونه، مارکیټونه، شنه ساحه او نوري برخي یې څنګه جوړي سوي دي؟ کله چي ځوک دوبی ته ولاړ نه سي، هلته خپل کور او ژوند و نه لري نو د کابل ښار به څنګه د دوبی غوندي جوړ کړي؟ دا د ښاروال صاحب ددغه ډول د سفرونو برکت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی چي نن د کابل ښار کټ مټ د دوبی غوندي جوړ سوی دی. د ښاروال صاحب پورته دوه کرامات ښیي چي هغه یو بزرګ او د خدای دوست دی، نو ویلای سو چي پر ده د فساد تورونه مطلق بېځایه دي، که چېري خدای مه کړه پر ښاروال صاحب لګېدلي تورونه رښتیا وای، نو د افغانستان محکمې ولي خوشي کاوه؟ بیا هم که خدای مه کړه په محکمه کي کوم قاضي رشوت خوړلی وي ،نو ولسمشر صاحب ولي ویل چي ښاروال صاحب ډېر ښه سړی دی او بې ځایه ځورول سوی دی؟

ګورئ دا چي د اوسني دولت له یوه ښاروال څخه دومره لوی کراماتونه صادرېږي، خدای خبر چي رئیسان او وزیران به یې څومره لوی اولیاء کرام وي؟ وایي چي دلته یې دومره کسان مړه کړل هلته به څه حال وي !؟ بله خو لا دا چي خپله ولسمشر صاحب به څومره سپېڅلی انسان او لوی ولي وي چي دغسي سپېڅلي اشخاص یې پیدا کړي او په کار ګومارلي دي؟ د لویي څارنوالۍ دا تور بیخي بېځایه دی چي وایي، د نوي کابینې ځیني وزیران په فساد ککړ دي.

راسئ چي موږ خپله قضاوت وکړو، که چېري دغه نوي وزیران په فساد ککړ وای نو ایا هغوی ته ولسمشر صاحب په نوې کابینه کي ځای ورکاوه؟ ایا تاسي د ولسمشر صاحب په اند یوالانو کي کوم مفسد او جنایتکار شخص وینئ؟ که فرضًا له ولسمشر صاحب څخه سهواً په دولت کي کوم ناوړه شخص تېر هم سي نو له نړیوالي ټولني څخه به څنګه تېر سي؟ ځکه بهرنیان خو له افغانستان سره ډېره خواخوږي لري او نه غواړي چي افغانستان دي د مافیایي ډلو او جنایتکارانو لاس ته ولوېږي، موږ او تاسي ټولو ولیدل چي د بن په کنفرانس کي یې د افغانستان واک داسي اشخاصو ته وسپاره چي هر یو یې د تقوا له مخي تر کوټ بابا کم نه و.

یاره زه چي ورته ګورم نو ددې دولت هر غړی هغه د چا خبره د فراه کانی دی، یاني هر یو یې ولي او تر کوټ بابا کم نه دی، د کوټ بابا په نوم خو یوازي په کندهار کي یو څو ځایونه یاد سوي دي، خو د ولسمشر صاحب د ملګرو په نوم ډېر ځایونه نومول سوي دي، لکه شیرپور، وزیر اکبر خان او داسي نور، ان دا چي په بهرنیو هیوادونو کي هم ډېر ځایونه ددوی په نوم یادېږي، لکه په دوبی، امریکا ، سینګاپور، فرانسه او داسي نورو هیوادونو کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ګېډه کي جګړه

د شپې مي تلوېزیون چالان کړ چي یوه خبریال له ولسمشره وپوښتل: د افغانستان د اساسي قانون له تصویب څخه یو کال تېر سو خو ملي سرود لا نه دی جوړ سوی، که د اساسي قانون د هري مادې عملي کول یو کال وخت ونیسي نو اساسي قانون خو (۱۶۲) مادې لري، آیا ټول اساسي قانون به (۱۶۲) کاله وروسته عملي کېږي؟ ولسمشر ځواب ورکړ: اې وروره ! د قانون عملي کول اسانه کار نه دی، په تېره بیا د پښتو ملي سرود جوړول خو بیخي سخت کار دی، هغه د پېښوریانو خبره (ټایم به لګي او خرچه به پې راځي) ، د یوې ورځي کار خو نه دی، په دې وطن کي له د پرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

سبا سهار یوې دولتي اداري ته ورغلم، د شعبې مامور راته وویل چي یوه هفته وروسته راسه. ما ویل د خدای لپاره زه له ډېر لري ځایه راغلی یم، ولي څه خبره ده؟ مامور صاحب یوه شیبه ټوخي شین کړی و، کله چي یې ټوخی لږ ودرېده نو خپله شوربدلي قره قلي خولۍ یې د څټ خواته وښویوله او ویې ویل: مشکل دا دی چي زما عینکي په کور کي پاته سوي دي. حیران سوم چي څه وکړم؟ مامور صاحب تر لږ ځنډ وروسته وویل: بیا هم یوه لاره سته، هغه دا چي ماته یوه جوړه عینکي رانیسه بس کار به دي وسي.

ـ ښه سمه ده درته رابه یې نیسم، د سترګو نومره مو څو ده؟

ـ ته ځان مه په تکلیف کوه، ماته یې پیسي راکړه زه یې خپله رانیسم

ـ څو افغانۍ کېږي؟

ـ زر افغانۍ کېږي، بیه یې ځکه لږ لوړه ده چي یو خو دا د نظر عینکي دي او بل نو د خلکو ډېر کارونه ور پوري تړلي دي، مثلاً اول دا ستا کار دی، که عینکي نه وي نو نه کېږي.

زه هم ناچاره سوم زر افغانۍ مي ورکړې، مامور صاحب ولاړ. پنځه دقیقې لا نه وې تېري سوي چي عینکي یې اېښي او شعبې ته راننوت. په رېږدېدلو لاسونو یې پر درخواست لاسلیک وکړ او ماته یې وویل چي ها دا دی واخله، ګوره بیا و نه وایې چي ناځوانه یې، دا دی کار مي درو کړ. بیا یې وویل: هی هی، زما نو یو ځواني وه چي تېره سوه، اصلاً مفلیسۍ زوړ کړم کنه نو زما خو داسي تېز نظر و لکه د شاهین، عینکو ته مي هیڅ ضرورت نه درلود. خو خیر خدای مهربانه دی که هره ورځ مي د نن په شان تېره سي نو ان شاء الله چي سترګې به مي بېرته نظر پیدا کړي، خو دا د یوې ورځي کار نه دی، ځکه چي په دې وطن کي له د پرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چي کور ته راغلم نو د کوچنیانو مور راته وویل چي سرېیه یوه میاشت کېږي چي ښوونځي پیل سوي دي، خو دا زموږ هلک وایي چي زموږ درسونه نه دي شروع سوي، ته يې معلومات وکړه چي دا خبره رښتیا ده که دی هسي ځان له ښوونځي څخه خلاصوي. ماهم زوی ترلاس ونیو او ښوونځي ته یې ورغلم. سرمعلم ته مي وویل چي ایا دا زما د زوی خبره رښتیا ده؟

- هو ! مکتب شروع سوی دی خو زموږ معلمین لا تر اوسه نه دي راغلي.

- نو ولي څه خبره ده؟

- ته خو خبر يې چي د معلمینو معاش ډېر لږ دی، بیا ما دوی ته وویل چي زما خو بله مرسته په وس نه ده پوره، یوازي دومره درسره کولای سم چي د حاضرۍ حساب به نه درسره کوم، تاسي کولای سئ چي ځان ته شخصي کارونه پیدا کړئ. بس دوی هم زما خبره ومنله، اوس د میاشتي په پای کي یوځل راځي حاضري امضاء کوي، خپل معاش اخلي اوځي.

- نو دا زموږ د اولادونو درسونه به څنګه سي؟

- تاسي هم څومره ناشکره خلک یاست، ومو نه لیدل چي د طالبانو په وخت کي د مکتبونو څه حال و؟ د نجونو مکتبونه خو ګرد سره تړلي ول، نن دا هم غنیمت دی چي ستاسي اولادونه له کوڅو راګرځېدلي دي، لږ تر لږه په یوه تعلیمي فضا کي خو سره راټول سوي دي. نن يې صنفونه جوړ سول، سبا به یې له خیره سره کتابونه پیدا سي، بله ورځ به يې معلمین راسي او بله ورځ به یې درسونه شروع سي، یو څو کاله صبر وکړه، ټول کارونه خو په یوه ورځ نه سمېږي، په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

کله چي کور ته راغلم نو غاښ مي سوکه سوکه درد شروع کړ، ما هم ځنډ و نه کړ او د غاښونو ډاکټر ته ولاړم، هغه چي مي غاښ وکوت نو په لوړ اواز یې وویل: اوهو دا خودي ټول غاښونه چینجو خوړلي دي، باید ډک سي. که رښتیا ووایم نو ډېر واخطا سوم چي په ځوانه ځوانۍ کي مي څنګه ټول غاښونه چینجو وخوړل او بل نو د هر غاښ ډکېدلو څلور زره افغانۍ غوښتي. په خبرو خبرو کي مي ډاکټر ته وویل چي زما پلار دي خدای وبخښي د شپېتو کالو به و خو د عمر تر پایه یې نه پر یوه غاښ درد سو او نه یې هم یو غاښ ووت، دا اوس څه بلا راغله چي د خلکو غاښونه په ځوانۍ کي چینجي خوري؟ ډاکټر په خندا وویل: ولي تاته جګړه تر بلا کمه ښکاري؟ دا ټول د جګړې له لاسه، ځکه چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

له ډاکتره چي راتلم نو راپه یاد مي سول چي ما خو خیاط ته یوه جوړه کالي ورکړي دي، ما ویل که یې جوړ کړي ول ځني را وابه يې خلم. خیاط ته چي مي د خپلو کالیو خبره وریاده کړه نو هغه د یوه کمیس او یوه پرتوګ پرځای دوه پرتوګونه راته کښېښوول. ما ویل ماخو یو کمیس او پرتوګ غوښتی و؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

- وروره وبخښه غلطي سوې ده.

- غلطي ولې وسي؟ تا لیدلي وي چي یو څوک دوه پرتوګونه غواړي او بل نو د پرتاګه او کمیس اندازې مو جلا جلا په کتابچه کي یادا ښت کړې.

- وروره اصلاً موږ هم ملامت نه یو ، د جګړو له لاسه مو تر اوسه هم فکر پر ځای نه دی، تاته خو معلومه ده چي په دې وطن کي له د ېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

تر هغه وروسته سترې ستومانه کورته راغلم، کښېناستلی به لا نه وم چي کوچنی زوی مي په ژړا کورته راغی، سر یې مات او پر مخ یې ویني لاړي لاړي راروانې وې، ویل فلاني هلک په ډبره وویشتلم سر یې رامات کړ. ښځي مي راته وویل چي سړیه ددغه هلک پلار په ارامه پوه کړه، یوه ورځ یې نه ده، دغه جنګره هلک هره ورځ زموږ له هلک سره جنګ کوي.

له زوی سره د هغه هلک پلار ته ورغلم او ورته مي ویل چي وروره دا زوی خو دي لږ پوه کړه، وګوره دا زما د زوی سر یې ورمات کړی دی. دهلک پلار د دې پر ځای چي کړه غاړه وکړي او عذر وغواړي په بې پروایۍ یې وویل: وروره ما خپل زوی ډېر ښه روزلی دی، زما زوی ګرد سره له چا سره جګړه نه کوي، ستا له زوی سره به بل چا جګړه کړې وي، زه نه پوهېږم چي ته څنګه داسي خبره کوې؟ ما ورته وویل چي وروره دا خو ښکاره خبره ده چي ستا زوی جګړه ورسره کړې ده، ټولو کوچنیانو لیدلی دی. سړي سر وښوراوه او ویې ویل: زموږ او ستاسي هم یو عجیبه وطن دی، داسي یوه خبره به واورې چي بیخي به یې عقل نه مني، بس نو سړی څه ووایي، دا ټول د جګړې له لاسه، څکه چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

سبا سهار په کوم کار پسي له کوره راووتم، ګورم چي زموږ یوه ګاونډي د خپل کور چتلي زموږ د کور مخ ته واچول او غلی روان سو، د شا له خوا مي ورپسې ناري کړې چي اې وروره! دا چتلي دي ولي زموږ د کور مخ ته واچول، دا ځای د چتلیو دی؟

ـ نو چیري یې واچوم؟ بل ځای نسته

ـ ولي پخوا دي چیري اچول؟

ـ پخوا خو ښاروالي فعاله وه، هره ورځ به یې وړل، اوس هم که ښاروالي بیرته فعاله سوه ستا د کور مخ ته یې نه اچوم، نور څه غواړې؟

ـ ښاروالي نو څه معلومه ده چي څه مهال به فعاله سي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ دنیا په امید خوړل کېږي، ټول کارونه خو په یوه ورځ نه سمېږي، په دې وطن کې له دېرشو کالو راهیسې جګړه روانه ده.

ماښام زما د یوه انډیوال کره مېلمه وم، تر ډوډۍ خوړلو وروسته مې په نس کې ګوړهاری شروع سو. پر نس مې لاس تېر کړ او څنګ ته ناست ملګري ته مې وویل چې زما خو پخوا ډېره ښه هاضمه وه، اوس نه پوهېږم چې ولې مې په نس کې ګوړهاری جوړ سو؟ هغه راته وویل چې هګۍ او غوښه په خپلو منځو کې بد سره وړي او تا دواړه یو ځای سره وخوړل، ځکه دې په نس کې ګوړهاری پیدا سو. له ځانه سره مې وویل چې، یاره تر دې مهاله خو ټول وطن جګړې پر سر اخیستی و، اوس یې لکه چې زما نس ته هم لاره وموندله، خو خیر زما په نس کې جګړه څه د حیرانۍ خبره نه ده، ځکه چې په دې وطن کې له دېرشو کالو راهیسې جګړه روانه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاهکار ادبي بهیر

د شاهکار ادبي بهیر اوونيزه غونډه د (۱۳۸۷) لمریز کال د وري د میاشتي پر اوومه نېټه په شاهکار تالار کي جوړه سوه. د غونډي مېلمه پروفیسر مصطفی اکبري، مشر یې مولانا محمد علي نقشبندي او د دریځ چاري د ښاغلي نجیب کوشان پر غاړه وې. غونډه د قاري سید عبدالله مزمل له خوا د قرآن عظیم الشان د څو آیتونو په تلاوت پیل سوه. لومړی د بریالي هنریار له خوا د تېري غونډي ګزارش ولوستل سو او بیا ښاغلي عبدالرافع غیرت خپل غزل کره کتني ته وړاندي کړ چي مطلع یې په دې ډول ول:

هـــــر ګنـــــاه چــــي پـــــه توبــــه پــــه اســـــتغفار ځـــــي
لـــــه هغـــــه ګنـــــاه بــــه څــــه پــــه زړه کـــــي ډار ځــــي

استاد ګل حبیب فدایي وویل چي موږ باید بهیر ته یو داسي اثر وړاندي کړو چي پر هغه علمي بحث وسي او ځوان شاعران یو څه ځني زده کړي. زما نظر دادی چي کله یو ښوک بهیر ته یو اثر راوړي نو باید اول یې دلته یو څو تنه مشران تائید کړي چي ایا دا اثر په دې ارزي چي سړی دي وخت پر ضایع کړي؟ ما چي په اصطلاح دا غزل واورېد نو دا هسي یو ساده شی دی، نه یې فورم معلوم دی او نه هنریت پکښې دی، هغه د چا خبره املا غلط، انشاء غلط، کلش سر تا پا غلط. خو کمال الدین نعیمي یې خبره رد کړه او ویې ویل چي فورم یې ښکاره خبره ده چي نظم دی. ډاکټر جبار کړاو وویل چي هره ګناه په استغفار نه ځي، مثلاً یو سړی به قتل وکړي نو ایا په توبه د دې ګناه له عذابه خلاصېدای سي؟ خو جمال سلطانزي یې خبره پرې کړه او ویې ویل چي په توبه سړی له هري ګناه پاکېدای سي. ملا دوران وویل چي له لومړي بیت څخه د سیکولریزم بوی راولاړېږي.

د غزل دوهم بیت په دې ډول و:

ســـــاقي راشـــــه ســـــره شـــــراب راکـــــړه ســـــري شـــــونډي
تـــــر چشــــــمانو دي ځــــــــاربږم چـــــي بهـــــــار ځـــــي

معلم اکبر زړه ور وویل چي د دې بیت لومړی مصرع باید داسي جوړه سي: ساقي راشه سره شراب د شونډو راکړه. حاجي اسماعیل وویل چي ساقي، شراب او شونډي ډېر کلیشه یي او سولېدلي کلمات دي، باید نور په شعر کي رانه وړل سي، خو ملا دوران یې خبره ونیوله او ویې ویل چي دا ټول د جنت نعمتونه دي چي خدای موږ ته په دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا کي راکړي دي. د جنت نعمتونه خو ښکاره خبره ده چي هیڅکله نه کلیشه یي کېږي او نه سړی په مړېږي، که ښتیا ووایم نو زما خو همدا اوس لاخولي اوبه ورته وکړې.

ډاکټر سلیم همدرد د دې بیت د دوهمي مصرع په باب وویل چي که د چشمانو پر ځای سترګي او د بهار پر ځای ځواني راسي نو ښه به وي، ځکه چي شراب او شونډي د کال په هر فصل کي ښه خوند کوي او که د بهار پر ځای عمر راسي مانا به یې داوي چي ساقي ژر سره شراب او سرې شونډي راوړه چي عمر مي تېرېږي.

دغزل دریم بیت په دې ډول و:

د خپـــــــــــــل زړه خبـــــــــــــري واړه ویرانــــــــــــــي کـــــــــــا
یــــــــار هغــــــــه چـــــــي همېشـــــــــه پــــــــه زړه د یـــــــار ځـــــــي

استاد لعل محمد وویل چي د دې بیت لومړی او دوهمه مصرع تر خپل منځ هیڅ تړاو نه سره لري. استاد کمال الدین نعیمي بیا د څلورم بیت په باب وویل چي د دې بیت منطق ضعیفه دي، ځکه کېدای سي چي د یار خبري هم د ویرانۍ سبب سي، زه خو خپله د یار له لاسه تباه تباه یم، کله راته وایي چي کریډیټ کارډ راواستوه او کله بیا وایي چي زه له وروره ډارېږم اوس دي نه سم لیدای، په اخرت کي به له خیره سره ګورو. که د شاعر هدف داوي چي نجلۍ دي همېشه د یار په خوله وکړي بیا دا خبره سمه ده خو ډاکټر سلیم همدرد بیا د کمال الدین نعیمي خبره رد کړه او ویې ویل چي د شعر پیغام باید د هلکانو او نجونو دواړو لپاره وي، موږ باید د جنډر موضوع هم له پامه و نه غورځوو.

دغزل څلورم بیت په دې ډول و:

جهـــــــــان ځـــــــای د خوښـــــــــۍ نـــــــه دی دنــــــــاورین دی
چـــــــــي توتـــــــا لـــــــــه ګلســـــــــتانه پـــــــه چغـــــــار ځـــــــي

معلم اکبر وویل چي دا خبره سمه نه ده چي دنیا د خوښۍ ځای نه دی، دا زموږ انډیوال څلور ودونه کړي دي، دوه کورونه او سراچه موټر هم لري. تردې لا بله خوښي وي؟ حاجي اسمعیل وویل چي شاعر څه خبر دی چي توتا له ګلستانه په چغار ځي، ښایي توتا خوشاله وي. معلم اکبر وویل چي توتا یې باید توتي لیکلی وای. ملا دوران وویل چي دابیت د شاعر خپل تخلیق او فکر نه دی، بلکي دا حدیث یې ترجمه او په نظم اړولی چي وایي: دا دنیا د مسلمان لپاره دوزخ او د کافر لپاره جنت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغزل پنځم بیت په دې ډول و :

پــــــــه وار وار چــــــــي پــــــــه دنیــــــــا بانــــــــدي راغلــــــــي
عاقبــــــــت بــــــــه ځنــــــــي وارړه پــــــــه وار وار ځــــــــي

ملادوران وویل چي دابیت هم د دې ایت شریف ترجمه ده چي وایي: هر ژوندی شی به د مرګ خوند وڅکي. ډاکټر سلیم همدرد وویل چي ټول خلک دنیا ته په وار وار نه دي راغلي، ځیني ماشومان غبرګولیان او ان کله نا کله خو یوه مور اووه ماشومان هم په یوه وار زېږوي. استاد لعل محمد وویل چي دلته معلومه نه ده چي د شاعر څوک مطلب دی، دنیا ته خو حیوانات او نور ژوندي موجودات هم راځي. که هدف يې پېریان او حیوانات وي نو دا خو چندان د خواشینی خبره نه ده.

د غزل شپږم بیت په دې ډول و :

کــــــــه لــــــــه درده مــــــــي خبــــــــر نــــــــه دي وګــــــــړي
چــــــــي مــــــــي ســــــــري وینــــــــي ترســــــــترګو په رخســــــــارځي

حاجي اسماعیل وویل چي د دې بیت لومړی مصرع باید داسي وویل سي: ولي خلک زما له حاله نه خبرېږي. استاد عطاء وویل چي پنځم او شپږم بیتونه سړی ناهیلی کوي، شاعر باید ژوند ته هیله من وي او که وو ایو چي هنر د ژوند لپاره دی نو باید په شعر کي د خلکو لپاره د امید او هیلي پیغام نغښتی وي. ما چي دا بیتونه واورېدل نو د انا مرګ مي راپه یاد سو. بریالي هنریار وویل چي د انا مرګ دومره ناهیلي نه ده، ځکه په پښتو ژبه کي یو متل دی چي وایي: په غمو کي د انا غم اسانه دی.

دغزل اووم بیت په دې ډول و :

د هغــــــــه طبیــــــــب نــــــــوم څــــــــه اخلــــــــي پــــــــه ژبــــــــه
چــــــــي بیمــــــــار ورلــــــــره راشــــــــي او بیمــــــــار ځــــــــي

ډاکټر سلیم همدرد وویل چي په دې بیت کي د ډاکټرانو غیبت سوی دی، کېدای سي چي یو ناروغ د یو ډاکټر په دوا جوړ نه سي او کېدای سي بل ناروغ بیا د همدغه ډاکټر په دوا جوړ سي. ملا دوران یې هم خبره تائید کړه او ویې ویل چي جوړه په خدای پوري اړه لري، هیڅ یو ډاکټر د یو ناروغ د علاج تضمین نه سي کولای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغزل اتم بیت په دې ډول و:

کــــــه مـــــــي پېژنــــــــي هغـــــــه لېـــــــونی زه یـــــــم
چـــــي نــــــادان را لـــــــره راشـــــــي او هوښـــــــيار ځـــــــي

ډاکټر سلیم همدرد وویل چې په اوسني عصر کې طبیب او ډاکټر سره جلا دی، که د شاعر هدف یوناني طبیب وي نو هغه خو نه سم علاج کولای سي او نه اوس چندان خلک ورځي او که هدف یې ډاکټر وي نو باید ډاکټر وویل سي. بله خبره دا ده چې که یو ډاکټر خپله لېونی وي، نو د بل لېوني علاج به څنګه وکړي؟

حاجي اسماعیل بیا وویل چې د لېوني کلمه دې په لېوه واړول سي، یاني داسې دې وویل سي: که مې پېژني هغه لېوه زه یم، د ډاکټر همدرد صاحب مخ ته دې لاس وي، ځیني ډاکټران هم تر لېوانو کم نه دي، کله چې له یو ناروغ څخه ډېر فیس واخلي نو د ناروغ سد پخپله سر ته راسي. ډاکټر جبار کړاو وویل چې که په دې بیت کې د لېوني کلمه په لېوه واوړي نو وزن یې خرابېږي. کمال الدین نعیمي بیا وویل چې په دې بیت کې ډېري باتې راغلي دي، یاني زه یو داسې ډاکټر یم چې که څه هم خپله لېونی یم خو لېوني پر سد کولای سم، دا که روغ ډاکټر وای نو څومره د نامې زوی به وای.

دغزل نهم بیت په دې ډول و:

دروغجــــــــن بـــــــه همېشـــــــــه وي پـــــــه خــــــــزان کـــــــي
د رښـــــــتینو پـــــــه مـــــــخ هـــــــر کلـــــــه بهـــــــار ځـــــــي

بریالي هنریار د نهم بیت په باب وویل چې دا بیت له واقعیت څخه لیري دی، نن ددنیا ټول کاروبار پر دروا غو ولاړ دی، درواغجن خلک ډېر شتمن دي او موږ چې رښتیا وایو سپېرې شونډې ګرځو او هر هغه څوک چې رښتیا وایي نو د خولې سر یې سوری دی، همدا اوس په دې غزل کې دومره غلطۍ سته چې که زه رښتیا ووایم، یاني هغه ټولې غلطۍ په ګوته کړم نو غیرت صاحب به را څخه خفه سي او په ژوند کې به یوه خبره هم راسره و نه کړي. اول خو یې د دې غزل ځمکه زما څخه غلا کړې ده، هغه زما یو غزل دی چې وایي: هه هه هه... ته ودرېږه اوس را څخه هېر سو، خو په هر صورت ځمکه یې دغسې ده. بل دا چې ټولې قافیې یې غلطې دي، د فکر او پیغام په لحاظ هم یو کمزوری غزل و، نور نو یوه لمن ګرامري غلطۍ یې درلودې، اوس ناوخته دی که زه دا ټولې خبرې دلته کوم نو مشاعرې ته وخت نه پاته کېږي، زه به دغه یاداښتونه غیرت صاحب ته ورکړم چې په درد یې وخوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شېر جان کاکا بیا وویل چې غیرت صاحب یو ځوان استعداد دی، خیر که نن یې کمزوری غزل ولیکه سبا به ښه او په تول پوره غزل ولیکي. تر هغه وروسته د غونډې مشر مېلمه ته بلنه ورکړل سوه چې د غونډې په باب خپل نظر ووایي. د غونډې مشر وویل، ښایي تاسي هیڅ باور و نه کړئ چې ما تر اوسه د غسي علمي او له شخصي عقدو پاکه کره کتنه نه وه لیدلې، زه ویاړم چې موږ نن په ځوان کهول کي د ښو شاعرانو او لیکوالو تر څنګ ښه نقادان او کره کتونکي هم لرو. ما د ښاغلي غیرت صاحب نثري لیکني لوستي وې، ډېري هنري او ښې لیکني کوي، خو تر اوسه مي یې شعرونه نه وه اورېدلي، زه نه پوهېږم چې د غیرت صاحب ولي په زړه کي ورتېر سوه چې باید شعر هم ولیکي. زما په فکر هماغه نثر یې بس و، بیا هم که دی غواړي شعر ولیکي نو لومړی دي ادبي فنون او وروسته دي کلاسیک شعر مطالعه کړي، په تېره بیا خوشال بابا خو باید ډېر په دقت مطالعه کړي، له دې غزل څخه خو یې داسي ښکاري چې د خوشال بابا نوم یې ګردسره نه دی اورېدلی. زه نه پوهېږم هغه څوک چې خوشال بابا یې نه وي مطالعه کړی څنګه دا جرئت کوي چې شعر ولیکي.

وروسته خپله له ښاغلي غیرت صاحب څخه وغوښتل سوه چې د کره کتونکو په باب خپل نظر څرګند کړي. ښاغلي غیرت صاحب وویل چې زه ټولو هغو دوستانو ته د زړه له کومي کوروداني وایم چې زه یې خپلو غلطیو ته متوجه کړم. یوه غلطي چې همدا اوس زما ورته پام سو، هغه داده چې د خپل غزل پر ځای مي د خوشال بابا غزل کره کتني ته وړاندي کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپي خنګه تاریخي اثر غلا کړ؟

یوه ورځ مي د خپل محصل زوی لیکچر نوټونه ولیدل، ګورم چي کټ مټ هغه زموږ د وختونو لیکچر نوټونه دي. په دې منځ کي پنځوس کاله تېر سوي ول خو په دې دومره وخت کي یې لږ توپیر کړی و. زموږ په وخت کي هغه استادان چي دغه لیکچر نوټونه یې ترتیب کړي ول ځیني یې ژوندي ول، که کوم ځای به ګونګ و، نو له هماغه استاده به مو پوښتنه وکړه خو اوس هغه ټول استادان خدای دي یې وبخښي وفات سوي ول. بل توپیر یې داو چي هغه وخت د دې لیکچر نوټونو د کاغذ کیفیت یو څه ښه و، فوټوکاپي به یې هم یو څه روښانه وه، خو اوس یې فوټوکاپي هم داسي وه، لکه تر میلاد د مخه د کوم ډبرلیک عکس چي دي اخیستی وي. کاپي یې لا څه کوې اصل یې هم داسي و، تا چي ویل د غوا پر څرمن لیکل سوی دی.

له دې سره سم د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت هغه اعلان را یاد سو چي ویل یې، تاریخي اثار که له هر چا سره وي موږ یې په لوړه بیه څني رانیسو. نور یې څه کوې له خوشالیه باغ باغ سوم، ما ویل یاره شېرجانه که دا لیکچرنوټونه په لاس درغلل نو بس خولې دي په غوړو کي سوه.

بس هغه دم روان سوم او ځان مي کابل پوهنتون ته ورساوه. د پوهنتون رئیس ته چي مي د لیکچر نوټونو خبره ور یاده کړه نو اسمان ته یې ټوپ کړه، ویل ته لېونی سوی یې، لیکچر نوټونه څنګه درکړو؟ نه وینې چي موږ یې همدا اوس تدریسوو؟ ما ویل، زه پوهېږم، خو زه به یې کمپیوټري درته ولیکم چي هم اسانه ولوستل سي او هم که یو وخت مو چاپول نو د کمپوز کار به یې سوی وي. د رئیس صاحب وروځي راوځړېدې، یوه شیبه یې زنه په مټ کي ونیول او بیا یې وویل:

ښه سمه ده، یوه فوټو کاپي به یې درکړو

ـ نه فوټو کاپي یې نه غواړمه، که اصل یې را کړئ ښه به وي.

ـ اصل یې څه کوې؟ هغه خو موږ تدریسوو.

ـ ځکه زه چي هر وخت دا لیکچر نوټونه وینم نو د خپلي محصلۍ وختونه رایادېږي او بل داچي دا زما د خدای بخښلو استادانو د لاسو نښې هم دي.

ـ نو که درڅخه ورک سول زموږ خو به کور پر چرګه رابار کړې، بیا د چا په وسه پوره ده چي نوي لیکچر نوټونه ولیکي؟

ـ صاحب تاسي بېغمه اوسئ، نه راڅخه ورکېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رئیس په تندي کي ناڅاپه ګونځي پیدا سوې، له خوکۍ څخه را جګ سو او په درد یې وویل: څه ورک سه! ولي یوازي پر تا خپل استادان ګران دي؟ موږ هم غواړو چي د خپلو استادانو د لاس نښانۍ او یادګارونه ولرو؟ زړه مي له ګرومه ډک سو او له پوهنتون څخه ناهیلی کور ته راروان سوم. کور ته لا نه وم رسېدلی چي یوې رېړۍ (کراچۍ) ته مي پام سو. په رېړۍ کي یو چرګ چي بېچاره له رنګه تک تور اوښتی و، په یوه پښه راځړېده او لاندي د ښوروا یوه لویه کاسه ورته پرته وه. رېړۍ والا به د کاسې له ښوروا څخه یو ګیلاس ډک کړ او پر چرګ به یې توی کړ. که څه هم چرګ له مودو مودو راهیسي همداسي په یوه پښه راځړېده، خو کله به چي د پاسه نوې ښوروا پر توی سول نو داسي تو ښ (بخار) به یې پورته سو تا چي ویل دا او س تازه یې له دېګ څخه را وایست. رېړۍ والا چي به هر وار پر چرګ ښوروا توی کړه نو ناري به یې کړې: (د چرګ تازه ښوروا، ګیلاس په پنځه افغانۍ، وڅښئ دا تازه ښوروا! وا قسمت خوره به یې خوري).

له خپل مرحوم پلاره مي اورېدلي ول چي کله موږ کوچنیان و او مکتب ته تلو، نو دغه رېړۍ والا به پر دغه ځای یخني خرخول. چرګ نو خدای دي مي غاړي نه بندوي چي هغه پخوانی او که به بل چرګ وي. د دې چرګ په لیدو مي زموږ د کوڅي یو پوډري لعل ګل راپه یاد سو. هغه چي به کله په کوڅه کي یو تازه مردار سوی چرګ پیدا کړ، نو پاک به یې کړ او بیا به یې پر یخني والا خرڅاوه. یو وخت یو چا ورته وویل چي بدبخته په خلکو مردار چرګان خورې؟ ده په خندا ورته وویل: (عجیبه ده، یو چرګ چي د انسان په لاس مړ سي، هغه حلال دی او بل چرګ چي خدای پاک په خپله وژلی وي، هغه مردار دی. زه خو وایم چي تر دې بل حلال چرګ نسته). ما ویل خدای خبر چي دا به څنګه چرګ وي. خو په هر حال دا چرګ او س د افغانستان په تاریخي اثارو کي ګڼل کېده. ما ویل که نور اثار په لاس نه درځي، ونیسه دا چرګ خو رانیولای سې.

رېړۍ والا ته چي مي د چرګ وویل نو هغه نټه (انکار) وکړ، ویل موږ یوازي د چرګ ښوروا خرڅوو، ولاړ سه بل ځای چرګ رانیسه. لکه زما په مطلب چي پوهېدلی وي، ویل څه وروره چرګ بیخي نه خرڅوم. ما اورېدلي ول چي تاریخي اثار زرګونه ډالره بیه لري، بس څو زرونه مي یو کړل او له رېړۍ والا څخه مي چرګ د غوايي په بیه رانیو، په یوه پلاستیکي کڅوړه کي مي واچاوه او د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت خوا ته روان سوم. پر لارې ډېر تږی سوم، یوه دکان ته ودرېدم، کڅوړه مي څنګ ته کېښېنوده او دکاندار ته مي وویل چي یو بوتل اوبه راکړه. په دې وخت کي ګورم چي یو کوڅه ډب سپی راغی او چرګ یې له کڅوړي سره یووړ. په سپي پسي چي مي هرڅو مره منډې وکړې په لاس رانه غی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنابونه او د ښوروا بويونه

زموږ شعبه د تشناب ځنګ ته وه، هر همکار چي به تشناب ته ورتېرېده، نو یو وار به یې موږ ته د سترګو تر کونجو وکتل، کله چي به مو ورته پام نه و، نو غلی به ننووت او که به مو ورته پام سو، نو سلام به یې راواچاوه. کله چي به د تشناب دروازه بنده وه، نو شعبې ته به راغی او زموږ سره به یې ځان په خبرو بوخت کړ. کله چي به یې د تشناب د دروازې کړپ واورېد، نو سمدلاسه به ولاړ سو او موږ ته به یې وويل: ښه نور مو وخت نه نیسم، بس یوازي ستاسي احترام ته راغلم.

لومړی موږ ته د دغو همکارانو خبري سترې کوونکي وې او هسې به مو سر ورسره ښوراوه خو ځینو همکارانو به داسي په زړه پوري کیسې کولې چي سو که سو که موږ هم ورسره عادت سولو، تر دې وروسته به موږ خپله د تشناب خواته سترګي نیولې وې چي که کوم شوک ووینو چي باندار ورسره وکړو. کله چي به مو سهار له کوم همکار سره سترې مسې نه وه کړې نو پر همدغه وخت به مو راونیو او په غبږ کي به مو داسي کلک ونیو، لکه په کلونو کلونو چي مو نه وي سره لیدلي.

کله چي به یوه همکار نوي کالي اغوستي ول، نو موږ ته به یوه نوې موضوع وه، هغه بېچاره که به څه هم پښې سره منبلې او پرنس به یې لاس تېراوه خو ناچاره و چي موږ ته د خپلو نويو کالیو په باب پوره معلومات راکړي. د ورځي مو اته ساعته کار کاوه چي څلور ساعته به یې د تشناب له لارویانو سره په سترې مسې کي تېرېدل. تشناب یوه کړکۍ هم درلوده چي یوه کورته ورخلاصه وه.

یوه ورځ د نوموړي کور خاوند راغی ویل، ستاسي د تشناب بد بویی موږ ډېر تنګ کړي یو. د شعبې چپراسي رمضان اکا مي راوغوښت او ورته مي ویل چي دا تشناب ولي داسي بد بوی کوي، نه یې مینځې که څنګه؟ هغه وویل چي قسم په خدای هر سهار یې مینځم، خو خیر تر دې وروسته به یې په ورځ کي دوه ځله مینځم. تر دې وروسته ربنتیا هم د تشناب بد بویي یو مخ ورکه سوه.

یوه ورځ مي د ښوروا بوی تر سږمو سو، ښه چي ځیر سوم نو بوی له تشناب څخه راته، کله چي ورغلم نو ګورم چي په تشناب کي غوړ لوښي پراته دي. رمضان اکا ته مي وويل چي دا غوړ لوښي دلته د څه لپاره پراته دي؟ هغه وویل چي په اشپزخانه کي اوبه نه وې، ما ویل غوړ لوښي به دلته پرېمینځم، ښایي دغوړو لوښو بوی به وي.

بله ورځ زموږ یوه همکار راته وویل چي له تشناب څخه د اچارو بوی راځي، کله چي ورغلم نو د اچارو یو مرتبان مي پیدا کړ چي سر یې خلاص و. ما ویل له یو چا څخه به پاته سوی وي. بله ورځ غرمه چي تشناب ته ورغلم نو د پېرکیو بوی مي تر سږمو سو، رمضان اکا ته مي وويل چي دا څه کیسه ده؟ هغه وویل چي د ګاونډیانو کره پېرکي پخېږي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر کړکۍ یې بوی زموږ تشناب ته راځي.

تر دې وروسته به هره ورځ له تشناب څخه د ډول ډول خوږو او مېوو بوی راته، چې ورسره د تشناب د مراجعینو شمېر هم ډېرېده. اوس نو تشناب داسې یو ځای و چې کله به ورغلې او دا به یې ونه به درباندې ولګېدل نو داسې فکر دې نه کاوه چې دادې تشناب وې، تاچې ویل د کابل د ښار نو) د کبابیانو په کوڅه کې یم، دسړې هیڅ زړه نه غوښت چې بیرته دې ځنې راووزې. یوازې دغه یو تشناب نه و چې د ښوروا بوی به ځنې پورته کېدل، بلکې د دفتر د ټولو تشنابونو دغه حال و.

یوه ورځ مې د تشناب له دننه څخه د څو نفرو خبرې واورېدلې، حیران سوم چې دا څه خبره ده؟ تردې مخکې مې ښځې لیدلې وې چې په ډله ییز ډول تشناب ته ورځې او ان داچې هلته کیسې هم کوي خو په ډله ییز ډول د نارینه وو ورتګ راته نوې خبره وه. تشناب ته نژدې یو ځای ورته پټ سوم چې دا ښاغلې مراجعین وپېژنم. کله چې د تشناب دروازه خلاصه سوه نو ګورم چې څلور نفره شېربرېتي ځوانان راووتل، په خندا مې ورته وویل چې یارانو خیریت و؟ دوی ویل نن تشناب ته اوبه نه راتلې موږ ویل و به یې ګورو چې څه علت لري؟ زه چې تشناب ته ورغلم نو ګورم چې د تشناب پایپونه بیخي جوړ دي.

وایې چې د مسکین بخت یو ګړی وي، زموږ دغه ښې ورځې هم اوږدې نه سوې، یوه میاشت وروسته بیا تشناب هغسې بد بوی کاوه، رمضان اکا مې راوغوښت، ورته ومې ویل چې دا تشناب بیا ولې داسې بدبوی کوي، لکه چې سم یې نه مینځې که څنګه؟

ـ نه قسم په خدای چې د ورځې یې دوه واره مینځم.

ـ نو دا یوه میاشت خو دې هم هره ورځ دوه ځله پرېمنځه، هغه مهال یې ولې داسې بد بوی نه کاوه؟

ـ صاحب هغه وخت خو دورځې څو واره پرېمنځل کېده. دوه ځله به ما پرېمنځه او شپږ اووه ځله به نورو همکارانو پرېمنځه.

ـ نو دا همکاران چې پر تا دومره زړه سوی لري اوس یې ولې نه مینځې؟

ـ صاحب هغه خو ټول د روژې برکت و، اوس خو روژه تېره سوه، هغوی اوس په تشناب کې ډوډۍ نه خوري، بلکې د ډوډۍ خونې ته ځې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نازوکړی شاعر

په یوه راډیو کې د ادبي خپروني پروډیوسر وم. یوه ورځ زموږ ایډیټر راغی او یوه نوې چاپ سوې شعري مجموعه یې راکړه، ویل د دې کتاب په باب په خپرونه کې یو ګردی مېز جوړ کړه، ځوان شاعر دی ښه دی تشویق به سي.

ما چې د کتاب پر پښتی د شاعر ژوندلیک ولوست نو عمر یې (۲۰) کاله و، دا چې په اصطلاح ځوان شاعر د ایډیټر شخصي انډیوال و، نو زه هم مجبوره وم چې هغه په خپرونه کې د ځوان شاعر په نوم معرفي کړم. تر خپروني وروسته څو نفرو ټلیفونونه راته وکړل، ویل دا خو زوړ سړی دی او تاسي د ځوان شاعر په نوم معرفي کړ، ما ورته وویل چې یو خو یې شعرونه د ځوانۍ د زمانې دي او بل نو داسي باغي او مسته شاعري یې کړې ده چې ځوانان یې په شپلۍ پسي هم نه سي رسېدای.

د بلي اوونۍ د خپروني لپاره زموږ ایډیټر یوه بله شعري مجموعه راوړل، ویل دا کتاب په خپرونه کې معرفي کړه، ځوان شاعر دی دا یې لومړۍ شعري مجموعه ده، ښه دی و به هڅول سي. د کتاب پر پښتۍ چې مې د شاعر ژوندلیک ته وکتل نو عمر یې اتلس کاله و. حیران سوم چې (۲۰) کلن شاعر خو مي په ځوان معرفي کړ اوس دا شاعر په کوم نوم معرفي کړم؟ تر ډېر چورت وهلو وروسته مي په زړه کې راوګرځېده چې دې شاعر ته نازوکړی شاعر ووایم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهاند صاحب غابښ څنګه ووت؟

بلې !

ـ پوهاند صاحب زه فرید خبري کوم، هلئ ژر له کوره راووزئ چي زلزله کېږي

ـ څه شی زلزله کېږي ! چاویل؟

ـ ایساف اعلان کړی دی، ژر راووزئ چي وخت ډېر کم دی.

پوهاند صاحب د موبایل له بندولو سره سم خپلي مېرمني فاطمې ته چي د ده څنګ ته ناسته وه او کالي یې اوتو کول وویل: هله فاطمه جاني درمنډه کړه چي زلزله کېږي ! له دې سره سم پوهاند صاحب دوې پښې دغه، دوې یې نوري پورکړې او د کور پر دروازه یې ور منډه کړه، کله چي دالېز ته راووت نو چیغه یې کړه: هلئ زلزله کېږي ! له دې سره سم یې په زینو کي منډه کړه خو دوې درې زیني لا نه و کښته سوی چي نوک یې ووا هه او مخ پر کښته پړمخي ولوېد ، چي د مخ یو غابښ یې ووت، خو د زلزلې له ډاره یې د غابښ وتلو ته پام نه سو او ډېر ژر بیرته راپورته سو او په منډه په زینو کي کښته سو. کله چي له بلاک څخه یو شل ګامه لیري سو نو په لوړ اواز یې ناري کړې: فاطمه جاني څه سوې؟ هله ژر راووزه ! اې خلکو ژر راووزئ چي زلزله کېږي ! په دې وخت کي فاطمه هم په منډه راوره سېده، وریسې نور ګاونډیان هم راکښته سول. په لږ وخت کي د بلاک ټول خلک دباندي راووتل، چا بړستنه پر سر را اخیستې، چا یو بکس او چا بیا صندلي را اخیستې وه، د وارخطایی کارو، د چا چي هر شی لاس ته ورغلی و بس هغه یې را اخیستی و. هوا ډېره سړه وه او پر ځمکه یوه لوښت واوره پرته وه. د تلواري کارو، پوهاند صاحب د فاطمې توره لمن چي تازه یې اوتو کړې ول پر سر ټینګه تړلې وه.

پنځه دقیقې لا نه وې تېري سوې چي د شاوخوا بلاکونو خلک هم راکښته سول. داسي غالمغال جوړ سو لکه د مینا بچي چي له ځالي را اخلې. یوه بوډۍ ښځه چي سا یې لنډه لنډه کېده، له یوه دراندہ بکس سره راورسېده، پر زړه یې لاس نیولی او یوې بلې ښځې ته یې وویل: وی خوري که زلزله وسوه زما خوبه زاره وچوي، دا اوس مې هم د زړه درزا په خپلو غوږو اورم. یوه بله بوډۍ ښځه چي له یخنۍ څخه یې لاسونه لړزېدل له د موبایل نومره ووهله:

بلې !

ـ ملالۍ لوري هله ژر له کوره راووزه چي زلزله کېږي.

ـ څه شی زلزله کېږي ! چا ویل؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ نه یمه خبره خو زموږ د بلاکونو ټول خلک راوتلي دي

ـ موري دا به درواغ وي

ـ درواغ به څنګه وي، زموږ د بلاکونو ټول خلک راوتلي دي، نور یې څه کوې چې پوهاند صاحب هم راوتلی دی، پوهاند صاحب خو به نه تېروزي

ـ زلزله څه مهال کېږي؟

ـ بس نن شپه کېږي، ډېري پوښتني مه کوه ژر راووزه !

یو سړی چې مدیر اسلم خان نومېده او یخنۍ ربړداوه، پوهاند صاحب ته ورنژدې سو او ویې ویل:

پوهاند صاحب تاسي خو ډېر معلومات لرئ او تل خبرونه هم اورئ، دا چا ویل چې نن شپه زلزله کېږي؟

ـ ایساف اعلان کړی دی.

ـ ښه ښه ایساف اعلان کړی دی، نو زموږ دولت خو تر اوسه په دې باب هیڅ هم نه دي ویلي

ـ زموږ دولت بېچاره د فیل په غوږ کې ویده دی، خو زه د ایساف تر اعلان پنځه دقیقې وروسته دستي خبر سوم، زه فکر کوم چې دولت به تر اوسه هم نه وي خبر.

ـ نو ایساف څنګه خبرېږي چې نن شپه زلزله کېږي؟

ـ ایساف خو پر مختللې ټیکنالوژي لري، بیا نو په ایساف کې هغه هېوادونه هم شامل دي چې هلته ډېري زلزلې کېږي، لکه ترکیه، امریکا او... هغوی په دې باب ډېري ښې تجربې او پرمختللي وسایل لري.

ـ نو د دغو هیوادونو حکومتونه چې د زلزلې په باب دومره پرمخ تللي وسایل لري، ولې تر زلزلې د مخه نه خبرېږي چې خلک خبر سي او د تلفاتو مخه ونیول سي؟

ـ دا حکومتونه تر زلزلې دمخه خبرېږي او اعلانونه هم کوي خو ټول خلک یې نه ورسره مني، لکه زموږ خلک چې وایي په دې نو ایساف څه خبر دی.

یو سړی چې زلمی نومېده او یو کوچنی یې په غېږ کې نیولی او خپله کورتۍ یې پر غوږولې وه، وویل: خدای دي فضل وکړي، دا به څه کوو؟ ته دې خلکو ته وګوره له اکثرو سره یې نه برستنه سته او نه کمپله، یوازې په هاخپلو دریشیو کې راوتلي دي، که په دې سړه هوا کې تر سهاره پاته سو نو یخني به مو مړه کړي، موږ خو لاخیر دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوچنیان به څه په کوو؟ یو سړی چي خندا ورتله او پرخوله یې لاس نیولی و، زلمي ته ورنژدې سو او په غوږ کي یې ورته وویل: مدیر صاحب بخښنه غواړم، بده خبره هم ده چي درته وایم، داپطلون دي ماته داسي ښکاري لکه چپه چي دي اغوستی وي.

هیڅا زړه نه سوای کولای چي کور ته ولاړ سي، کله چي به چا له ځایه حرکت کاوه نو داسي به په تکلیف و تا چي ویل په ختو کي خېژي. فاطمې پوهاند صاحب ته وویل چي زه به په منډه یو ځل کورته ولاړه سم، پیسې او خپل زر به راواخلم. پوهاند صاحب یې غوږ ته خوله ورنژدې کړه او په ناز یې ورته وویل: ګراني ماته ستا ژوند زموږ تر ټولي شتمنۍ مهم دی، ماته نه ګوري چي خپل د ډوکتورا بری لیک، مډالونه، کتابونه او لیکچرنوټونه مي ټوله پرېښوول او یوازي مي خپل سر را وایست، خو ته په پیسو پسي ځان په لوی لاس د بلا په خوله کي ورکوې؟ موږ خو لږ پیسې نه لرو چي ته داسي وارخطا یې، خو فاطمې پر خپله خبره ټینګار کاوه، ویل خیر دی ژر بیرته راځم. فاطمه چي کورته روانه سوه نو پوهاند صاحب هم د شا له خوا په نیولو ګامونو ورپسې روان سو خو بهانه یې داسي الوتې وه تاچي ویل ځانمرګی برید کوي. کله چي به یې څلور پنځه ګامه واخیستل نو و به ودرېد، فاطمې ته به یې مخ راواړاوه، ویل ګراني ته ودرېږه لکه چي زلزله شروع سوه. کله چي کورته ورسېدل نو لومړی سالون ته ورننوتل، ګوري تلویزیون لا هماغسي چالان دی. دوی چي تلوېزیون ته وکتل نو په دې وخت کي د تلوېزیون له لاري دا اعلان خپور سو: هغه کابل ښاریان چي د زلزلي له ډاره یې خپل کورونه پرې ایښي، بیرته دي خپلو کورونو ته راستانه سي، ځکه دغه اوازه په بشپړ ډول ناسمه او د یوې ډلي حرفوي غلو دسیسه ده. د دې دسیسې په نتیجه کي غلو څو کورونه لوټ کړي، خو له نېکه مرغه چي پولیس په دغه دسیسه خبر او د دې ډلي دوه تنه غله یې نیولي دي. دې غلو اقرار کړی چي دا کار یې د دې لپاره کړی چي خلک خپل کورونه پرېږدي او دوی په اسانۍ سره د خلکو کورونه لوټ کړي.

د دې اعلان په اورېدو سره فاطمې په وارخطایۍ د الماري خواته ورمنډه کړه، ګوري چي د الماري دروازه خلاصه ده، په الماري کي چي یې وکتل نو یوه لویه چیغه یې تر خوله ووته: هله پوهاند صاحب راسه چي خاوري مي پر سر سوې! غلو ټولي پیسې او زر وړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به بله ورځ درته ووایم

زموږ د دفتر په ټولو ښځینه همکارانو کي مژګان په خپلو وښتانو ډېره نازېده. دا نوره هم ښکلې وه او هغه د چا خبره سترګه په ډکېده خو د هغې اوږدو او ژیړو وښتانو ډېر زړ د سړي پام ځان ته وراړاوه. دې به نه یوازي دا چي د خپلو همزولو په مخکي خپل وښتان یوې او بلي خوا ته ځنډل، بلکي کله نا کله به د نارینه وو په مخکي هم په داسي ناز و نخرو تېرېده چي غوړېدلي وښتان به یې تر پوړني راوتلي او تر زنګنو به تېرول.

کله چي به د وښتانو خبره کېده، نو د دې نوم به یې په سر کي یادېده. د دفتر هري ښځي چي به غوښتل د مژګان وښتان له نژدې ووېني نو هغې به بخیلي کوله او اجازه به یې نه ورکوله چي د هغې وښتان دي له نژدې وګوري، ان دا چي د خپلو وښتانو د پالني او ساتني په باب به یې هم چا ته معلومات نه ورکول. کله چي به له هغې څخه چا د وښتانو په باره کي پوښتنه وکړه نو دې به کله ویل چي زما مور او ټولي خویندي د غسي ښه وښتان لري او کله به یې ویل چي بیا به بله ورځ درته ووایم. زموږ د دفتر ټولو ښځو غوښتل چي د مژګان وښتان له نژدې ووېني او په دې راز پوه سي چي د هغې وښتان ولي دومره ښکلي او اوږده دي؟

یوه ورځ مژګان دفتر ته ناوخته راغله. سر یې په پوړني کلک تړلی او بڼه یې هم الوتې وه. له دې سره سم زموږ د دفتر ښځي پر راټولي سوې، ویل خدای دي یې خیر کړي څه پېښه ده؟ مژګان ویل هیڅ هم نه ده پېښه، یوازي مي سر لږ درد کوي. په دې وخت کي زموږ د سهارنۍ غونډې وخت راغی او موږ ټول د غونډې تالار ته ولاړو. غونډه لا نه وه پیل سوې چي زموږ د دفتر چپراسي ګل خان لالا یو مصنوعي چوټي راوړ، ویل دا د چا دی؟ ما چي نن سهار د دفتر دالېزونه جارو کول پیدا مي کړ. په دې وخت کي موږ ټولو یو وار د مژګان وښتانو او بیا د ګل خان لالا په لاس کي چوټي ته وکتل.

په زړه کي مي راوګرځېده چي یاره ژوند هم په سړي عجیبه کاني کوي، هغه چوټي چي تر پرونه پوري یې ډېرو نجونو او هلکانو د نژدې لیدلو ارمان درلود، نن د ګل خان لالا په لاس کي دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس اصلي خبري ته راځم

د دوبي په ټکنده غرمه کي مي درنه غوټه په شا او د کور خواته روان وم. کور ته نژدې زموږ يو کليوال، سالو اکا رابانديې پيښ سو. زما په ليدو يې رامنډه کړه او په غيږ کي يې ټينګ ونيولم، ويل زوروره دا څو ورځي نه ښکاريدې او زما د زوی په واده کي هم نه وې، خيريت و؟ ما ويل هو خيريت و د يو دريو ورځو لپاره کابل ته تللی وم. ښه خير، مبارک دي وي، د زوی واده دي په خير تېر سو؟ دا پوښتنه به نو څه وه چي ځان مي په لوی لاس په جنجال اخته کړ. سالو اکا له خوشاليه باغ باغ سو او راته ويې ويل چي تا به هم ډېر ودونه ليدلي وي خو زما د زوی عجيبه واده و، يوه عجيبه خبره پکښي پېښه سوه. که خبر سې نو له حيرانتيا به دي خوله وازه پاته سي. ما ويل خدا ی دي خير کړي، څه خبره پکښي پېښه سوه؟ له دې سره سم سالو اکا د خپل زوی د واده کيسه بيخي له مرکې څخه راته شروع کړه.

کيسه ښه اوږده سوه، ما غوټه پر له پسې له يوې اوږې څخه بلي ته اړوله خو د سالو اکا کيسه نه خلاصېده. اخر مي ورته وويل چي ستا کيسه ډېره په زړه پوري ده، هغه اصلي خبره چي تا ويل ډېره عجيبه وه، هغه راته وکړه، اوس مي غوټه ډېره درنه ده، نوره کيسه به بيا بله ورځ له خيره سره راته وکړې. سالو اکا وخندل، ويل ته ودرېږه زوروره دا دی اوس اصلي خبري ته راځم. تر نيم ساعت پوري يې بيا هم نه هغه خبره راته وکړه او نه د واده کيسه خلاصه سوه.

زما بېچاره دا خواري په پيښکه وه چي يو مي غوټه ډېره درنه وه او بل نو ستړی هم وم، په تېره بيا پښې مي ډېري وچي سوي وې. سالو اکا ته مي وويل چي زه اوس ډېر ستړی يم، هغه عجيبه خبره ژر راته وکړه، ماپښين به له خيره سره نوري خبري کوو. ده ويل ته ودرېږه زوروره اوس اصلي خبري ته راځم، تر اوسه خو مي يوازي د مرکې کيسه درته کوله. تر دې وروسته يې بيا خپله کيسه پسې وغځوله. په دې وخت کي مي داسي احساس کړه چي کميس مي د شا له خوا تول لوند سوی دی، کله چي مي غوټې ته لاس وروړ نو پوه سوم چي په هغه کي تولـه واوره (يخی) ويلي سوی دی.

سالو اکا ته مي وويل چي ډېر ستړی يم او ډوډۍ مي هم نه ده خوړلې، زما ستا سره وعده ده چي ماپښين زه خپله ستا کورته درځم، ټوله کيسه به راته وکړې. سالو اکا په خندا وويل چي زوروره، زه چي ستا غوندي ځوان وم په ستړيا او لوږه کي مي ګرد سره چورت هم نه واهه، ته ودرېږه اوس اصلي خبري ته راځم.

له سره تر نوکانو پوري په خولو کي لوند خيشت سوم، پر سترګو مي تياره راتله، نور نو په ولاړې نه سوای درېدای، اخر مجبوره سوم چي کښېنم. زما له کښېناستو سره سم سالو اکا له جيبه د نسوارو دبلی (قطی) را وايست، ښه غټه کپه نسوار يې خولې ته واچوله او خپلي کيسې ته يې دوام پسې ورکړ. نور په ځان نه پوهېدم چي سالو اکا څه راته وايي، بس يوازي مي ښه، ښه، ورته ويل. سالو اکا يو څو ګامه ګوښه سو ويل ته لږ صبر وکړه زه به دا نسوار تو

(c) ketabton.com: The Digital Library

(توف) کړم، ته مه ځه چي اوس اصلي خبري ته رارسېدلی یم. سالو اکا چي مخ بلي خوا ته وګرځاوه، نو ما وخت غنیمت وګاڼه، دوې پښې مي خپلي وې، دوې مي نوري پور کړې او په یوه منډه مي ځان کورته ورساوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما پوهنتون نه دی ويلی

په يوه مجلس کي يو ځوانکی ناست و چي ټولو ډاکټر صاحب ورته ويل، څنګ ته ناست ملګري يې ورته وويل چي ډاکټر صاحب زه دا ځوکاله کېږي چي قبضيت لرم. ده هم بې له دې چي لږ تر لږه د ناروغ پر ګېډه لاس را تېر کړي له جېبه يې کتابچه را وايسته او هغه ته يې يو ډول څاڅکي او دوه ډوله شربت ور وليکل.

تر دې وروسته ناروغ موږ ته مخ را واړاوه، ويل دا ډېر ښه ډاکټر دی، زده کړي يې په امريکا کي کړې دي. له دې سره سم لکه موټر چي ټکر سي چا پر نس، چا پر سر، چا پر تشي او چا پر ملا لاسونه ونيول، هر يوه ويل چي ډاکټر صاحب زه هم چندان جوړ نه يم. ډاکټر صاحب هم چاته (نې) نه ويل، ټولو ته يې ښه په ورين تندي نسخې ور وليکلې چي ماته يې هم د اعصابو د ارامېدو لپاره دوه ډوله شربت را وليکل. په مجلس کي يو سړی چي خلکو انجنير صاحب ورته ويل، له ډاکټر څخه وپوښتل چي وبخښئ تاسي د امريکا کوم پوهنتون ويلی دی؟ ډاکټر ورته وويل چي ما اصلاً پوهنتون نه دی ويل، بلکي په پېښور کي مي د لومړنيو مرستو درې مياشتنی کورس ويلی دی. دا چي په کورس کي مو استادان امريکايان ول نو زه وايم چي په امريکا کي مي درس ويلی دی.

سهار مي د نومړي ډاکټر شربت وڅښل چي سمدلاسه مي سر ورسره درونده سو، ايله دومره مي وکړه چي ځان مي د خوب بستر ته ورساوه. ما چي ويل يوه سترګه به مي لا نه وي خوږه کړې خو مور مي راغله ويل زويه کښېنه د غرمې د ډوډۍ وخت دی. غوښتل مي سترګي خلاصي کړم خو نه کېده، غوښتل مي راولاړ سم خو چي هر څه مي وکړه نه سوای پورته کېدای، يو عجيبه حالت و، روغ جوړ وم، يوه ځای مي هم درد نه کاوه، د خلکو خبري مي اورېدې، ما هم خبري سمي کولای سوای خو له ځايه نه سوای پورته کېدای. مور ته مي وويل چي زما ډوډۍ خواته نه کېږي. ماښام مي بيا مور راغله ويل زويه کښېنه ماښام دی، ما ورته وويل چي ماښام مي له انډيوالانو سره تر نا وخته بانډار کړی دی، بې خوبه سوی يم، پرې مي ږده چي خوب وکړم. سهار مي بيا مور راغله ويل کښېنه، خو زه بيا هم نه سوای پورته کېدای. مور مي ويل ناروغه يې او که چا کوم نشه يي شی درکړی دی؟ ما ورته ويل چي نه بيخي جوړ تيار يم، بس يوازي خوب راځي.

غرمه هم د ولاړو نه وم. ماپښين مي ورور رکشه راوستل او زه يې يوه ډاکټر ته بوتلم. ډاکټر وکتلم او معاينات يې راته وليکل، د معايناتو په نتيجه کي يې ليکلي ول چي زه ملاريا يم. د ملاريا چي مي واورېدل نو سمدلاسه مي پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر نري درد سو.

ډاکټر ته مي د اعصابو د ارامېدو درمل ورښکاره کړل. هغه چي درمل وکتل نو اسمان ته يې ټوپ وهل، ويل دا دوا کوم احمق درکړې ده؟ما ويل نه يې پېژنم. ډاکټر د ملاريا درمل راکړل ويل له دې درملو سره خامخا ښه کېږې. په لاره کي مي د ملاريا او اعصابو د ارامېدو درمل دواړه ايسته واچول، له هغه مهال راهيسي ښو کاله کېږي چي بيا نه يم ناروغه سوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه له ژرندي فارغه سوی یم

دا غونډه هغه افغان ډاکټر رابللي وه چي د لوړ فشار نوی علاج یې موندلی و. په غونډه کي د نړیوالو روغتیایي سازمانونو استازیو، د ملګرو ملتونو د نړیوال روغتیایي سازمان استازي، د افغانستان د عامي روغتیا وزیر، مدني ټولنو استازو، طبي ډاکټرانو، بهرنیو ډیپلوماټانو او ګڼ شمېر خبریالانو برخه درلوده.

د غونډي ویاند وویل: اوس هغه علمي شخصیت ته بلنه ورکوو چي د یوې وژونکي ناروغۍ یو ډېر ساده او موثر علاج یې موندلی دی. دا علمي شخصیت ډاکټر سلطان سوداګر نومېږي، هیله ده چي ستېج ته تشریف راوړي او تاسي یې په ویاړ چکچکي وکړئ.

ډاکټر سوداګر چي تر ستېج پوري د غونډې د برخه والو په تودو چکچکو بدرګه سو، داسي وویل: تاسي ته معلومه ده چي ډاکټران له پوهنتون څخه فارغه کېږي خو زه له ژرندي څخه فارغه سوی یم. په دې مانا چي زه د پېرش کاله پخوا یو ژرنده ګړی وم، خو په کوچنیوالي کي مي په مسجد کي څه ناڅه لیک لوست زده کړی و.

کله چي افغانستان ته روسان راغلل نو ما په پېښور کي د لوړنیو مرستو یو شپږ میاشتنی کورس ووایه. څرنګه چي زموږ په کلي کي یو څه ارامي وه او خلک یې نه وه کډه سوي نو زه ولاړم هلته مي یو کلینیک جوړ کړ چي پر جنګي ټپیانو سربېره به مي نسایي او ولادي ناروغان هم تداوي کول. ډېر جراحي عملیات مي هم وکړل چي د خدای فضل دی ډېری یې بریالي سول، دا چي د چا به اجل پوره و هغه نو د خدای پاک کارونه دي.

په دې وخت کي د مجلس حاضرینو شور او زوږ جوړ کړ، یوه وویل: بې شکه! دې ته نو نابغه وایي، په ژرنده کي هم داسي استعداد ونه پیدا کېږي چي د پوهنتون فارغین څه چي استادان یې هم سیالي نه سي ورسره کولای.

ډاکټر سوداګر پسي زیاته کړل: کله چي زه کابل ته راغلم نو تر یو لړ څېړنو وروسته راته معلومه سوه چي په نړۍ کي هر کال په زرګونو خلک د ویني د لوړ فشار له امله مري. ځکه نو زه په دې هڅه کي سوم چي د دې خطرناکي ناروغۍ علاج پیدا کړم، تر ډېرو طبي مطالعاتو او څېړنو وروسته بریالی سوم چي د ویني د لوړ فشار یو ډېر ساده او موثر علاج پیدا کړم.

ما لومړی د فشار لوړېدو لاملونه وڅېړل. دلته افغاني او بهرني ډاکټران تشریف لري، دوی زما په خبره ډېر ښه پوهېږي چي د لوړ فشار یو ستر عامل خفګان دی. ډېر ناروغان چي کابل ته راسي نو د نابلدۍ له امله د اودس مات لپاره مناسب ځای نه سي موندلای. زما کلینک په داسي یوه ځای کي دی چي شا و خوا یې ټول د چای جواب ځایونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي، ناروغان به ښايي ډېري اند ښنې ولري خو ما هڅه کړې چي زما ناروغان د او دس ماتي له امله هيڅ اند ښنه و نه لري.

ددې تر څنګ له ناروغ څخه ډېر لوړ فيس اخلم، که بيا يې هم فشار ټيټ نه سو نو ډېره قيمتي دوا ورته ليکم او هغه هم داسي دوا چي زما له شخصي درملتون پرته بل ځای نه پيدا کېږي. ناروغ مجبور دی په ټول ښار کي وګرځي چي ايله هغه درملتون پيدا کړي، له دې کار څخه مي هدف دا دی چي ناروغ پلی وګرځي او ورزش وکړي. که بيا يې هم فشار ټيټ نه سو، نو دا وار ښه ډېر معاينات ورته ليکم او خپل لابراتوار ته يې استوم. لابراتوار مي د يوه رستورانټ څنګ ته دی چي هلته شپه او ورځ د واده محفل وي او د موسيقۍ اواز يې تر ډېر ليري ځايه پوري اورېدل کېږي. دا کار ددې لپاره کوم چي د ناروغ خفګان لږ کم سي. د لابراتوار کارکوونکو ته مي ويلي دي چي تر پنځه سوه (سي سي) کمه وينه دي نه ځني اخلي. په دې کار کي مي هدف دا وي چي د ناروغ وينه لږ سي، ځکه چي کمخوني د ويني فشار راټيټوي.

په دې وخت کي يوه خبريال وپوښتل: که له دې سره سره يې د ويني فشار ټيټ نه سي بيا څه کوئ؟ ډاکټر سوداګر يې په ځواب کي وويل: بيا يې نو په خپل شخصي روغتون کي بستر کوم. زما د روغتون د کوټې کرايه تر نورو روغتونونو درې برابره لوړه ده، بس نو هر څه يې همداسي درو اخله. که څه هم عملياتو ته اړتيا نه وي خو زه يې يو ځای ورڅيرم، کله چي ناروغ رخصتېږي نو زموږ د روغتون کارکوونکي ښه درنه شيريني ځني اخلي، دا شيريني داسي حتمي ده لکه زما فيس. ناروغ ته وايم چي بايد څو واره نور هم راسي او که را نه سي نو تر دې به په ډېرو خطرناکو ناروغيو اخته سي. ناروغ مجبور دی چي په هر پړاو کي هم دغومره ډېري منډې وکړي او هم دغومره ډېري پيسي ولګوي.

يوه بل خبريال وپوښتل: په دې ډول خو ناروغ ته يوازي د پيسو تاوان رسېږي نو د پيسو د تاوان يې د ويني له فشار سره څه؟ ډاکټر سوداګر په خندا وويل: د پيسو تاوان د ويني له فشار سره مستقيمي اړيکي لري. کله چي انسان ډېر مايعات ضايع کړي نو فشار يې ټيټېږي، لکه خواګرځی، نس ناستی او خولې کول. کله چي يو شوک ډېر ناڅاپه د پيسو تاوان ووينې نو خولې ورباندې راماتې سي، کله چي يو شوک بېوزله سي نو د موټر کرايه به نه لري، بيا نو مجبوره دی زيات پلی وګرځي او د روزۍ پيدا کولو لپاره درانه کارونه وکړي چي په دې ډول يې هم د وجود غوړ ويلي کېږي او هم زياته خوله کوي. د انسان د وجود مايعات د ويني په فشار کي مهم رول لري. کله چي د انسان د وجود مايعات کم سول نو فشار يې خامخا ټيټېږي. يو بېوزله سړی نه د علاج وس لري او نه يې په قوي خوړو وس رسېږي، نو هغه دی چي د وجود مقاومت يې سوکه سوکه کمېږي او ناروغ په داسي ناروغيو اخته کېږي چي له امله يې وجود او به ضايع کوي. د انسان د وجود او به معمولاً د نس ناستي، خواګرځي او خولو له لاري ضايع کېږي چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې هدف لاس ته راوړلو لپاره لازمه ده ناروغ په نس ناستي، ملاریا ، لویې تبې، بروسلوز او یا بلې داسې ناروغۍ اخته سي چې لوړه تبه لري.

ما د درملني په هر پړاو کي دې ټکي ته پام کړی چې ناروغ باید مایعات ضایع کړي، مثلاً زه یوازې په اوړي کي ناروغان ګورم، په ژمي کي په اروپا کي اوسم. زما په کلینک، روغتون، درملتون او لابراتوار کي نه باد پکه او نه هم ایرکنډېشن سته، که تاسي زما ناروغان د درملني په جریان کي ووینئ نو له سره تر نوکانو پوري په خولو کي ډوب وي.

یوه بل خبریال وپوښتل: فکر نه کوئ چې ناروغ د یوې ناروغۍ د درملني پر ځای په یوې بلې ناروغۍ اخته کوئ؟ ډاکټر سوداګر وویل: دا خبره سمه ده چې ناروغ د یو څه مهال لپاره په یوې بلې ناروغۍ اخته کېږي خو ددې علاج په نتیجه کي له ټولني څخه د ډېرو خطرناکو ناروغیو تغر ټولېږي. مثلاً زموږ په ټولنه کي داسي یو دود دی چې یو یې ګټي او شل یې څټي، د ډوډۍ په پیدا کولو کي د کور مشر ډېر رول لري، نو که د کور مشر د خوارځواکۍ او بیوزلۍ له امله له کاره ولوېږي نښکاره خبره ده چې هم به دی خپله او هم به یې اولادونه سخت کارونه کوي. ددې ترڅنګ به یې په غوښو، وریجو، خوږو او غوړو خوړو وس نه رسېږي. هغه دی چې په نتیجه کي یې د کور ټول غړي له هغو ناروغیو څخه خوندي کېږي چې شتمن خلک په اخته کېږي، لکه د ویني لوړ فشار، د زړه حمله، شکره او داسې نور. بله خبره دا ده چې زه هیڅکله لاس تر زنه نه یم کښېناستلی، بلکي تل په دې هڅه کي یم چې د نورو ناروغیو، په تېره بیا ټیټ فشار علاج هم کشف کړم، خو زه فکر نه کوم چې دومره اوږد ژوند به ولرم. زما د علاج په نتیجه کي به د ډېرو ناروغانو د ویني فشار ټیټ او اوږد ژوند به ولري خو له بده مرغه زما فشار به لوړ سي. د خلکو د خدمت له امله مي هیڅ پام نسته چې زه خپله ورځ په ورځ چاغېږم. تاسي ته معلومه ده چې نن ورځ له ډېرو پیسو سره خامخا ژور خفګان ملګری دی، نو کله چې خپل چاغوالي او خفګان ته ګورم داسي فکر کوم چې د ویني فشار به مي خامخا لوړ سي، خو زه ویاړم چې خپل ژوند مي د ولس لپاره وقف کړی او په دې لار کي مرم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مست بوډا

د لونګ اکا عمر تر شپېتو کالو اوښتی و، خو په ږیره کې یې ایله یو څو سپین وېښتان پیدا سوي ول. له کومي ورځي راهیسي چي هغه کونډ سوی و، نو په ځان به یې لږ ګوتي وهلې، له ږیري څخه به یې سپین تارونه کښل، ږیره به یې هم لږ کونډۍ کوله او پلاستیکي غاښونه خو یې پخوا لا ایښي ول.

څه مهال چي د لونګ اکا مور، شرنګي تورۍ د لونګ اکا د سمال راوړ، نو هغه داسي بې واره وخندل چي د پلاستیکي غاښونو پورتنۍ ژامه یې را جلا سوه او نژدې ول چي پر ځمکه را ولوېږي.

تر کوژدې وروسته به لونګ اکا د کلي خلکو پر غوږ واهه چي کوژدنه (نامزاده) نجلۍ یې د لور پر ځای څه، چي ښځي یې د لمسۍ پر ځای ده. بیا به نو ده په ځان نوره هم ګوته وهله، اوتو کړي کالي به یې اغوستل او کله کله به یې عطر هم وهل. کله چي د واده شپې رانژدې سوې نو لونګ اکا نسوار هم پرېښودل او سګرېټ یې پیل کړل، ویل ورک یې کړه نسوار ډېر مردار عمل دی. په اوونۍ دوو کې به ښار ته تلئ او وېښتان به یې په نایي جوړول. برېتونه خو به یې په هرو دوو درو ورځو کي داسي پاک خریل تا چي ویل شکولي یې دي. تر دې وروسته به ځینو ځوانانو په غیاب کي لونګ اکا مست بوډا باله.

د واده په شپه ښځو ویل هلک راولئ چي ائینه مصحف په وکړو. د لونګ اکا مور، شرنګي تورۍ ځان یوې او بلي خواته کاوه، خو د لونګ اکا خوانبي په سرو اوښکو ژړل، ویل ولي زما لور تر چا پاته ده، یوازي یې دغه ګناه ده چي پلار نه لري؟ اخر شرنګه تورۍ هم ناچاره سوه چي لونګ اکا راولي.

یوې نجلۍ ناره کړه، ویل هغه دی زوم یې راوست. نجوني یوې او بلي خواته سره ګوښه سولې. لونګ اکا خپلو دوو ځوانانو زامنو تر څنګو نیولی او آئینه مصحف ته یې راوست. په دې وخت کي په ښځو کړکچو (شور) ګډ سو. په تېره بیا نجونو ډېر په زوره زوره خندل، یوې ویل، وی دغه زوم دی؟ د لونګ اکا په باب د ښځو خبرو وار په وار زور اخیست. شرنګه تورۍ له درده ولاړه سوه او نجونو ته یې وویل: ورکي سئ! تاسي زما په زوی ملنډې وهئ، تاسي که ښه یاست دغه سپین ږیری مېړه پیدا کړئ. د شرنګي تورۍ په خبرو نجوني بیا هم غلي نه سوې او ائینه مصحف پیل سو.

تر ائینه مصحف وروسته چي لونګ اکا ولاړېده، نو لکه د الوتکي ټایرونه چي نه ایله کېږي پښې یې نه غوړېدې او نه سوای ولاړېدای، اخیر د هغه یوه ځوان زوی په غېږ کي واخیست او د ناوي خوني ته یې بوت.

د واده په سهار د چایو خوړلو پر مهال چي د لونګ اکا او ناوي خپلوان ناست ول، شرنګي تورۍ یو وار په مسکا د لونګ اکا خواته وکتل او بیا یې د ناوي مور ته وویل: لونګ جان زوی مي که څه هم تر ناوي یو څه مشر دی، خو ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان پاته سوی دی. د ده همزولي چي ووینې ګرد سره پر ملا کړوپ دي او ږيري يې لکه وړی داسي سپيني دي، خو ته و ده ته وګوره له بدو سترګو دي خوندي وي، ږيره يې تکه توره ده. په دې وخت کي ناوي له مخ څخه شال لرې ليري کړ او ويې ويل: وی موري په توره ږيره يې مه خطاوزه، ماته را معلوم سو، هيڅ نه دي پکښې پاته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

انلاین مینه

اجمل چي سهار په دفتر کي خپل ایمیل پانه پرانیسته، نو د لیدا په نوم یو ایمیل ورته راغلی و چي سرلیک یې داسي و: اجل جانه ډېر راباندي ګران یې. ددې سرلیک په لیدو اجمل په غاړه کي برګ د سمال سم کړ، په چورت کي ولاړ چي دا به نو څوک وي؟ زه خو داسي ښکلې ځواني نه لرم چي کومه نجلۍ دي راباندي مینه سي، والله که مي په ژوند کي یاد ېږي چي خپلي مور دي له نازه پر مخ مچ کړی هم یم، خو خیر وایي: زړه چي مین سي ښایست نه غواړي. د اجمل خوله له خوشالیه ویړه سوه، پر شونډو یې ژبه تېره کړه او ایمیل یې پرانیست. نجلۍ داسي ورته لیکلي ول:

ګرانه اجمل جانه ! تا ته به ډېره حیرانوونکې وي چي زه څوک یم او ته ولي دومره راباندي ګران یې؟ ځکه چي ما تر اوسه تا ته د خپلي میني په باب څه نه دي ویلي او نه تر هغو ما پېژندلای سې چي زه خپله ځان در و نه ښیم، خو خیر وروسته به زه هم ځان در وپېژنم، پرون مي په یوه واده کي ولیدې، نن چي دفتر ته راغلم نو ته مي له یاده هیڅ نه وتلې، تر ډېرو هڅو وروسته مي ستا ایمیل پته پیدا کړه او دا دی ایمیل مي درواستاوه. نوري خبري به په ټیلیفون کي سره کوو، دا زما د موبایل شمېره ده، پام دي وي چي زه او ته یوازې د شپې له لسو تر دوولسو بجو خبري سره کولای سو، خو ګوره تر څو چي ما خپله زنګ نه وي در وهلی ته زنګ مه راوهه.

نن ورځ پر اجمل لکه کال دومره اوږده سوه، هره شیبه به یې ساعت ته کتل خو د ساعت ستن لکه ګرد سره چي ولاړه وي، اخیر تر یوه اوږده انتظار وروسته د شپې لس بجې سوې. د اجمل دوی کور کرایي او ډېر تنګ و، دا چي اجمل مجرد و نو نوره هم ورته ګرانه وه چي یو ګوښه ځای دي له لیدا سره په موبایل کي خبري وکړي، اخیر مجبوره سو تشناب ته ولاړ. د اجمل دوی د کور تشناب پخوانی په اصطلاح انالاګ سیستم و، داسي بد بوی یې کاوه چي د چا پلار لس دقیقې ځان نه سوای ورته ټینګولای، اجمل په تشناب کي لس دقیقې وکتل خو د لیدا زنګ را نه غی، په تشناب کي یې زړه تنګ سو او بیرته را ووت، خو په زړه کي یې ورو ګرځېده چي داسي نه وي د لیدا زنګ راسي، بیا به څنګه خبري ورسره کوم؟ په همدې هیله څو واره تشناب ته ننووت او بیرته به را و وت. په دې وخت کي د اجمل د مور پام سو چي اجمل تشناب ته ځي او راځي، داسي فکر یې وکړ چي د نس تکلیف ورته پیدا سوی دی، سمدلاسه ولاړه سوه چي له بکس څخه سپېرکۍ راوړي، هغې لا سپېرکۍ نه وه راوړې چي اجمل بیا تشناب ته منډه کړه، یو څو دقیقې په تشناب کي ناست و خو بیا هم د لیدا درک معلوم نه سو. په دې وخت کي د اجمل زړه تنګ سو، غوښتل یې له تشنابه راووزي چي په دې وخت کي لیدا میسکال ورکړ.

اجمل ډېر ژر لیدا ته زنګ ور ووهه، هغې په ټیټ اواز وویل: ګرانه و بخښه چي ډېر انتظار دي وکړ، ستونزه دا ده چي زما مور او ورونه پر ما ډېر پام کوي او که را خبر سول چي زه ستا سره خبري کوم نو پوستکی به مي وباسي، اوس زما مور راغله نوري خبري به سبا کوو د خدای پامان ګرانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبا چې اجمل دفتر ته ولاړ نو د انټرنیټ پاڼه یې لا نه وه پرانیستلې چې د لیدا له خوا میسکال ورته راغی، اجمل چې زنګ ور وواهه نو لیدا وویل: ګرانه بخښنه غواړم د موبایل پیسې مې خلاصې سوې، که زحمت نه وي د موبایل یو کریډیټ کارډ راواستوه چې ډېر ضرور مې په کار دی. اجمل هم سمدلاسه دوکان ته منډه کړه او د پنځو سوو افغانیو په ارزښت یې یو کارډ رانیو او په مسیج کې یې ورواستاوه.

کریډیټ کارډ به نو څه و چې د اجمل لپاره د سرمایې موړک سو، داسي ورځ به نه وه چې اجمل به لیدا ته د موبایل یو کریډیټ کارډ نه وراستاوه. د میاشتې په پای کې یې ټول معاش د لیدا په کریډیټ کارډونو کې تللی و. یوه ورځ چې لیدا اجمل ته د کریډیټ کارډ وویل نو هغه په جیب کې ګوتې ووهلې خو پیسې نه وې ورسره، اخیر یې ددفتر له موټروان څخه پنځه سوه افغانۍ پور کړې او لیدا ته یې کریډیټ کارډ ورواستاوه. اجمل ډېره هڅه وکړل چې لیدا له نژدې ووینې خو هغې به په یوه او بله پلمه ځان خلاصاوه.

یوه ورځ اجمل لیدا ته وویل چې ستا څه ډول هلک خوښېږي؟ هغې ورته وویل چې داسي یو هلک چې ږېره او برېتونه یې خریلي او کاوبای پطلون یې اغوستی وي. سبا چې اجمل کور ته راغی نو مخ یې په خپل برګ دسمال پټ کړی و، بس یوازې یې سترګې ښکارېدې. مور یې وارخطا سوه ویل زویه قربان دې سم په مخ دې څه سوي دي؟ اجمل بیا هم له مخ څخه پټو لیرې نه کړ خو پلار یې راولاړ سو او په زوره یې مخ ور لڅ کړ. ګوري چې اجمل ږېره او برېتونه داسي پاک خریلي دي لکه شکولې چې یې وي. پلار یې یوه ټینګه چپلاخه (څپېړه) ورکړل خو مور یې د اجمل ملګرې سوه، ویل خیر دی هلک دی. سبا چې بیا اجمل کور ته راغی نو شین کاوبای پطلون یې اغوستی او د کمیس د مخ تنۍ یې خلاصې پرې ایښې وې، لاکټ یې په غاړه کړی او چیله یې په غوږ کړې وه، بل نو یوه غټه ګوتمۍ یې هم په ګوته کړې وه، بس نو هغه د چا خبره ځان یې ښه یو غوړپ کړی و.

اجمل به هره ورځ لیدا ته ویل چې کله به له نژدې سره ګورو، خو هغې به ډول ډول پلمې ورته کولې. یوه ورځ اجمل لیدا ته شله سو، ویل خامخا به له نژدې سره وینو، هغې ورته وویل چې سمه ده، سبا به د پر فلاني پر چوک سره پیدا کړو، بیا چې هر ځای تلې سره ولاړ به سو. اجمل یاد سوي چوک ته ولاړ او د برق د یوې زړې پایې څنګ ته ودرېد. پنځلس دقیقې وروسته د لیدا زنګ راغی، ویل ګرانه ته چېرې یې، زه خو دې نه وینم؟ ته ما وینې کنه؟ ماشنه بوغره کړې او په ښي لاس کې مې یوه پلاستیکي کڅوړه ده، کله چې دې زه ولیدم نو مخامخ راته ودرېږه او یوه سترګه راته وواهه، بس زه به پوه سم چې دا زما ګران دی.

اجمل هم لکه تازي په یوه منډه ځان بوغره والې نجلۍ ته ورساوه او مخ ته یې ودرېد، یو وار یې هغې ته سر تر نوکه ښه وکتل او بیا یې سترګه ورته ووهله. له سترګې سره سم نجلۍ ناري کړې، ویل اې خلکو دې بې شرمه هلک ما ته سترګه ووهله. خلک پر راټول سول او اجمل یې دومره ووهاوه لکه د فقر ډول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجمل لکه جنګېدلی چرګ په وینو سور د کور خوا ته روان سو چي په دې وخت کي بیا د لیدا زنګ راغی، ویل څه سوې؟ اجمل خپله ټوله کیسه ورته وکړه، لیدا وویل چي ویش ویش دا ته وې، زما څخه یو څو ګامه ها خوا یو هلک خلکو واهه، ما چي ویل دا به بل هلک وي؟ اوف اوف څومره بد کار وسو، ډېر و بخښه دا نو ټول زما له لاسه، خیر په مینه کي پر انسان دا تکلیفونه راځي، اوس خو مي نو بیخي نه زړه کېږي، هر څنګه چي کېږي باید و دي وینم، هغه د پیر کیو ریړۍ ته راسه، ګوره چي بیا بلې ښځي ته و نه درېږې.

د اجمل زړه بیا هم صبر نه سو او یاد سوي چوک ته ورغی، کله چي یې لیدا ته زنګ ور وواهه نو د لیدا په ټیلیفون کي هم د هغه ریړۍ والا ناري اوریدل کېدې چي دی یې مخ ته ولاړ و. اجمل چي شا وخوا و کتل نو خپل یو همصنفي کمال یې ولید چي یو پر ځان یې پټو راپېچلی او د ښځي په اواز کي له ده سره خبري کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بای فرینډ ټلویزیون

درنو لوستونکو ! دا ځل مو د بای فرینډ ټلویزیون له مشر حاجي ډیموکراټ صاحب سره مرکه کړې چې دا دی ستاسي مخې ته یې ږدو:

پوښتنه: څه انګېزه وه چې بای فرینډ ټلویزیون موجوړ کړ؟

ځواب: یاره وروركیه پسي را تېر سه خبره خو دا ده چې د ډېرو هلكانو او نجونو زړه كورت كورت كېږي چې واده وكړي، ان دا چې هره شپه واده په خوب كي ويني، خو ولورونه دومره لوړ دي چې ما غوندي هر خاكشا و ماصديق واده نه سي كولای، نجوني خو ښه دي، صبر كولای سي خو د هلكانو ښخي تر وس تېره ده، نو كله چې دغه هلكان له واده كولو څخه ناهيلي سي، بس نو د مكتب نجونو ته په دې هيله په لاره كي ولاړ وي چې ځان ته كومه انډيواله پيدا كړي او كه دا نه وي نو خير دغه يوه شيبه خو يې په خوښۍ تېره سي. ياره كه رښتيا وو ايم نو ځيني نجوني هم له خدايه يو هلك غواړي، ځكه هغوی خو هم د هلكانو په شان زړه لري او زړه يې غواړي چې يو انډيوال (Boyfriend) ولري،خو ستونزه دا ده چې كه مور، پلار، ورور او يا بل مشر يې خبر سي نو پوستكی به يې وباسي، همدا دليل دی چې نجوني هلكانو ته بدرد وايي او يا هغوی په چپلاخو (څپېړو) او يا ښپلكو وهي، اوس نو پسي را تېر سه دغه ډول هلكانو شمېر ورځ په ورځ ډېرېږي او هره ورځ په زرګونو ځوانان د خپلي ميني له امله پر مخ څپېړي خوري. دغه ډول د نجونو حقوق هم تر پښو لاندي كېږي، ځكه چې د نجلۍ يو هلك خوښ وي خو د مور او پلار له ډاره څه نه سي ويلای.

بله ډله هغه هلكان او نجوني دي چې بېچاره ګان د خپل لوړ ذوق او فيشن قربانيان دي. دوی غواړي چې د پر مختلليو هيوادونو په شان ښه لباس واغوندي او تل په دې چورتونو كي غرق وي چې په نتيجه كي يې د پوهنتون په كانكور كي ناكامه او كه كوم يو يې د نقل په زور برياليي هم سي نو تر يوه سمسټر وروسته ناكامه او له پوهنتون څخه شړل كېږي، كه څه هم په دې ورځو كي راډيوګاني او تلويزيونونه لكه تور توت دومره ډېر دي، خو د مجردو هلكانو او پېغلو نجونو ژوند ته د هيچا هم پام نه دی، بس نو همدا بای فرينډ ټلويزيون دی چې د دوی له غمه يې پر ځان شپه او ورځ يوه كړې ده او كار كوي.

پوښتنه: پر تلويزيون مو ولي د بای فرينډ نوم كښېښود؟

ځواب: ګوره ته خو خبريال هم يې او بيا هم سر نه خلاصوې، ستا لكه چې دا د جوغندر دی كه جنډر دی، دې خبري ته پام نسته؟ بايد دې خبري ته موږ ټول پام وكړو، بله خبره دا ده چې وايي (ليډيز فرسټ) ياني اول حق د ښځو دی، اول بايد د نجونو غم وخوړل سي ياني يو انډيوال يا بای فرينډ ورته پيدا سي، هلكان خو چې هر ډول وي يو ځای د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان چاره کوي، باید د نجونو غم وخوړل سي.

پوښتنه: ولي مو د ګرل فرینډ نوم نه غوره کاوه؟

ځواب: یاره انډیواله دا نوم خو زما خپله هم ډېر خوښ دی، خو کله چي په افغانستان کي د این جوګانو مینجوګانو، ډیموکراسۍ او ښځو د حقوقو بازار تود سوی دی نو یوه خبره ډېره کېږي چي لیډیز فرسټ) یاني اول حق د ښځو دی. ځیني هلکان خو لا دا خبره هم کوي چي (لیډیز فرسټ، د ډاګ فالوز، یاني ښځي د مخه او سپي ورپسې) بس زما هم دا خبره خوښه سوه او د تلویزیون لپاره مو د بای فرینډ نوم غوره کړ.

پوښتنه: تاسي څه ډول خپروني لرئ، که د بېلګي په ډول یوه یې راته وواياست؟

ځواب: زموږ د یوې خپروني نوم دی (اوف اور مي واخیست). دا لړۍ د هغو بېچاره هلکانو او نجونو لپاره ده چي تر اوسه پوري یې زړه باد نه دی وهلی یاني کوم انډیوال اویا انډیواله نه لري یا هغه هلکان او نجوني چي یو هلک یا نجلۍ یې خوښه وي او غواړي چي واده ورسره وکړي خو مور او پلار یې اجازه نه ورکوي. موږ ددې لړۍ په یوه خپرونه کي له یوې نجلۍ او بله کي له یوه هلک سره مرکه کوو. د مرکې یوه برخه د هلک د خپل ژوند معلومات وي، مثلاً هلک د څوکالو دی، څومره زده کړې یې کړې، څه کار کوي او اقتصادي حالت یې څنګه دی. د مرکې بله برخه بیا داوي چي د هلک څنګه نجلۍ خوښېږي، زده کړي یې څومره وي، سترګي، پزه، شونډي، خوله، وېښتان، ونه او د پوستکي رنګ یې څنګه وي، دغسي د وجود نوري ځانګړتیاوي یې دراخلک. البته له نجلۍ سره مرکه به هم دغه ډول وي. هغه څوک چي د غه ډول هلکان او نجوني یې خوښېږي، هغوی موږ ته زنګ وهي، موږ یې راغواړو او سره انډیوالان کوو یې، که زړه یې غوښتل چي واده سره وکړي واده کوي او که یې واده نه کاوه هغه دی خپله انډیوالي به کوي او په نیمه دنیا کي به چورت نه وهي.

پوښتنه: که ددغو هلکانو او نجونو مور او پلار په دې باب مخالفت کاوه بیا څه کوئ؟

ځواب: د بشري حقونو کمیسیون دې ژوندی وي، له هغوی څخه مرسته غواړو.

پوښتنه: نجوني او هلکان خو ډېري ستونزي لري، ایا تاسي به څومره وکولای سئ چي د دوی ستونزي اواري کړئ؟

ځواب: ستاسي خبره سمه ده، موږ د دوی نور پروګرامونه هم لرو، مثلا هغه هلکان او نجوني چي د پوهنتون په کانکور کي ناکامه سوي وي، د هغوی لپاره د ټلوېزون له لاري د سندرو ویلو، نڅا کولو او کومېډي سیالۍ او کورسونه لرو، ددې تر څنګ د ټلویزیون له لاري د سینګار کولو سیالۍ هم لرو. هغه څوک چي په دغه سیالۍ کي بریالي کېږي د هغوی لپاره کورسونه جوړوو. هغه هلکان او نجوني چي له دغه کورس څخه په لوړه درجه فارغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېږي د سینګار په برخه کې یې د زده کړې لپاره بهرنیو ملکونو ته لېږو.

پوښتنه: تر اوسه پورې څومره خپل هدف ته رسېدلي یاست؟

ځواب: کله چې د بن د تړون له مخې په افغانستان کې بدلون راغی، نو ورسره سم د ډېرو نجونو د سر په رنګونو کې بدلون، په لمنو کې لنډون او په پښو کې پطلون راغی. لږ وخت نه و تېر سوی چې د هلکانو او نجونو د فیشن تر منځ ګډون راغی، یاني هلکانو او نجونو ورته جامې اغوستل او سینګار کول پیل کړل. کله چې په ټولنه کې دغسې اوښتون راغی نو د ډېرو هلکانو او نجونو تر منځ د زړونو پیوستون راغی. همدا وجه ده چې ورځ په ورځ هلکان انډیواله او نجوني ځان ته انډیوال پیدا کوي چې البته موبایلونو دغه لاره نوره هم رالنډه کړه، موږ چې کومې شمېرې له ځان سره لرو نو ډېرو نجونو او هلکانو زموږ د خپرونو له برکته انډیوالان پیدا کړي او خوښ خوشاله دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوش بازار

زمونږ رئیس یونس خان چي نن دفتر ته راغی، نو نوی بلوز (کمیس) یې اغوستی و، هرڅوک چي به یې ولید، نو خوله به یې ویړه سوه او ورته وبه یې ویل: ته ماته وګوره زه په دې بلوز کي ښکار و نه کړې، څنګه ښکارم؟ ده به اکثره وخت لیلامي کالي اغوستل، کله چي به چا د لیلامي کالیو د ارزانۍ خبره وکړه، نو ده به ورته وویل: ګوره دا سي فکر و نه کړې چي زه سخت متکور یم او پر نویو کالیو مي پیسې نه زړه کېږي، اصلا خبره د ګرانۍ او ارزانۍ نه، بلکي د موډ او فېشن ده. تاسي خو پر کالیو ډېري پیسې ورکوئ، خو په موډ پسي یې نه ګرځئ. زمونږ په وطن کي ستونزه دا ده چي مونږ د موډ او فېشن تندارتون نه لرو او خیاطان خو مو له نوي موډه ګردسره نه دي خبر، بس هماغه پخوانۍ بابولالي وايي.

یونس خان خپل نوی بلوز پر ښېته راکش کړ او پسي زیاته یې کړه: دا بلوز نوی موډ سوی دی، تاسي یې وګورئ نوی کال پر لیکلی دی، یو ازي درې میاشتي کېږي چي دغه موډ راوتلی دی، درې میاشتي ښېخي لږ وخت دی. یاره زه خو وایم که دا لیلامي بازارونه نه وای، نو مونږ به په پېړیو پېړیو هم له نوي موډه نه وای خبر سوي. په دې وخت کي یې بیا خپل بلوز ته وکتل او پر ښېته یې نرم لاس تېر کړ: دا مي پرون په بوش بازار کي رانیو، بوش دي ژوندی وي، که دی نه وای، نو اوس به یې په افغانستان کي نه بازار وای او نه داسي خوندور لیلامي کالي. پرون د نوي کال ډېر شیان بوش بازار ته راغلي ول، ډول ډول دریشۍ، کمیسونه، بوټونه او داسي نور شیان. ما هم توکل یاد کړ او د دې میاشتي ټوله معاش مي پر لیلامي کالیو ورکړ، خو په ټولو کي مي دا بلوز ډېر خوښ سو.

په دې وخت کي یې ماته مخ راواړاوه او ویې ویل: یاره پرون مي په بوش بازار کي ډېري ښې موزې ولیدې، دومره اوږدې وې چي په پښو کړې دي وای، نو پتلون اغوستلو ته هیڅ اړتیا نه وه، یو متل دی وایي: تشه لاسه ته مي دښمن یې! که پیسې راسره پاته سوي وای، نو اوس به په هماغه موزو کي ستاسي مخ ته ولاړ وای. دلته فیشني سړي چندان ګوزاره نه سي کولای، زمونږ خلک د نوي عصر له موډ او فېشن څخه ډېر لیري دي، خو څه وکړو کاشکي خارج ته مو نصیب سوی وای چي هلته مو تازه تازه موډونه لیدلي وای.

د یونس خان ناره خدای واورېده، څو ورځي وروسته یونس خان او زه د لسو ورځو لپاره په یو رسمي سفر اروپا ته ولاړو. کله چي هلته ورسېدو، نو بکسونه مو په مېلمستون کي پرېښوول او مونږ راووتو چي لږ ښار و ګرځو. یو څو ګامه چي ولاړو، نو د ښار له خوا یو چا راپسي نارې کړې، مونږ چي ورته وکتل یوه سړي سپی په غېږ کي نیولی او زمونږ خوا ته یې منډې راوهلې. د دې نارې په اورېدو نورو خلکو هم سپیان په غېږ کي نیولي، له کورو راووتل او پر مونږ راټول سول. هر یوه به لومړی د خپل سپي پر سر په ډېر ناز لاس راتېر کړ او بیا به یې مونږ ته راواړاندې کړ. زمونږ لویه ستونزه دا وه چي د دوی په ژبه نه پوهېدو، وروسته مو لکه ګونګیان په اشارو خبري پیل کړې، خو بیا مو هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر سره خلاص نه سو. خلکو زما سره چندان کار نه درلود ، بس یوازي پر یونس خان راټول ول. هرڅومره چي مو له ځانه سره چورت وواهه، بیا هم پوه نه سوو چي خلک څه وایي؟

یونس خان داسي فکر وکړ چي ښایي دا خلک غواړي خپل سپي پر موږ خرڅ کړي، نو د دې لپاره چي ځان له دې جنجاله خلاص کړي، له یوه سړي څخه یې سپی واخیست او هغه ته یې یو سلګون نوټ ونیو. د سپي خاوند له درده تک سور واوښت، سپي یې د یونس خان له لاسه وکیښ او یونس خان یې په درد په اوږه وواهه. له دې سره سم خلکو تر خپل منځ څه (ګړي مګړي) سره وویلې او یو په بل پسي خپلو کورونو ته ولاړل.

کله چي میدان خالي سو ، نو موږ هم پښې سپکي کړې او د کالیو خرڅولو یوې مغازې ته ولاړو. په سودا اخیستلو مو لا شروع نه وه کړې چي د مغازې منېجر ژنګ ته ناسته پیشو په غبرګې ونیوله او یونس خان ته یې ورمخ ته کړه. پیشو هم ټوپ کړه او د یونس خان پر اوږه باندي کښېناسته. یونس خان ته درد ورغی او پیشو یې له اوږې څخه لیري کړه. له دې سره سم هغه سړي خپله پیشو راپورته کړه ، په زړه پوري یې ټینګه ونیوله او بیا یې یونس خان ته په خپله ژبه یو څه وویل، خو دا چي یونس خان د هغه په خبره پوه نه سو ، نو سړي ته درد ورغی او یونس خان یې پر مخ یوه داسي کلکه څپېړه وواهه چي ترمخ یې اورونه ووتل. په دې وخت کي د مغازې ټول کارکوونکي او رانیوونکي راټول سول، موږ په خپله او دوی په خپله ژبه خبري کولې، موږ هیڅ نه پوهېدو چي دوی زموږ څخه څه غواړي؟ بس بله چاره مو ونه لیده او له مغازې راووتو. په دې وخت کي یونس خان وویل چي زه وږی یم، راځه یوه رسټورانټ ته ولاړ سو او ډوډۍ وخورو.

دواړه یوه رسټورانټ ته ولاړو او د ډوډۍ فرمایش مو ورکړ. نه پوهېږم چي ډوډۍ ډېره خوندوره وه او که موږ ډېر وږي سوي و ، یونس خان خو داسي غټي غټي ګولې پورته کولې، هغه د چا خبره لکه د غله وار. په دې وخت کي یو سړی له بیزو سره زموږ مېز ته ودرېد ، بیزوو ان لا خوله په خبرو نه وه پوري کړې چي بیزو مېز ته راوختل او د یونس خان مخ ته پروت برګر یې په خوله کړ. یونس خان له درده بیزو په څنګل ووهله او د مېز له سره یې شیوه کړه. بیزو (کیغ کیغ) جوړ کړ او یونس خان ته یې پر ښټ منګولي ورولګولې. په رسټورانټ کي غالمغال جوړ سو ، د رسټورانټ کارکوونکي او مېلمانه راټول سول، ټولو یونس خان ته د ملامتۍ ګوته نیوله، خو څرنګه چي موږ د هغوی په ژبه نه پوهېدو ، نو په اصلي ستونزه هم پوه نه سوو. یونس خان چي نور نو د خلکو له سپیانو ، پیشیانو او بیزوګیانو څخه تنګ سوی و ، یو سوړ اسویلی وکیښ او ما ته یې وویل: یاره زما څخه خو یې د اروپا موډ او فېشن هېر کړ، زه نه پوهېږم چي دا خلک ولې ما نه پرېږدي؟ دا حیوانان په ما پوري څه اړه لري؟ ایا زه د حیواناتو ډاکټر یم؟

په دې وخت کي اتکلي یو افغان راپیدا سو ، موږ د افغان په لیدو دومره خوشحاله سوو چي په کالیو کي نه ځایېدو ، ان دا چي پر یونس خان هم خپل بلوز تنګ سو. افغان په خندا راغی زموږ تر څنګ کښېناست، تر سترګې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسي وروسته ده هم يونس خان ته لږ په حيرانتيا وکتل او ويې پوښتل: ښه تاسي کيسه وکړئ چي دلته څنګه راغلاست او څه کار کوئ؟

يونس خان چي ډېر يې زړه تنګ سوی و، د هغه خبره ونيوله او ويې ويل: دا کيسه به وروسته درته وکړو، ته اوس دا راته ووايه چي دې خلکو څه ويل؟ يوازي دا کيسه نه ده، موږ نن دوه ځله نور هم په دغسي بلا اوښتي يو. افغان په خندا د يونس خان خوا ته وکتل او ويې ويل: دا خلک هم نه دي ملامت، اصلي ستونزه ستاسي په بلوز کي ده، ځکه چي دا ډول کميسونه دلته د حيواناتو د يوه شرکت يونيفارم يا ځانګړي کالي دي، دا شرکت حيوانات هم خرڅوي او هم يې بيمه کوي، مانا دا چي د يوه حيوان ترخرڅ وروسته هم د نوموړي حيوان غم او درد په دوی پوري اړه لري، اوس چي خلکو ستا دغه ډول بلوز ته وکتل، نو داسي فکر يې وکړ چي تاسي د دې شرکت کارکوونکي ياست.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لراوبر برېښنايي کتابتون

قدرمنو لوستونکو !

تاسو کولای شئ د لراوبر ويبپاڼي په برېښنايي کتابتون کي زيات شمېر ارزښتناک او په زړه پوري آثار په خپل تفريحي وخت کي مطالعه کړئ .

د لراوبر اداري د برېښنايي کتابتون څانګه ستاسو لپاره د لاندينيو موضوعګانو اړوند آثار پر ليکه کوي :

- **اسلام او مذهب**
- **ساینس او تخنیک**
- **سپورټ او روغتیا**
- **تاریخ او سیاست**
- **هنر او ادبیات**
- **دماشومانو لپاره**
- **بېلابېل آثار**

www.Larawbar.net/library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library